

844/14/LT
WP 217

**Nuomonė Nr. 06/2014 dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos
pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį**

Priimta 2014 m. balandžio 9 d.

Ši darbo grupė sudaryta pagal Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnį. Tai nepriklausomas Europos patariamasis organas duomenų apsaugos ir privatumo klausimais. Jo užduotys aprašytos Direktyvos 95/46/EB 30 straipsnyje ir Direktyvos 2002/58/EB 15 straipsnyje.

Sekretoriato funkcijas atlieka Europos Komisijos Teisingumo generalinio direktorato C direktoratas (Pagrindinės teisės ir ES pilietybė), B-1049 Briuselis, Belgija. Kabineto Nr. MO-59 02/013.

Interneto svetainė: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_lt.htm

Turinys

Santrauka	3
I. <u>Ivadas</u>	4
II. <u>Bendrosios pastabos ir politikos klausimai</u>	6
II.1. Trumpa istorija	6
II.2. Atitinkamos sąvokos reikšmė.....	9
II.3. Susijusios sąvokos.....	10
II.4. Aplinkybės ir strateginis poveikis	12
III. <u>Nuostatų analizė</u>	12
III.1. 7 straipsnio apžvalga	13
III.1.1. Duomenų subjekto sutikimas arba nuostatos, kad duomenis „tvarkyti reikia...“	13
III.1.2. Ryšys su 8 straipsniu	14
III.2. 7 straipsnio a–e punktai.....	16
III.2.1. Sutikimas	16
III.2.2. Sutartis.....	16
III.2.3. Teisinė prievolė	19
III.2.4. Gyvybiniai interesai	20
III.2.5. Visuomenės labai atliekama užduotis	21
III.3. 7 straipsnio f punktas. Teisėti interesai	23
III.3.1. Teisėti duomenų valdytojo (arba trečiųjų šalių) interesai	24
III.3.2. Duomenų subjekto interesai arba teisės	29
III.3.3. Pusiausvyros kriterijaus taikymas. Įvadas.....	30
III.3.4. Svarbiausi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti taikant pusiausvyros kriterijų ..	34
III.3.5. Atskaitomybė ir skaidrumas	44
III.3.6. Teisė nesutikti ir tolesnės priemonės	45
IV. <u>Baigiamosios pastabos</u>	49
IV.1. Išvados.....	50
IV. 2. Rekomendacijos	53
<u>1 priedas. Trumpas vadovas, kaip taikyti pusiausvyros kriterijų pagal 7 straipsnio f punktą..</u>	<u>57</u>
<u>2 priedas. 7 straipsnio f punkte numatyto pusiausvyros kriterijaus taikymo praktiniai pavyzdžiai</u>	<u>60</u>

Santrauka

Šioje nuomonėje analizuojami Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnyje nustatyti teisėto duomenų tvarkymo kriterijai. Joje, daugiausia dėmesio skiriant teisėtiems duomenų valdytojo interesams, pateikiama gairių, kaip taikyti 7 straipsnio f punktą pagal dabartinę teisinę sistemą, ir rekomendacijų, ką ateityje reikėtų patobulinti.

7 straipsnio f punkte nustatytas paskutinis iš šešių teisėto asmens duomenų tvarkymo pagrindų. Pagal jį iš esmės reikia suderinti duomenų valdytojo ar bet kokių trečiųjų šalių, kurioms atskleidžiami duomenys, teisėtus interesus su duomenų subjekto interesais arba pagrindinėmis teisėmis. Taikant šį pusiausvyros kriterijų gautas rezultatas lemia, ar 7 straipsnio f punktu galima remtis kaip duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu.

29 straipsnio darbo grupė pripažįsta, koks svarbus ir naudingas yra šis 7 straipsnio f punkte nustatytas kriterijus, kurį taikant tinkamomis aplinkybėmis, imantis pakankamų apsaugos priemonių, galima mažiau remtis kitais teisiniais pagrindais. 7 straipsnio f punkto taikymo nereikėtų laikyti „paskutine išėjimu“ retais ar nenumatytais atvejais, kai kiti teisėto duomenų tvarkymo pagrindai laikomi netinkamais. Tačiau taip pat nederėtų jo rinktis iš karto, nesvarstant, arba taikyti jį nepagrįstai plačiai dėl to, kad jis atrodo esąs mažiau ribojantis laisvę negu kiti pagrindai.

Tinkamai atliekamas vertinimas pagal 7 straipsnio f punktą nėra vien paprasčiausias pusiausvyros kriterijaus taikymas, t.y. dviejų priešpriešų, kurias lengva kiekybiškai išreikšti ir palyginti, pasvėrimas. Atliekant šį vertinimą būtina visapusiškai apsvarstyti įvairius veiksnus, užtikrinant, kad būtų deramai atsižvelgiama į duomenų subjektų interesus ir pagrindines teises. Jis taip pat gali būti įvairaus sudėtingumo lygio, nuo paprasto iki sudėtingo, ir jį atlikti neturi būti pernelyg sunku. Taikant pusiausvyros kriterijų reikia apsvarstyti tokius veiksnus:

- teisėto intereso pobūdį ir kilmę ir tai, ar duomenis tvarkyti reikia naudojantis pagrindine teise, ar jų tvarkymas kitaip atitinka viešąjį interesą arba yra pripažįstamas toje visuomenėje;
- poveikį duomenų subjektui ir jo pagrįstus lūkesčius dėl to, kas bus daroma su jo duomenimis, taip pat duomenų pobūdį ir tvarkymo būdą;
- papildomas apsaugos priemonės, kuriomis galima riboti netinkamą poveikį duomenų subjektui, pavyzdžiui, duomenų kiekio mažinimą, privatumo didinimo technologijas, didesnę skaidrumą, visuotinę ir besąlyginę teisę atsisakyti duomenų tvarkymo ir duomenų perkeliamumą.

29 straipsnio grupė rekomenduoja ateityje į siūlomą reglamentą įtraukti konstatuojamąją dalį dėl pagrindinių veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti taikant pusiausvyros kriterijų. Be to, 29 straipsnio darbo grupė rekomenduoja įtraukti konstatuojamąją dalį, pagal kurią, siekiant didesnės atskaitomybės, duomenų valdytojas, kai tinka, būtų įpareigotas savo atliktą vertinimą pagrįsti dokumentais. Galiausiai 29 straipsnio darbo grupė taip pat pritartų esminei nuostatai, jog duomenų valdytojai turėtų paaiškinti duomenų subjektams, kodėl jie mano, kad duomenų subjekto interesai, pagrindinės teisės ir laisvės nėra viršesni už duomenų valdytojo interesus.

DARBO GRUPĖ ASMENŲ APSAUGAI TVARKANT ASMENS DUOMENIS,

sudaryta pagal 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB,

atsižvelgdama į šios direktyvos 29 straipsnį ir 30 straipsnio 1 dalies a punktą bei 3 dalį,

atsižvelgdama į savo darbo tvarkos taisykles,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. Ivadas

Šioje nuomonėje analizuojami Direktyvos 95/46/EB¹ (toliau – direktyva) 7 straipsnyje nustatyti teisėto duomenų tvarkymo kriterijai. Joje itin daug dėmesio skiriama teisėtiems duomenų valdytojo interesams pagal 7 straipsnio f punktą.

7 straipsnyje išvardyti kriterijai yra susiję su 6 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytu bendruoju „teisėtumo“ principu, pagal kurį asmens duomenys turi būti tvarkomi „teisingai ir teisėtai“.

7 straipsnyje nustatyta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tik taikant bent vieną iš šešių tame straipsnyje išvardytų teisinių pagrindų. Visų pirma asmens duomenys tvarkomi tik tuo atveju, jeigu: a) duomenų subjektas yra nedviprasmiškai davęs sutikimą² arba, trumpai tariant³, duomenis tvarkyti reikia:

- b) vykdant sutartį su duomenų subjektu;
- c) vykdant teisinę prievolę, kuri yra privaloma duomenų valdytojui;
- d) siekiant apsaugoti gyvybinius duomenų subjekto interesus;
- e) vykdant užduotį, kuri atliekama visuomenės labui; arba
- f) dėl teisėtų interesų, kurių siekia duomenų valdytojas. Šiuo atveju reikia taikyti papildomą pusiausvyros kriterijų, palyginant šiuos interesus su duomenų subjekto teisėmis ir interesais.

Pagal pastarąjį pagrindą duomenis tvarkyti galima, kai to „reikia dėl teisėtų interesų, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečioji šalis (šalys), kurioms atskleidžiami duomenys, išskyrus atvejus, kai duomenų subjekto, kuriam pagal 1 straipsnio 1 dalį reikalinga apsauga, [interesai⁴ arba pagrindinės] teisės ir laisvės yra [viršesni] nei šie interesai“. Kitaip tariant, pagal 7 straipsnio f punktą galima tvarkyti duomenis taikant pusiausvyros kriterijų, pagal kurį duomenų valdytojo (arba trečiosios šalies ar šalių, kurioms atskleidžiami duomenys) teisėti interesai palyginami su duomenų subjekto interesais arba pagrindinėmis teisėmis⁵.

---

¹ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31).

² Žr. 29 straipsnio darbo grupės 2011 m. liepos 13 d. priimtą nuomonę Nr. 15/2011 dėl sąvokos „sutikimas“ apibrėžties (WP187).

³ Šios nuostatos išsamiau aptariamos tolesniame tekste.

⁴ Kaip paaiškinta III.3.2 skirsnyje, atrodo, kad direktyvos tekste anglų kalba yra rinkimo klaida: turėtų būti angl. *interests or fundamental rights*, o ne *interests for fundamental rights*.

⁵ Nuorodos į 1 straipsnio 1 dalį nereikėtų suprasti kaip duomenų subjekto interesų, pagrindinių teisių ir laisvių taikymo srities apribojimo. Ši nuoroda daroma siekiant atkreipti dėmesį į bendrąjį tikslą, kurio siekiama duomenų apsaugos teisės aktais ir šia direktyva. 1 straipsnio 1 dalyje iš tiesų minima ne tik privatumo apsauga,

Poreikis visoje Europoje vadovautis nuoseklesniu ir darnesniu požiūriu

Iš persvarstant direktyvą⁶ Komisijos atliktų tyrimų, taip pat nacionalinėms duomenų apsaugos institucijoms (DAI) bendradarbiaujant ir keičiantis nuomonėmis sužinota, kad direktyvos 7 straipsnio f punkto aiškinimas nėra pakankamai suderintas, todėl šis punktas skirtingai taikomas įvairiose valstybėse narėse. Visų pirma, nors keliose valstybėse narėse reikalaujama iš tiesų taikyti pusiausvyros kriterijų, 7 straipsnio f punktas kartais klaidingai laikomas spraga⁴, kuria pateisinamas bet koks duomenų tvarkymas, neatitinkantis nė vieno iš kitų teisinių pagrindų.

Nesant nuoseklaus požiūrio, gali trūkti teisinio tikrumo ir nuspėjamumo, gali susilpnėti duomenų subjektų padėtis ir nepagrįstai padidėti reguliavimo našta įmonėms ir kitoms tarpvalstybiniu mastu veikiančioms organizacijoms. Dėl tokio nenuoseklumo jau yra tekę nagrinėti bylų Europos Sąjungos Teisingumo Teisme (toliau – Teisingumo Teismas)⁷.

Todėl dabar, toliau rengiantis priimti naują bendrąjį Duomenų apsaugos reglamentą, yra itin tinkamas laikas geriau išaiškinti šeštąjį duomenų tvarkymo pagrindą (kuriame minimi „teisėti interesai“) ir jo santykį su kitais duomenų tvarkymo pagrindais. Visų pirma, kadangi tai daro poveikį duomenų subjektų pagrindinėms teisėms, pagarbą šioms teisėms reikėtų deramai ir vienodai užtikrinti taikant visus šešis duomenų tvarkymo pagrindus. 7 straipsnio f punktas neturėtų tapti lengvu būdu apeiti duomenų apsaugos teisės normas.

Todėl 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupė (toliau – darbo grupė) pagal savo 2012–2013 m. darbo programą nusprendė nuodugnai apsvarstyti šią temą ir, vykdydama šią darbo programą⁸, įsipareigojo parengti šią nuomonę.

Dabartinės teisinės sistemos įgyvendinimas ir pasirengimas ateičiai

Darbo programoje aiškiai nustatyti du tikslai: „teisingo galiojančios teisinės sistemos įgyvendinimo užtikrinimas“ ir „pasirengimas ateičiai“.

Atsižvelgiant į tai, pirmasis šios nuomonės tikslas yra užtikrinti, kad dabartinė teisinė sistema būtų visuotinai suprantama. Šis tikslas nustatytas remiantis ankstesnėmis nuomonėmis dėl kitų pagrindinių direktyvos nuostatų⁹. Antra, remiantis atlikta analize, šioje nuomonėje taip

---

joje rašoma, kad reikia apsaugoti ir visas kitas „fizinį asmenų <...> teises ir laisves“; privatumo teisė yra tik viena iš jų.

⁶ 2012 m. sausio 25 d. Europos Komisija priėmė Europos duomenų apsaugos sistemos reformos dokumentų rinkinį. Į šį rinkinį įeina: i) komunikatas (COM(2012)9 *final*), ii) pasiūlymas priimti bendrąjį Duomenų apsaugos reglamentą (toliau – siūlomas reglamentas) (COM(2012)11 *final*) ir iii) pasiūlymas priimti Direktyvą dėl duomenų apsaugos baudžiamosios teisės vykdymo srityje (COM(2012)10 *final*). Kartu parengtas poveikio vertinimas su dešimčia priedų pateiktas Komisijos tarnybų darbiniam dokumente (SEC(2012)72 *final*). Žr. visų pirma tyrimą „Duomenų apsaugos direktyvos įgyvendinimo vertinimas“ (angl. *Evaluation of the implementation of the Data Protection Directive*) prie Europos Komisijos duomenų apsaugos reformos dokumentų rinkinio pridėto poveikio vertinimo 2 priede.

⁷ Žr. p. 7, II.1 skirsnio „Trumpa istorija“ dalį „Direktyvos įgyvendinimas. Teismo sprendimas dėl ASNEF ir FECEMD“.

⁸ Žr. 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės 2012 m. vasario 1 d. priimtą 2012–2013 m. darbo programą (WP190).

⁹ Kaip antai 2013 m. balandžio 3 d. priimta nuomone Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (WP203), nuomone Nr. 15/2011 dėl sąvokos „sutikimas“ apibrėžties (nurodyta 2 išnašoje), 2010 m. gruodžio 16 d. priimta nuomone

pat pateikiama politikos rekomendacijų, į kurias reikėtų atsižvelgti persvarstant duomenų apsaugos teisinę sistemą.

Nuomonės struktūra

Šios nuomonės II skyriuje trumpai apžvelgiama teisėtų interesų ir kitų duomenų tvarkymo teisinių pagrindų taikymo istorija ir reikšmė, o III skyriuje nagrinėjamos ir aiškinamos atitinkamos direktyvos nuostatos, skiriant dėmesio bendriems jų įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu principams. Kartu su šia analize pateikiama praktinių pavyzdžių iš valstybių patirties. Remiantis šia analize, IV skyriuje pateikiama rekomendacijų dėl dabartinės reglamentavimo sistemos taikymo ir rekomendacijų, į kurias reikėtų atsižvelgti persvarstant direktyvą.

II. Bendrosios pastabos ir politikos klausimai

II.1. Trumpa istorija

Šioje apžvalgoje aptariama, kaip buvo suformuluotos duomenų tvarkymo teisėtumo ir teisinių pagrindų, įskaitant teisėtus interesus, sąvokos. Visų pirma paaiškinama, kaip buvo nustatytas reikalavimas visų pirma nurodyti teisinį pagrindą tais atvejais, kai pažeidžiamos teisės į privatų gyvenimą, vėliau virtęs atskiru reikalavimu duomenų apsaugos srityje.

Europos žmogaus teisių konvencija (EŽTK)

1950 m. priimtos Europos žmogaus teisių konvencijos 8 straipsnyje nustatyta teisė į privatų gyvenimą, t. y. kiekvieno žmogaus teisė į tai, kad būtų gerbiamas jo asmeninis ir šeimos gyvenimas, namų neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas. Juo draudžiama kaip nors pažeisti teisę į privatų gyvenimą, išskyrus „įstatymo numatytus atvejus“ ir kai tai „būtina demokratinėje visuomenėje“, atsižvelgiant į tam tikrus konkrečiai išvardytus, itin svarbius viešuosius interesus.

EŽTK 8 straipsnio tikslas yra privataus gyvenimo apsauga – pagal ją bet kokį kišimąsi į privatų gyvenimą yra privaloma pagrįsti. Šis požiūris yra pagrįstas bendru draudimu pažeisti teisę į privatų gyvenimą, išimtis leidžiant daryti tik griežtai nustatytais sąlygomis. Bet koks „kišimasis į privatų gyvenimą“ turi turėti teisinį pagrindą, taip pat privaloma nurodyti teisėtą tikslą, pagal kurį vertinama, ar toks kišimasis yra būtinas. Vadovaujantis tokiu požiūriu, EŽTK nesiekta pateikti visų galimų teisinių pagrindų sąrašo – vietoj to konvencijoje pabrėžtas teisinio pagrindo būtinumas ir nustatytos sąlygos, kurias šis teisinis pagrindas turėtų atitikti.

108-oji konvencija

1981 m. pateiktoje pasirašyti Europos Tarybos 108-ojoje konvencijoje¹⁰ pradėta vartoti atskira asmens duomenų apsaugos sąvoka. Pagrindinė nuostata, kuria vadovautasi tuo metu, buvo ne tai, kad asmens duomenų tvarkymą visada reikėtų laikyti „kišimusi į privatų gyvenimą“, o tai, kad, siekiant *apsaugoti* kiekvieno žmogaus pagrindines teises ir laisves,

---

Nr. 8/2010 dėl taikytinos teisės (WP179) ir 2010 m. vasario 16 d. priimta nuomone Nr. 1/2010 dėl sąvokų „duomenų valdytojas“ ir „duomenų tvarkytojas“ (WP169).

¹⁰ 108-oji konvencija dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu.

ypač teisę į privatų gyvenimą, asmens duomenų tvarkymas visada turėtų atitikti tam tikras sąlygas. Todėl 5 straipsnyje nustatyti pagrindiniai duomenų apsaugos teisės principai, įskaitant reikalavimą, kad „automatizuotai tvarkomi asmens duomenys turi būti: a) gauti ir tvarkomi sąžiningai ir teisėtai“. Tačiau šioje konvencijoje duomenų tvarkymo pagrindai išsamiai nenustatyti¹¹.

*EBPO gairės*¹²

Tuo pačiu metu, kaip ir 108-oji konvencija, parengtose ir 1980 m. priimtose EBPO gairėse pateiktos panašios nuostatos dėl „teisėtumo“, nors ši sąvoka gairėse išreikšta kitaip. Šios gairės atnaujintos 2013 m., tačiau teisėtumo principas jose iš esmės nepakeistas. EBPO gairių 7 straipsnyje visų pirma nustatyta, kad „asmens duomenų rinkimas turėtų būti ribojamas, bet kokie tokie duomenys turėtų būti gauti teisėtais ir sąžiningais būdais ir, kai tinka, duomenų subjektui žinant arba gavus jo sutikimą“. Čia aiškiai pasakyta, jog „kai tinka“, duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu gali būti duomenų subjekto sutikimas. Šiuo atveju reikia įvertinti atitinkamus interesus ir teises ir tai, kiek, tvarkant duomenis, yra ribojamas privatumas. Tuo EBPO požiūris yra iš dalies panašus į Direktyvoje 95/46/EB pateiktus (kur kas labiau išplėtotus) kriterijus.

Direktyva 95/46/EB

Ši direktyva priimta 1995 m. remiantis ankstyvaisiais duomenų apsaugos teisės aktais, įskaitant 108-ąją konvenciją ir EBPO gaires. Joje taip pat atsižvelgta į duomenų apsaugos pradžios patirtį kai kuriose valstybėse narėse.

Kartu su 6 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytu bendru reikalavimu tvarkyti asmens duomenis „teisingai ir teisėtai“ direktyvoje nustatyta konkrečių papildomų reikalavimų, kurių dar nebuvo nei 108-ojoje konvencijoje, nei EBPO gairėse: asmens duomenų tvarkymas turi būti pagrįstas vienu iš šešių 7 straipsnyje nustatytų teisinių pagrindų.

*Direktyvos įgyvendinimas. Teismo sprendimas dėl ASNEF ir FECEMD*¹³

Komisijos ataskaitoje „Duomenų apsaugos direktyvos įgyvendinimo vertinimas“¹⁴ pabrėžiama, kad į nacionalinę teisę perkeltos direktyvos nuostatos kartais įgyvendinamos nepatenkinamai. Daugiau informacijos apie 7 straipsnio įgyvendinimą Komisija pateikė direktyvos perkėlimo į valstybių narių nacionalinę teisę techninėje analizėje¹⁵. Šioje analizėje paaiškinta, kad nors daugumos valstybių narių įstatymuose yra nustatyti šeši teisiniai pagrindai, gana panašūs į tuos, kurie pateikti direktyvoje, šie principai yra tokie lankstūs, kad taikomi išties skirtingai.

¹¹ 108-osios konvencijos konsultacinio komiteto 2012 m. lapkričio mėn. plenariniame posėdyje priimto atnaujintos konvencijos projekto tekste panašiai, kaip ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (apie kurią rašoma toliau p. 8.), nustatyta, kad duomenis galima tvarkyti remiantis duomenų subjekto duotu sutikimu arba „koku nors įstatymų nustatytu teisėtu pagrindu“.

¹² 2013 m. liepos 11 d. EBPO asmens privatumo apsaugos ir asmens duomenų tarpvalstybinio perdavimo gairės (angl. *OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data*).

¹³ 2011 m. lapkričio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-468/10 ir C-469/10 (*ASNEF ir FECEMD*).

¹⁴ Žr. prie Komisijos duomenų apsaugos reformos dokumentų rinkinio pridėto poveikio vertinimo 2 priedą (nurodyta 6 išnašoje).

¹⁵ Direktyvos 95/46/EB įgyvendinimo valstybėse narėse analizė ir poveikio tyrimas. Žr. http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/lawreport/consultation/technical-annex_en.pdf.

Šiomis aplinkybėmis itin svarbu tai, jog Teisingumo Teismas *ASNEF ir FECEMD* byloje 2011 m. lapkričio 24 d. priimtame sprendime nustatė, kad Ispanija neteisingai perkėlė direktyvos 7 straipsnio f punktą į nacionalinę teisę, reikalaudama, kad bet kokie naudojami svarbūs duomenys būtų pateikiami viešuose informacijos šaltiniuose be duomenų subjekto sutikimo. Teismas taip pat nusprendė, kad 7 straipsnio f punktas turi tiesioginį poveikį. Šiuo sprendimu apribota valstybių narių laisvė savo nuožiūra įgyvendinti 7 straipsnio f punktą. Visų pirma jos negali, aiškindamos šią nuostatą, nustatyti papildomų reikalavimų, kuriais būtų iš dalies pakeista 7 straipsnio f punkto taikymo sritis.

Šis sprendimas, kuriame aiškiai pasakyta, kad valstybės narės savo nacionaliniuose įstatymuose negali vienašališkai nustatyti papildomų apribojimų ir reikalavimų dėl teisėto duomenų tvarkymo teisinių pagrindų, turi svarbių padarinių. Nacionaliniai teismai ir kitos susijusios įstaigos, aiškindamos nacionalinės teisės nuostatas, privalo atsižvelgti į šį sprendimą ir prireikus panaikinti bet kokias jam prieštaraujančias nacionalines taisykles ir praktiką.

Po šio sprendimo tapo dar svarbiau, kad nacionalinės duomenų apsaugos institucijos (DAI) ir (arba) Europos teisės aktų leidėjai aiškiai ir vienodai suprastų 7 straipsnio f punkto taikymą. Jį aiškinant reikėtų išlaikyti pusiausvyrą, be reikalo neapriboti ir neišplėsti šios nuostatos taikymo srities.

Pagrindinių teisių chartija

Nuo tada, kai 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojo Lisabonos sutartis, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (toliau – Chartija) turi „tokią pat teisinę galią, kaip ir Sutartys“¹⁶. Chartijos 8 straipsnyje asmens duomenų apsauga nustatyta kaip viena iš pagrindinių teisių, kuri skiriasi nuo teisės į privatų ir šeimos gyvenimą pagal 7 straipsnį. 8 straipsnyje nustatytas reikalavimas tvarkyti duomenis tik remiantis teisėtu pagrindu. Jame visų pirma nustatyta, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi „tik atitinkamam asmeniui sutikus arba kitais įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais“¹⁷. Šiomis nuostatomis patvirtinama tiek teisėtumo principo svarba, tiek tai, kad tvarkant asmens duomenis būtina remtis tinkamu teisiniu pagrindu.

Siūlomas Duomenų apsaugos reglamentas

Vykstant duomenų apsaugos persvarstymo procesui, šiuo metu svarstoma duomenų tvarkymo teisėtumo pagrindų pagal 7 straipsnį ir ypač 7 straipsnio f punkto taikymo sritis.

Siūlomo reglamento 6 straipsnyje išvardyti teisėto asmens duomenų tvarkymo pagrindai. Išskyrus kelias išimtis (jos aprašytos toliau), visi šeši nurodyti pagrindai iš esmės nesiskiria nuo tų, kurie pateikti dabartinės direktyvos 7 straipsnyje. Vis dėlto Komisija pasiūlė dėl jų pateikti daugiau gairių priimant deleguotuosius aktus.

Verta paminėti, kad per atitinkamo Europos Parlamento komiteto darbo procesą¹⁸ teisėtų interesų sąvoką bandyta išaiškinti pačiame siūlomame reglamente. Sudarytas sąrašas atvejų,

¹⁶ Žr. ES sutarties 6 straipsnio 1 dalį.

¹⁷ Žr. Chartijos 8 straipsnio 2 dalį.

¹⁸ Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto (LIBE) pranešimo projektas dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių

kai teisėti duomenų valdytojo interesai paprastai būtų viršesni už teisėtus duomenų subjekto interesus ir jo pagrindines teises bei laisves, ir antras sąrašas, kuriame nurodyti priešingi atvejai. Šiuose siūlomo reglamento nuostatose arba konstatuojamosiose dalyse pateiktuose sąrašuose yra vertingų įžvalgų, kaip reikėtų vertinti duomenų valdytojo ir duomenų subjekto teisių ir interesų pusiausvyrą, ir į juos atsižvelgta šioje nuomonėje¹⁹.

II.2. Atitinkamos sąvokos reikšmė

Teisėti duomenų valdytojo interesai: ar pusiausvyros kriterijaus taikymas – paskutinė išeitis?

7 straipsnio f punkte pateiktas paskutinis iš šešių teisėto asmens duomenų tvarkymo pagrindų. Pagal jį reikia taikyti pusiausvyros kriterijų: tai, kas reikalinga siekiant duomenų valdytojo (ar trečiųjų šalių) teisėtų interesų, būtina palyginti su duomenų subjekto interesais arba jo pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis. Taikant šį pusiausvyros kriterijų gautas rezultatas lemia, ar 7 straipsnio f punktu galima remtis kaip duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu.

Turint omenyje šiai nuostatai būdingą aptakumą, kyla daug svarbių klausimų dėl tikslios jos aprėpties ir taikymo, kurie nagrinėjami šioje nuomonėje. Tačiau, kaip toliau paaiškinta, tai dar nereiškia, kad reikėtų vengti remtis šia nuostata ir laikyti ją paskutine išeitimi, tinkama spragoms užpildyti tik retais ir nenumatytais atvejais arba kai netinka nė vienas iš kitų nustatytų pagrindų. Kita vertus, taip pat nereikėtų šiam pagrindui teikti pirmenybės ir jo taikyti nepagrįstai plačiai dėl to, kad jis atrodo turi mažiau ribojamojo poveikio negu kiti pagrindai.

Iš tiesų gali būti taip, kad egzistuoja tinkama 7 straipsnio f punkto taikymo sritis ir jis gali būti labai naudingas teisėto duomenų tvarkymo pagrindas, jei tenkinamos kelios pagrindinės sąlygos.

Tinkamai taikant 7 straipsnio f punktą tinkamomis aplinkybėmis, imantis pakankamų apsaugos priemonių, taip pat galima išvengti kitų teisinių pagrindų netinkamo taikymo ir nepagrįsto rėmimosi jais.

Pirmieji penki 7 straipsnyje nustatyti pagrindai siejasi su duomenų subjekto duotu sutikimu, sutartiniu susitarimu, teisiniu įsipareigojimu arba kitu konkrečiai nustatytu teisėto duomenų tvarkymo pagrindu. Duomenų tvarkymas pagal kurį nors iš šių penkių pagrindų *a priori* laikomas teisėtu, todėl tereikia užtikrinti atitiktį kitoms taikomoms teisės nuostatoms. Kitaip tariant, daroma prielaida, kad tarp įvairių atitinkamų teisių ir interesų, įskaitant duomenų valdytojo ir duomenų subjekto teises ir interesus, yra pusiausvyra, žinoma, jei laikomasi visų kitų duomenų apsaugos teisės nuostatų. Kita vertus, pagal 7 straipsnio f punktą yra privaloma taikyti *specialų* kriterijų tais atvejais, kurie neatitinka iš anksto pagal a–e punktus nustatytų scenarijų. Taip užtikrinama, kad kai duomenų tvarkymas neatitinka šių scenarijų, visais atvejais būtų privaloma taikyti pusiausvyros kriterijų, deramai atsižvelgiant į duomenų subjekto interesus ir pagrindines teises.

---

duomenų judėjimo (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), (COM(2012)0011 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD)), 2013 m. sausio 16 d. (toliau – LIBE komiteto pranešimo projektas). Žr. visų pirma 101 ir 102 pakeitimus. Taip pat žr. šio komiteto 2013 m. spalio 21 d. galutiniame pranešime (toliau – LIBE komiteto galutinis pranešimas) priimtus pakeitimus.

¹⁹ Žr. visų pirma III.3.1 skirsnyje (p. 24 ir 25) pateiktus punktus, kuriuose neišsamiai išvardytos kai kurios dažniausiai pasitaikančios situacijos, kai gali kilti klausimas dėl teisėto intereso pagal 7 straipsnio f punktą.

Taikant šį kriterijų, tam tikrais atvejais gali būti padaryta išvada, kad duomenų subjektų interesams ir pagrindinėms teisėms teiktina viršenybė, todėl duomenų tvarkyti negalima. Kita vertus, kitais atvejais tinkamas pusiausvyros vertinimas pagal 7 straipsnio f punktą, dažnai suteikiant galimybę duomenų subjektui atsisakyti duomenų tvarkymo, gali būti pagrįsta alternatyva, užuot netinkamai taikius pagrindą, pagal kurį, pavyzdžiui, reikalingas „sutikimas“ arba duomenis „tvarkyti reikia vykdant sutartį“. Remiantis tokiu požiūriu, pagal 7 straipsnio f punktą suteikiama papildoma apsauga, todėl privaloma imtis atitinkamų priemonių, kitaip negu taikant kitus iš anksto nustatytus duomenų tvarkymo pagrindus. Todėl jo nereikėtų laikyti „silpniausia grandimi“ arba patogiu būdu įteisinti visokią duomenų tvarkymo veiklą, kuriai netinka nė vienas kitas teisinis pagrindas.

Darbo grupė pakartoja, jog aiškindama 7 straipsnio f punkto taikymo sritį ji siekia vadovautis darniu požiūriu, kad būtų užtikrintas duomenų valdytojams reikalingas lankstumas tais atvejais, kai tai nedaro netinkamo poveikio duomenų subjektams, ir kartu duomenų subjektams būtų suteikta pakankamai teisinio tikrumo ir garantijų, kad ši atviro pobūdžio nuostata nebus netinkamai taikoma.

II.3. Susijusios sąvokos

7 straipsnio f punkto santykis su kitais duomenų tvarkymo teisėtumo pagrindais

7 straipsnyje pirmiausia nustatyta, kad reikia gauti duomenų subjekto sutikimą, toliau išvardyti visi kiti duomenų tvarkymo teisėtumo pagrindai, įskaitant sutartis ir teises prievoles, ir galiausiai nurodytas teisėtų interesų kriterijus – paskutinis iš šešių galimų pagrindų. Kartais aiškinama, jog teisinių pagrindų pateikimo 7 straipsnyje eilės tvarka reiškia santykinę jų svarbą. Tačiau, kaip jau pabrėžta darbo grupės nuomonėje dėl sąvokos „sutikimas“ apibrėžties²⁰, direktyvos tekste nėra teisinio skirtumo tarp visų šešių pagrindų ir nenurodyta, kad būtų kokia nors jų hierarchija. Niekur neminima, kad 7 straipsnio f punktą reikėtų taikyti tik išimtiniais atvejais, ir remiantis direktyvos tekstu neįmanoma daryti kitokios prielaidos, kad konkreti šešių teisinių pagrindų pateikimo eilės tvarka gali turėti kokią nors teisinę reikšmę. Kita vertus, jau ilgą laiką nėra aišku, ką tiksliai reiškia 7 straipsnio f punktas ir koks yra jo santykis su kitais duomenų tvarkymo teisėtumo pagrindais.

Tokiomis aplinkybėmis, taip pat turint omenyje esamą istorinę ir kultūrinę įvairovę ir atvirą direktyvos nuostatos formuluotę, atsirado skirtingų požiūrių: kai kurios valstybės narės 7 straipsnio f punktą taiko kaip mažiausiai priimtina pagrindą, siekdamos užpildyti spragas tik keliais išimtiniais atvejais, kai netinka ir netaikytinas nė vienas iš kitų penkių pagrindų²¹. Kitos valstybės narės, priešingai, laiko jį tik vienu iš šešių galimų variantų, kuris yra ne mažiau ir ne daugiau svarbus nei kiti pagrindai ir kurį galima taikyti daugeliu įvairių atvejų, jei tenkinamos būtinos sąlygos.

Dėl tokios įvairovės, taip pat atsižvelgiant į Teismo sprendimą dėl ASNEF ir FECEMD, svarbu išaiškinti „teisėtų interesų“ pagrindo santykį su kitais duomenų tvarkymo teisėtumo

²⁰ Žr. 2 išnašą.

²¹ Taip pat pažymėtina, kad LIBE komiteto pranešimo projekte pateiktame 100 pakeitime 7 straipsnio f punktą siūloma atskirti nuo visų kitų teisinių pagrindų, taip pat siūloma tuo atveju, kai remiamasi šiuo teisiniu pagrindu, taikyti papildomus reikalavimus, be kita ko, dėl didesnio skaidrumo ir atskaitomybės. Apie tai rašoma tolesniame tekste.

pagrindais, pavyzdžiui, dėl sutikimo, sutarčių ir visuomenės labai atliekamų užduočių, ir su duomenų subjekto teise nesutikti, kad jo duomenys būtų tvarkomi. Tai gali padėti aiškiau apibrėžti „teisėtų interesų“ pagrindo paskirtį ir funkciją, taigi padidinti teisinį tikrumą.

Taip pat reikėtų pažymėti, kad „teisėtų interesų“ pagrindo, kaip ir visų kitų pagrindų (išskyrus tą, pagal kurį reikia gauti sutikimą), taikymas turi atitikti „būtinumo“ kriterijų. Taip griežtai apribojamos kiekvieno iš šių pagrindų taikymo aplinkybės. Teisingumo Teismas pripažino „būtinumą“ autonomiška Bendrijos teisės sąvoka²². Naudingų gairių taip pat pateikė Europos Žmogaus Teisių Teismas²³.

Be to, tinkamo teisinio pagrindo taikymas nereiškia, kad duomenų valdytojas atleidžiamas nuo įsipareigojimų pagal 6 straipsnį užtikrinti teisingumą, teisėtumą, būtinumą ir proporcingumą, taip pat duomenų kokybę. Pavyzdžiui, net jeigu asmens duomenys tvarkomi remiantis „teisėtų interesų“ pagrindu arba vykdant sutartį, duomenų negalima rinkti daugiau negu būtina nustatytam tikslui pasiekti.

Teisėti interesai ir kiti 7 straipsnyje nustatyti duomenų tvarkymo pagrindai yra pakaitiniai, taigi pakanka taikyti kurį nors vieną iš jų. Tačiau kartu su visais šiais pagrindais turi būti taikomi ne tik 6 straipsnio reikalavimai, bet ir visi kiti taikytini duomenų apsaugos principai ir reikalavimai.

Kiti pusiausvyros kriterijai

7 straipsnio f punkte numatytas ne vienintelis pusiausvyros kriterijus, kurį reikėtų taikyti pagal direktyvą. Pavyzdžiui, 9 straipsnyje raginama teisę į asmens duomenų apsaugą derinti su laisve reikšti savo mintis ir įsitikinimus. Šiame straipsnyje valstybėms narėms leidžiama nustatyti reikiamas išimtis ir nukrypti leidžiančias nuostatas, kai asmens duomenys tvarkomi „tik žurnalistiniais sumetimais arba meninės ar literatūrinės raiškos tikslais“, jeigu šios išimtys „reikalingos, norint privatumo teisę suderinti su laisve reikšti savo mintis ir įsitikinimus reglamentuojančiomis taisyklėmis“.

Be to, pagal daugelį kitų direktyvos nuostatų taip pat privaloma išanalizuoti kiekvieną konkretų atvejį, derinti atitinkamus interesus ir teises ir lanksčiai atlikti vertinimą atsižvelgiant į įvairius veiksnius. Tai, be kita ko, nuostatos dėl būtinumo, proporcingumo ir tikslų apribojimo, 13 straipsnyje numatytos išimtys ir nuostatos dėl mokslinių tyrimų.

Iš tiesų atrodo, kad rengiant direktyvą stengtasi palikti laisvės įvairiai ją aiškinti ir derinti įvairius interesus. Taip, žinoma, bent iš dalies stengtasi suteikti valstybėms narėms daugiau laisvės perkeltiant šias nuostatas į nacionalinę teisę, tačiau poreikis vadovautis lankstesniu požiūriu taip pat yra iš esmės neatsiejamas nuo teisės į asmens duomenų apsaugą ir teisės į

---

²² 2008 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo bylos C-524/06 (*Heinz Huber prieš Bundesrepublik Deutschland*) sprendimo 52 punktą: „Todėl, atsižvelgiant į tikslą užtikrinti lygiavertio lygio apsaugą visose valstybėse narėse, Direktyvos 95/46 7 straipsnio e punkte minimos būtinumo sąvokos, skirtos apibrėžti vieną iš hipotezių, kuomet asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas, turinys skirtingose valstybėse narėse neturėtų skirtis. Taigi tai yra autonomiška Bendrijos sąvoka, kurią reikia aiškinti taip, kad ji visiškai atitiktų šios direktyvos tikslą, įtvirtintą jos 1 straipsnio 1 dalyje“.

²³ 1983 m. kovo 25 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo bylos *Silver ir kiti prieš Jungtinę Karalystę* sprendimo 97 punktą, kuriame nagrinėjama „būtinumo demokratinėje visuomenėje“ sąvoka: būvardis „būtina“ nėra „nepakeičiama“ sinonimas ir negali būti taip plačiai suprantamas kaip kai kurios kitos sąvokos, tokios kaip „leistina“, „įprasta“, „naudinga“, „pagrįsta“ arba „pageidautina“ <...>.

privatų gyvenimą. Abi šios teisės kartu su daugeliu kitų pagrindinių teisių (bet ne visomis iš jų) iš tiesų laikomos santykinėmis, arba turinčiomis išlygų, žmogaus teisėmis²⁴. Aiškinant šių rūšių teises visada būtina atsižvelgti į aplinkybes ir, jeigu imamasi tinkamų apsaugos priemonių, jas galima derinti su kitų asmenų teisėmis. Kai kuriais atvejais, taip pat ėmusiis tinkamų apsaugos priemonių, jas galima apriboti ir dėl viešųjų interesų.

II.4. Aplinkybės ir strateginis poveikis

Teisėtumo užtikrinimas kartu su lankstumu: 7 straipsnio f punkto išaiškinimo būdas

Dabartinė direktyvos 7 straipsnio f punkto formuluotė yra atvira – tai reiškia, kad juo galima remtis labai įvairiais atvejais, jeigu tenkinami jame nustatyti reikalavimai, be kita ko, taikomas pusiausvyros kriterijus. Tačiau toks lankstus požiūris gali turėti ir neigiamų padarinių. Siekiant, kad šis punktas nebūtų nenuosekliai taikomas nacionaliniu lygmeniu ir netrūktų teisinio tikrumo, svarbu parengti papildomų gairių.

Komisija reglamento pasiūlyme numatė, kad tokių gairių bus pateikta deleguotuosiuose aktuose. Kitos galimybės yra pateikti paaiškinimų ir išsamių nuostatų pačiame siūlomo reglamento tekste²⁵ ir (arba) Europos duomenų apsaugos valdybai (angl. *European Data Protection Board*, EDPB) patikėti užduotį parengti daugiau šios srities gairių.

Kiekviena iš šių galimybių turi pranašumų ir trūkumų. Jei kiekvienas atvejis būtų vertinamas atskirai, be papildomų gairių, kiltų rizika, kad nuostatos bus nenuosekliai taikomos ir trūks nuspėjamumo, kaip tai jau yra nutikę praeityje.

Kita vertus, jeigu paties siūlomo reglamento tekste būtų pateikti išsamūs ir baigtiniai atvejų, kai teisėti duomenų valdytojo interesai paprastai yra viršesni už duomenų subjekto pagrindines teises, ir priešingų atvejų sąrašai, gali kilti rizika, kad jie bus klaidinantys ir (arba) be reikalo suvaržantys.

Vis dėlto, vadovaujantis tokiais požiūriais, įmanoma visapusiškai išspręsti šį klausimą, pateikiant šiek tiek išsamesnes nuostatas siūlomame reglamente ir papildomų gairių deleguotuosiuose aktuose arba EDPB gairėse²⁶.

III skyriuje pateiktos analizės tikslas – padėti pagrindus, kad būtų galima suformuluoti tokį požiūrį, kuris nebūtų nei per bendras (taigi beprasmis), nei per konkretus (taigi per griežtas).

III. Nuostatų analizė

---

²⁴ Tokių žmogaus teisių, kurių negalima derinti su kitų asmenų teisėmis arba plačiosios visuomenės interesais, yra nedaug. Jos vadinamos besąlyginėmis teisėmis. Šių teisių niekada, jokiais aplinkybėmis negalima varžyti ar riboti, net ir per karą ar susidarius ekstremaliajai situacijai. Vienas pavyzdys – teisė nebūti kankinamam ir nepatirti žiauraus, nežmoniško ar orumą žeminančio elgesio. Kad ir kokios būtų aplinkybės, žmogaus niekada negalima kankinti, elgtis su juo žiauriai ar nežmoniškai arba žeminti jo orumo. Sąlyginių žmogaus teisių pavyzdžiai – teisė į tai, kad būtų gerbiamas asmeninis ir šeimos gyvenimas, teisė laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus ir teisė į minties, sąžinės ir religijos laisvę.

²⁵ Žr. II.1 skirsnio „Trumpa istorija“ dalį „Siūlomas Duomenų apsaugos reglamentas“ p. 8 ir 9.

²⁶ 2012 m. spalio 5 d. priimtoje nuomonėje Nr. 08/2012, kuria siekiama suteikti papildomos informacijos vykstant diskusijoms, susijusioms su duomenų apsaugos reforma (WP199), darbo grupė aiškiai teikė pirmenybę EDPB gairėms prieš deleguotuosius aktus (žr. p. 13 ir 14).

III.1. 7 straipsnio apžvalga

7 straipsnyje nustatyta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tik taikant bent vieną iš šešių tame straipsnyje išvardytų teisinių pagrindų. Prieš pateikiant kiekvieno iš šių pagrindų analizę, III.1 skirsnyje apžvelgiamas 7 straipsnis ir jo ryšys su 8 straipsniu dėl ypatingų duomenų kategorijų.

III.1.1. Duomenų subjekto sutikimas arba nuostatos, kad duomenis „tvarkyti reikia...“

Atveji, kai asmens duomenys tvarkomi duomenų subjektui nedviprasmiškai davus sutikimą (7 straipsnio a punktas), galima skirti nuo kitų penkių atvejų (7 straipsnio b–f punktai). Trumpai tariant, šie penki atvejai reiškia scenarijus, kai duomenis gali reikėti tvarkyti konkrečiomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, vykdant sutartį su duomenų subjektu, vykdant duomenų valdytojui privalomą teisinę prievolę ir t. t.

Pirmuoju atveju pagal 7 straipsnio a punktą tvarkyti asmens duomenis leidžia patys duomenų subjektai. Jie sprendžia, ar jų asmens duomenys gali būti tvarkomi. Tačiau jų sutikimas nereiškia, kad nereikia laikytis 6 straipsnyje nustatytų principų²⁷. Be to, kad duotas sutikimas būtų teisėtas, jis turi atitikti tam tikras esmines sąlygas, kaip paaiškinta darbo grupės nuomonėje Nr. 15/2011²⁸. Kadangi paslaugų naudotojo duomenų tvarkymas galiausiai priklauso nuo jo paties, svarbiausia yra duomenų subjekto duoto sutikimo galiojimas ir jo taikymo sritis.

Kitai tariant, pagal pirmąjį 7 straipsnio a punkte nustatytą pagrindą duomenų tvarkymo teisėtumas grindžiamas duomenų subjekto apsisprendimu. Remiantis visais kitais pagrindais, priešingai, duomenis galima tvarkyti (taikant apsaugos ir kitas reikiamas priemones) tokiomis aplinkybėmis, kai juos tvarkyti yra tinkama ir būtina siekiant konkretaus teisėto intereso, nepaisant to, ar duomenų subjektas yra davęs sutikimą, ar ne.

Kiekviename iš b, c, d ir e punktų nustatytas duomenų tvarkymo teisėtumo kriterijus:

- b punkte – sutarties su duomenų subjektu vykdymas;
- c punkte – duomenų valdytojui privalomos teisinės prievolės vykdymas;
- d punkte – duomenų subjekto gyvybinių interesų apsauga;
- e punkte – visuomenės labai atliekamos užduoties vykdymas.

F punktas yra mažiau konkretus, jame daugiau apibendrintai minimi (bet kokio pobūdžio) teisėti duomenų valdytojo interesai (bet kokiomis aplinkybėmis). Tačiau pagal šią bendro pobūdžio nuostatą, kaip toliau rašoma III.2 skirsnyje, siekiant apsaugoti duomenų subjektų interesus ir teises, konkrečiai taikomas papildomas pusiausvyros kriterijus.

---

²⁷ 2011 m. rugsėjo 9 d. Nyderlandų Aukščiausiojo Teismo bylos ECLI:NL:HR:2011:BQ8097 sprendimo 3.3 dalies e punktas dėl proporcingumo principo. Taip pat žr. darbo grupės nuomonės Nr. 15/2011 (nurodyta 2 išnašoje) p. 7: „(...) gavus sutikimą nepanaikinami duomenų valdytojo išsipareigojimai pagal 6 straipsnį, susiję su sąžiningumu, būtinumu ir proporcingumu, taip pat duomenų kokybe. Pavyzdžiui, net jei asmens duomenys tvarkomi gavus naudotojo sutikimą, taip nebūtų įteisintas konkretaus tikslo atžvilgiu perteklinis duomenų rinkimas“.

²⁸ Žr. nuomonės Nr. 15/2011 (nurodyta 2 išnašoje) p. 11–25.

Vertinimą, ar duomenų tvarkymas atitinka 7 straipsnio a–f punktuose nustatytus kriterijus, visais atvejais iš pradžių atlieka duomenų valdytojas pagal taikytinos teisės normas ir jos taikymo gaires. Duomenų tvarkymo teisėtumas gali būti papildomai vertinamas antrą kartą, jam gali paprieštarauti duomenų subjektai, kiti suinteresuotieji subjektai ir duomenų apsaugos institucijos; galutinį sprendimą dėl to priima teismai.

Baigiant šią trumpą apžvalgą verta paminėti, kad, kaip toliau aptariama III.3.6 skirsnyje, bent e ir f punktuose nurodytais atvejais duomenų subjektas gali pasinaudoti savo teise nesutikti, kad jo duomenys būtų tvarkomi, kaip nurodyta 14 straipsnyje²⁹. Tokiu atveju reikia iš naujo įvertinti atitinkamus interesus arba, jei vykdoma tiesioginė rinkodara (14 straipsnio b punktas), duomenų valdytojas privalo nutraukti asmens duomenų tvarkymą be jokio papildomo vertinimo.

III.1.2. Ryšys su 8 straipsniu

Direktyvos 8 straipsnis papildomai reglamentuoja tam tikrų ypatingų kategorijų asmens duomenų tvarkymą. Jis konkrečiai taikomas duomenims, „kurie atskleidžia rasinę ar etninę kilmę, politines, religines ar filosofines pažiūras, priklausymą profesinėms sąjungoms“, taip pat tvarkant duomenis „apie asmens sveikatą ar intymų gyvenimą“ (8 straipsnio 1 dalis) ir duomenis, kurie yra „susiję su nusikaltimais, nuteisimais“ (8 straipsnio 5 dalis).

Tvarkyti tokius duomenis iš esmės yra uždrausta, išskyrus kelias išimtis. Kelios šio draudimo išimtys nustatytos 8 straipsnio 2 dalies a–e punktuose, o to paties straipsnio 3 ir 4 dalyse pateikta dar daugiau išimčių. Kai kurios iš šių nuostatų yra panašios į 7 straipsnio a–f punktų nuostatas, tačiau nėra joms tapачios.

Atsižvelgiant į konkrečias 8 straipsnyje nustatytas sąlygas ir į tai, kad kai kurie 7 straipsnyje nustatyti pagrindai yra į jas panašūs, kyla klausimas, koks ryšys sieja abiejų straipsnių nuostatas.

Jeigu 8 straipsnis suformuluotas kaip *lex specialis*, reikėtų apvarstyti, ar jį taikant 7 straipsnis visiškai netaikytinas. Jei taip, tai reikštų, kad kai taikoma kuri nors iš 8 straipsnyje nustatytų išimčių, tvarkant ypatingų kategorijų asmens duomenis galima nesilaikyti 7 straipsnio nuostatų. Tačiau gali būti ir taip, kad šias nuostatas sieja sudėtingesnis ryšys, taigi 7 ir 8 straipsnius reikėtų taikyti kartu³⁰.

Bet kuriuo atveju aišku, kad politikos tikslas yra užtikrinti papildomą ypatingų kategorijų duomenų apsaugą. Todėl turėtų būti aiški ir galutinė šios analizės išvada: taikant 8 straipsnį tiek atskirai, tiek kartu su 7 straipsniu, siekiama sustiprinti ypatingų kategorijų duomenų apsaugą.

---

²⁹ Pagal 14 straipsnio a punktą ši teisė taikoma „išskyrus, kai nacionaliniai įstatymai nustato kitaip“. Pavyzdžiui, pagal Švedijos nacionalinės teisės normas nėra galimybės paprieštarauti duomenų tvarkymui pagal 7 straipsnio e punktą.

³⁰ Kadangi 8 straipsnyje nustatytas *draudimas su išimtimis*, šias išimtis galima laikyti reikalavimais, kuriais tik apribojama draudimo taikymo sritis, tačiau jie patys iš esmės nėra pakankamas duomenų tvarkymo teisinis pagrindas. Pagal tokį aiškinimą 8 straipsnyje nustatytų išimčių taikymas nereiškia, kad netaikytini 7 straipsnio reikalavimai, ir abiejų straipsnių nuostatas, kai tinka, privaloma taikyti kartu.

Nors praktikoje kai kuriais atvejais pagal 8 straipsnį taikomi griežtesni reikalavimai, pavyzdžiui 8 straipsnio 2 dalies a punkto reikalavimas gauti „aiškų“ sutikimą, palyginti su „nedviprasmiškai duotu sutikimu“ pagal 7 straipsnį, tokios yra ne visos nuostatos. Kai kurios 8 straipsnyje numatytos išimtyt neatrodo lygiavertės 7 straipsnyje nustatytiems pagrindams ar už juos griežtesnės. Būtų netinkama, pavyzdžiui, daryti išvadą, jog vien tai, kad kas nors akivaizdžiai viešai paskelbė ypatingų kategorijų duomenis pagal 8 straipsnio 2 dalies e punktą, visais atvejais yra savaime pakankama sąlyga, kad būtų galima leisti bet kokių duomenų tvarkymą neįvertinus atitinkamų interesų ir teisių pusiausvyros, kaip tai privaloma daryti pagal 7 straipsnio f punktą³¹.

Kai kuriais atvejais draudimas tvarkyti ypatingų kategorijų duomenis pagal 8 straipsnio 2 dalies d punktą taip pat netaikytinas todėl, kad duomenų valdytojas yra politinė partija. Tačiau tai nereiškia, kad bet koks šią nuostatą atitinkantis duomenų tvarkymas visada yra teisėtas. Tai reikia įvertinti atskirai ir duomenų valdytojui gali būti privaloma įrodyti, pavyzdžiui, kad tvarkyti duomenis būtina vykdant sutartį (7 straipsnio b punktas), arba savo teisėto intereso viršenybę pagal 7 straipsnio f punktą. Pastaruoju atveju reikia taikyti pusiausvyros kriterijų pagal 7 straipsnio f punktą, prieš tai įvertinus, kad duomenų valdytojas atitinka 8 straipsnio reikalavimus.

Taip pat vien iš to, kad „duomenis reikia tvarkyti teikiant profilaktines medicinos, medicininės diagnostikos, medicinos priežiūros, gydymo, sveikatos apsaugos paslaugas“ ir kad tokie duomenys tvarkomi laikantis prievolės saugoti paslaptį, kaip nurodyta 8 straipsnio 3 dalyje, galima numanyti, kad tokiam neskelbtinų duomenų tvarkymui 8 straipsnio 1 dalyje nustatytas *draudimas netaikomas*. Tačiau to ne visada pakanka duomenų tvarkymo teisėtumui užtikrinti pagal 7 straipsnį – tam reikės teisinio pagrindo, pavyzdžiui, sudaryti sutartį su pacientu pagal 7 straipsnio b punktą, vykdyti teisinę prievolę pagal 7 straipsnio c punktą, atlikti užduotį visuomenės labui pagal 7 straipsnio e punktą arba atlikti vertinimą pagal 7 straipsnio f punktą.

Baigdamą darbo grupę pažymi, kad kiekvienu konkrečiu atveju reikia išanalizuoti, ar pačiame 8 straipsnyje nustatytos griežtesnės ir pakankamos sąlygos³², ar, siekiant užtikrinti visapusišką duomenų subjektų apsaugą, būtina kartu taikyti 8 ir 7 straipsnius. Kad ir koks būtų šio tyrimo rezultatas, joku būdu negalima mažinti ypatingų kategorijų duomenų apsaugos³³.

Tai taip pat reiškia, kad ypatingų kategorijų duomenis tvarkantis duomenų valdytojas niekada negali įteisinti duomenų tvarkymo veiklos remdamasis *tik* kuriuo nors 7 straipsnyje nustatytu teisiniu pagrindu. Kai taikomas 7 straipsnis, jis nėra *viršesnis* už 8 straipsnį, tačiau visada taikomas *kartu* su pastaruoju straipsniu siekiant užtikrinti, kad būtų taikomos visos reikiamos apsaugos ir kitos priemonės. Tai dar svarbiau daryti tuo atveju, kai valstybės narės, kaip

---

³¹ Be to, 8 straipsnio 2 dalies e punkto nereikėtų *a contrario* aiškinti taip, kad kai paties duomenų subjekto viešai paskelbti duomenys nėra neskelbtini, juos galima tvarkyti be jokių papildomų sąlygų. Net ir viešai prieinami duomenys tebėra asmens duomenys, kuriems taikomi duomenų apsaugos reikalavimai, ir juos tvarkant privaloma laikytis 7 straipsnio, nepaisant to, ar tie duomenys yra neskelbtini, ar ne.

³² Žr. darbo grupės nuomonės dėl Pasaulio antidopingo agentūros (WADA), kurioje atsižvelgiama į abu (7 ir 8) direktyvos straipsnius, 3.3 punkte pateiktą analizę. 2009 m. balandžio 6 d. priimta antroji nuomonė Nr. 4/2009 dėl Pasaulio antidopingo agentūros (WADA) Tarptautinio privatumo ir asmens duomenų apsaugos standarto, su juo susijusių WADA kodekso nuostatų ir kitų privatumo klausimų, atsižvelgiant į WADA ir (nacionalinių) antidopingo organizacijų kovą su dopingo vartojimu sporte (WP162).

³³ Žinoma, tuo atveju, kai taikomas 8 straipsnis, taip pat būtina užtikrinti atitiktį visoms kitoms direktyvos nuostatoms, įskaitant 6 straipsnį.

numatyta 8 straipsnio 4 dalyje, nusprendžia taikyti papildomų išimčių kartu su 8 straipsnyje nustatytomis išimtimis.

III.2. 7 straipsnio a–e punktai

III.2 skirsnyje trumpai aptariamas kiekvienas direktyvos 7 straipsnio a–e punktuose nustatytas teisinis pagrindas, o tolesniame šios nuomonės III.3 skirsnyje konkrečiai nagrinėjamas 7 straipsnio f punktas. Atliekant šią analizę atskleidžiamos ir kai kurios dažniausios šių teisinių pagrindų, pavyzdžiui, „sutarties“, „teisinės prievolės“ ir „teisėto intereso“, tarpusavio sąsajos, priklausančios nuo kiekvieno konkretaus atvejo aplinkybių ir faktų.

III.2.1. Sutikimas

Sutikimas, kaip duomenų tvarkymo teisinis pagrindas, analizuotas darbo grupės nuomonėje Nr. 15/2011 dėl sąvokos „sutikimas“ apibrėžties. Šioje nuomonėje padarytos svarbios išvados, kad sutikimas tėra vienas iš kelių asmens duomenų tvarkymo teisinių pagrindų, tačiau ne pats svarbiausias pagrindas; jis yra svarbus, tačiau neatmetama tikimybė, kad tam tikromis aplinkybėmis kiti teisiniai pagrindai duomenų valdytojo arba duomenų subjekto požiūriu gali būti tinkamesni. Sutikimas, jeigu juo tinkamai naudojamosi, yra priemonė duomenų subjektui kontroliuoti jo duomenų tvarkymą. Tačiau jeigu juo naudojamosi netinkamai, duomenų subjekto kontrolė tampa nebeįmanoma, ir sutikimas tampa netinkamu duomenų tvarkymo pagrindu.

Viena iš darbo grupės pateiktų rekomendacijų buvo išaiškinti, ką reiškia „nedviprasmiškai duotas sutikimas“: „Tikslinant reikėtų siekti pabrėžti, kad nedviprasmiškam sutikimui reikia naudoti mechanizmus, nepaliekančius jokių abejonių dėl duomenų subjekto ketinimo sutikti. Kartu reikėtų aiškiai nustatyti, jog numatytyjų parinkčių, kurias duomenų subjektas turi pakeisti, kad nesutiktų su tvarkymu (tylėjimu paremtas sutikimas), naudojimas savaime nereiškia nedviprasmiško sutikimo. Visų pirma tai taikytina interneto aplinkai³⁴“. Taip pat reikalauta, kad duomenų valdytojais įdiegtų mechanizmus sutikimui įrodyti (vykdydami bendrą atskaitomybės prievolę), o teisės aktų leidėjas nustatytų aiškų reikalavimą dėl informacijos, kuria remiantis duodamas sutikimas, kokybės ir prieinamumo.

III.2.2. Sutartis

7 straipsnio b punkte nustatytas teisinis pagrindas, taikomas tais atvejais, kai duomenis „tvarkyti reikia vykdant sutartį, kurią duomenų subjektas yra sudaręs kaip viena iš šalių, arba duomenų subjekto reikalavimu norint imtis priemonių prieš sudarant sutartį“. Tai gali reikšti du skirtingus scenarijus.

- i) Pirma, ši nuostata taikoma tais atvejais, kai duomenis reikia tvarkyti vykdant sutartį, kurią yra sudaręs duomenų subjektas. Gali būti tvarkomi, pavyzdžiui, duomenų subjekto adreso duomenys, siekiant jam pristatyti internetu nupirkta prekes, arba kredito kortelės duomenys atliekant mokėjimą. Darbovietėse remiantis šiuo pagrindu galima, pavyzdžiui, tvarkyti informaciją apie darbuotojų algas ir banko sąskaitų, į kurias pervedamos algos, duomenis.

---

³⁴ Žr. darbo grupės nuomonės Nr. 15/2011 dėl sąvokos „sutikimas“ apibrėžties p. 36.

Ši nuostata turi būti suprantama siaurai, ji netaikoma tais atvejais, kai tvarkyti duomenų subjekto duomenis nėra iš tiesų *būtina* vykdant sutartį, tačiau duomenų valdytojas vis tiek vienašališkai tai daro. Vien tai, kad tvarkyti kai kuriuos duomenis numatyta sutartyje, taip pat ne visada reiškia, kad juos tvarkyti būtina vykdant sutartį. Pavyzdžiui, 7 straipsnio b punktas nėra tinkamas teisinis pagrindas naudotojo pomėgius ir gyvenseną apibūdinančiam „profilui“ kurti remiantis jo spragtelėjimais pele naršant interneto svetainėje ir nupirktomis prekėmis, nes jo sutartis su duomenų valdytoju sudaryta ne tam, kad šis užsiimtų profiliavimu, o, pavyzdžiui, siekiant iš jo gauti konkrečias prekes ir paslaugas. Net jeigu ši duomenų tvarkymo veikla konkrečiai minima smulkiu šriftu užrašytose sutarties nuostatose, tai dar nereiškia, kad ji yra „būtina“ sutarčiai vykdyti.

Šiuo atveju duomenų tvarkymo būtinumo vertinimas yra aiškiai susijęs su tikslų apribojimo principo laikymusi. Svarbu tiksliai nustatyti sutarties sudarymo *loginį pagrindą*, t. y. jos esmę ir pagrindinį tikslą, nes pagal tai bus tikrinama, ar duomenis tvarkyti būtina vykdant sutartį.

Kai kuriais ribiniais atvejais gali kilti abejonių arba gali reikėti konkrečiau ištirti faktus siekiant nustatyti, ar duomenis būtina tvarkyti vykdant sutartį. Pavyzdžiui, visų bendrovės darbuotojų kontaktinių duomenų bazės sukūrimas vidaus reikmėms, į ją įtraukiant kiekvieno darbuotojo vardą ir pavardę, darbo vietos adresą, telefono numerį ir el. pašto adresą, kad darbuotojai prireikus galėtų susisiekti su kolegomis, tam tikromis aplinkybėmis gali būti pripažįstamas būtinu sutarčiai vykdyti pagal 7 straipsnio b punktą, tačiau tai galima teisėtai daryti ir pagal 7 straipsnio f punktą, jeigu įrodomas viršesnis duomenų valdytojo interesas ir imamasi visų tinkamų priemonių, be kita ko, pavyzdžiui, deramai konsultuojamasi su darbuotojų atstovais.

Kitais atvejais, pavyzdžiui, kai elektroninėmis priemonėmis stebimas darbuotojų naudojimas internetu, el. paštu ar telefonu arba darbuotojai stebimi vaizdo kameromis, yra aiškiau, kad duomenys tikriausiai tvarkomi daugiau negu būtina vykdant darbo sutartį, nors ir šiuo atveju tai gali priklausyti nuo darbo pobūdžio. Kita tokia sritis, kurioje dažnai pripažįstama, kad duomenys tvarkomi daugiau negu būtina vykdant sutartį, yra sukčiavimo prevencija, galinti apimti, be kita ko, klientų stebėseną ir profiliavimą. Toks duomenų tvarkymas vis tiek gali būti teisėtas pagal kitą 7 straipsnyje nustatytą pagrindą, pavyzdžiui, kai tinka, davus sutikimą, vykdant teisinę prievolę arba duomenų valdytojui turint teisėtą interesą (7 straipsnio a, c arba f punktas³⁵). Pastaruoju atveju tvarkant duomenis reikėtų imtis papildomų apsaugos ir kitų priemonių siekiant tinkamai apsaugoti duomenų subjektų interesus arba jų teises ir laisves.

---

³⁵ Kitas kelių teisinių pagrindų taikymo pavyzdys pateiktas darbo grupės nuomonėje Nr. 15/2011 dėl sąvokos „sutikimas“ apibrėžties (nurodyta 2 išnašoje). Perkant automobilį duomenų valdytojas gali turėti teisę tvarkyti asmens duomenis įvairiais tikslais ir remdamasis įvairiais pagrindais:

- duomenys, būtini automobiliui pirkti (7 straipsnio b punktas),
- duomenys, būtini automobilio dokumentams tvarkyti (7 straipsnio c punktas),
- duomenys, būtini klientų vadybos paslaugoms teikti (pvz., kad kliento automobilio priežiūra būtų atliekama įvairiose susijusiose ES įmonėse) (7 straipsnio f punktas),
- duomenų perdavimas tretiesiems asmenims jų rinkodaros veiklai vykdyti (7 straipsnio a punktas).

7 straipsnio b punktas taikomas tik tam, kas būtina sutarčiai *vykdyti*. Jis netaikomas visiems tolesniems veiksams, kurių imamasi dėl sutarties nevykdymo, arba visiems kitiems galimiems įvykiams vykdant sutartį. 7 straipsnio b punktas gali būti taikomas duomenų tvarkymui vykdant sutartį įprasta tvarka, tačiau jeigu ją vykdant atsitinka koks nors įvykis, dėl kurio kyla konfliktas, duomenų tvarkymo pobūdis gali pasikeisti. Būtinam duomenų tvarkymui vykdant sutartį reikėtų priskirti ir svarbiausios informacijos apie duomenų subjektą, įskaitant jo vardą, pavardę, adresą ir informaciją apie neįvykdytus sutartinius įsipareigojimus, tvarkymą siunčiant oficialius priminimus. Sudėtingesnis duomenų tvarkymas dalyvaujant arba nedalyvaujant trečiosioms šalims, pavyzdžiui, skolų išieškotojams, arba kai už paslaugą nesumokėjęs klientas paduodamas į teismą, gali būti pripažintas jau nebe duomenų tvarkymu vykdant sutartį „įprasta tvarka“, todėl 7 straipsnio b punktas jam nebūtų taikomas. Tačiau tai nereiškia, kad toks duomenų tvarkymas iš esmės būtų neteisėtas, nes duomenų valdytojas turi teisėtą interesą imtis savo teisių gynimo priemonių, siekdamas užtikrinti, kad būtų paisoma jo teisių pagal sutartį. Galima remtis ir kitais teisiniais pagrindais, pavyzdžiui, 7 straipsnio f punktu, su sąlyga, kad būtų imtasi tinkamų apsaugos ir kitų priemonių ir nustatyta atitiktis pusiausvyros kriterijui³⁶.

- ii) Antra, 7 straipsnio b punktas taip pat taikomas duomenų tvarkymui *prieš* sudarant sutartį. Tai apima ir santykius iki sutarties sudarymo, jeigu priemonių imamasi duomenų subjekto prašymu, o ne duomenų valdytojo ar trečiosios šalies iniciatyva. Pavyzdžiui, jeigu asmuo prašo mažmenininko atsiųsti produkto pasiūlymą, pagal šį teisinį pagrindą galima tvarkyti duomenis šiuo tikslu, pavyzdžiui, ribotą laiką tarpą saugoti kliento adreso duomenis ir informaciją apie jo prašymą. Kitu panašiu atveju, jeigu asmuo prašo draudiko įkainoti jo automobilį, draudikas gali tvarkyti reikiamus duomenis, pavyzdžiui, apie automobilio modelį ir pagaminimo metus, ir kitus svarbius bei proporcingus duomenis, kad galėtų jį įkainoti.

Tačiau išsamūs informacijos apie duomenų subjektą tyrimai, pavyzdžiui, kai draudimo bendrovė, prieš apdrausdama sveikatos ar gyvybės draudimu to prašantį asmenį, tvarko jo sveikatos tikrinimų duomenis, nebūtų laikomi būtinomis priemonėmis, kurių imamasi duomenų subjekto prašymu. Kredito informacijos patikros prieš suteikiant paskolą taip pat atliekamos ne duomenų subjekto *prašymu* pagal 7 straipsnio b punktą, o pagal 7 straipsnio f punktą arba pagal 7 straipsnio c punktą vykdant bankų teisinę prievolę tikrinti oficialų registruotų skolininkų sąrašą.

Mažmenininkas (duomenų valdytojas) taip pat negali savo iniciatyva vykdyti tiesioginės rinkodaros remdamasis šiuo pagrindu. Kai kuriais atvejais tinkamas teisinis pagrindas vietoj 7 straipsnio b punkto gali būti 7 straipsnio f punktas, su sąlyga, kad būtų imtasi tinkamų apsaugos ir kitų priemonių ir nustatyta atitiktis pusiausvyros kriterijui. Kitais atvejais, be kita ko, tada, kai atliekamas plataus masto profiliavimas, dalijamasi duomenimis, vykdoma tiesioginė rinkodara internetu arba pateikiama vartotojų elgsena grindžiama reklama, gali reikėti sutikimo pagal 7 straipsnio a punktą, kaip paaiškinta toliau pateiktoje analizėje³⁷.

³⁶ Dėl ypatingų kategorijų duomenų gali reikėti atsižvelgti ir į 8 straipsnio 1 dalies e punktą, pagal kurį duomenys gali būti „reikalingi nustatyti, įvykdyti ar apginti teisinius ieškinius“.

³⁷ Žr. III.3.6 skirsnio b punkto dalį „Pavyzdys. Kaip keitėsi požiūris į tiesioginę rinkodarą“, p. 45 ir 46.

III.2.3. Teisinė prievolė

7 straipsnio c punkte nustatytas teisinis pagrindas, taikomas tais atvejais, kai duomenis „tvarkyti reikia vykdant teisinę prievolę, kuri privaloma duomenų valdytojui“, pavyzdžiui, kai darbdaviai privalo pateikti socialinės apsaugos institucijoms ar mokesčių administratoriui duomenis apie darbuotojams mokamas algas arba kai finansų įstaigos pagal pinigų plovimo prevencijos taisykles privalo pranešti kompetentingoms institucijoms apie tam tikrus įtartinus sandorius. Tai gali būti ir valdžios institucijos prievolė, nes niekur nenustatyta, kad 7 straipsnio c punktas taikytinas tik privačiajam ar tik viešajam sektoriui. Šiuo pagrindu remtūsi, pavyzdžiui, vietos valdžios institucija rinkdama duomenis, kad galėtų skirti baudas už netinkamose vietose pastatytus automobilius.

7 straipsnio c punktas yra gan panašus į 7 straipsnio e punktą, nes užduotys visuomenės labai dažnai atliekamos vykdant teisės aktų nuostatas arba jomis remiantis. Tačiau 7 straipsnio c punkto taikymo sritis yra griežtai apibrėžta.

7 straipsnio c punktas taikomas, kai atitinkama prievolė yra nustatyta įstatymų (o ne, pavyzdžiui, priiimta sutartiniu susitarimu). Tas įstatymas turi atitikti visas reikiamas sąlygas, kad atitinkama prievolė būtų galiojanti ir privaloma, ir duomenų apsaugos teisės normas, be kita ko, reikalavimą dėl duomenų tvarkymo būtinumo, proporcingumo³⁸ ir tikslų apibrėžimo.

Taip pat svarbu pabrėžti, kad 7 straipsnio c punkte turimi omenyje Europos Sąjungos teisės aktai arba jos valstybių narių įstatymai. Šis pagrindas netaikomas įsipareigojimams pagal trečiųjų valstybių teisės aktus (pavyzdžiui, įsipareigojimui sukurti vidaus pažeidimų atskleidimo sistemas pagal JAV 2002 m. priimtą *Sarbanes–Oxley* aktą). Kad trečiojoje valstybėje priiimta teisinė prievolė būtų laikoma galiojančia, ji turėtų būti oficialiai pripažinta ir įtraukta į atitinkamos valstybės narės teisinę sistemą, pavyzdžiui, tarptautiniu susitarimu³⁹. Kita vertus, poreikis vykdyti užsienio valstybės priiimtą prievolę gali būti pripažintas teisėtu duomenų valdytojo interesu, tačiau tik taikant pusiausvyros kriterijų pagal 7 straipsnio f punktą ir ėmusis pakankamai apsaugos priemonių, pavyzdžiui, tokių, kurias patvirtino kompetentinga duomenų apsaugos institucija.

Pagal šį pagrindą duomenų valdytojas neturi turėti galimybės pasirinkti, ar vykdyti prievolę, ar ne. Todėl 7 straipsnio c punktas netaikomas savanoriškiems vienašaliams įsipareigojimams ir viešojo bei privačiojo sektorių partnerystei, kai duomenų tvarkoma daugiau nei tai privaloma pagal įstatymus. Pavyzdžiui, jeigu interneto paslaugų teikėjas nusprendžia stebėti savo paslaugų naudotojus siekdamas neleisti neteisėtai parsisiųsti failų, nors nėra aiškiai ir konkrečiai teisiškai įpareigotas tai daryti, 7 straipsnio c punktas nėra tam tinkamas teisinis pagrindas.

Be to, iš pačios teisinės prievolės formuluotės turi būti pakankamai aišku, kaip pagal ją reikia tvarkyti asmens duomenis. Todėl taikant 7 straipsnio c punktą būtina remtis teisės aktų

³⁸ Taip pat žr. 2014 m. vasario 27 d. priimtą darbo grupės nuomonę Nr. 1/2014 dėl būtinumo ir proporcingumo sąvokų taikymo ir duomenų apsaugos teisėsaugos sektoriuje (WP 211).

³⁹ Šiuo klausimu žr. 2006 m. lapkričio 20 d. priimtos darbo grupės nuomonės Nr. 10/2006 dėl Pasaulinės tarpbankinių finansinių telekomunikacijų organizacijos (SWIFT) atliekamo asmens duomenų tvarkymo (WP128) 4.2.2 skirsnį ir 2006 m. vasario 1 d. priimtą darbo grupės nuomonę Nr. 1/2006 dėl ES duomenų apsaugos taisyklių taikymo vidaus pažeidimų atskleidimo sistemoms apskaitos, vidaus apskaitos kontrolės, audito, kovos su kyšininkavimu, bankininkystės ir finansiniais nusikaltimais srityse (WP 117).

nuostatomis, kuriose aiškiai nurodytas duomenų tvarkymo pobūdis ir tikslas. Duomenų valdytojas neturėtų turėti nepagrįstai daug laisvės vykdyti tą teisinę prievolę savo nuožiūra.

Kai kuriais atvejais teisės aktuose gali būti nustatytas tik bendrasis tikslas, o atitinkamos prievolės konkrečiau nustatytos kitu lygmeniu, pavyzdžiui, antrinės teisės aktuose arba konkrečiu atveju privalomu vykdyti valdžios institucijos sprendimu. Tai gali būti ir teisinės prievolės pagal 7 straipsnio c punktą, jeigu duomenų tvarkymo pobūdis ir tikslas yra aiškiai apibrėžti ir nustatytas tinkamas teisinis pagrindas.

Tačiau kitaip yra tada, kai reguliavimo institucija pateikia tik bendro pobūdžio politikos gairių ir nurodo, kokiomis sąlygomis ji gali nuspręsti naudotis savo vykdomosiomis galiomis (pvz., reguliavimo gairės finansų įstaigoms dėl tam tikrų išsamaus patikrinimo standartų). Tokiais atvejais duomenų tvarkymo veiklą reikėtų vertinti pagal 7 straipsnio f punktą ir ji gali būti laikoma teisėta tik taikant papildomą pusiausvyros kriterijų⁴⁰.

Apskritai pažymėtina, kad nors kai kada atrodo, jog tam tikrai duomenų tvarkymo veiklai tinka taikyti 7 straipsnio c arba b punktą, gali būti, kad ji ne visiškai atitinka šių pagrindų taikymo kriterijus. Tai nereiškia, kad toks duomenų tvarkymas visada yra neteisėtas – kartais jis gali būti ir teisėtas, tačiau taikant 7 straipsnio f punktą ir taikant papildomą pusiausvyros kriterijų.

III.2.4. Gyvybiniai interesai

7 straipsnio d punkte nustatytas teisinis pagrindas taikomas tais atvejais, kai duomenis „tvarkyti reikia norint apsaugoti gyvybinius duomenų subjekto interesus“. Ši formuluotė skiriasi nuo 8 straipsnio 2 dalies c punkto nuostatos, kuri yra konkretesnė ir joje minimi atvejai, kai duomenis „tvarkyti būtina, kad būtų apsaugoti duomenų subjekto arba kito asmens gyvybiniai interesai, kai duomenų subjektas fiziškai neįgali arba yra juridiskai neveiksnius duoti sutikimą“.

Vis dėlto, sprendžiant iš abiejų nuostatų, šis teisinis pagrindas turėtų būti taikomas ribotai. Visų pirma, kadangi vartojama frazė „gyvybiniai interesai“, atrodo, jog šis pagrindas taikytinas tik iškilus gyvybės ar mirties klausimui arba bent jau gresiant pavojui, kad duomenų subjektas (arba, pagal 8 straipsnio 2 dalies c punktą, ir kitas asmuo) gali būti sužalotas arba gali būti kitaip sutrikdyta jo sveikata.

31 konstatuojamojoje dalyje patvirtinta, kad šiuo teisiniu pagrindu siekiama „apsaugoti bet kokią gyvybinį duomenų subjekto interesą“. Tačiau direktyvoje tiksliai nenustatyta, ar tai reiškia, kad duomenų subjektui turi grėsti tiesioginis pavojus, todėl kyla klausimų dėl duomenų rinkimo masto, pavyzdžiui, kai jie renkami prevencijos tikslais arba masiškai, kaip antai oro transporto keleivių duomenų rinkimas nustačius epideminės ligos arba saugumo incidento grėsmę.

Darbo grupės nuomone, ši nuostata turi būti aiškinama siaurai, atsižvelgiant į 8 straipsnio esmę. Nors 7 straipsnio d punkte konkrečiai nenustatyta, jog šis pagrindas taikytinas tik tais

---

⁴⁰ Reguliavimo institucijos pateiktomis gairėmis vis dėlto galima remtis vertinant duomenų valdytojo teisėtą interesą (žr. visų pirma III.3.4 skirsnio a punktą, p. 36).

atvejais, kai sutikimas negali būti teisiniu pagrindu dėl 8 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytų priežasčių, galima pagrįstai manyti, jog tais atvejais, kai teisėto sutikimo prašyti įmanoma ir reikia, iš tiesų reikėtų, kiek tik įmanoma, stengtis jį gauti. Todėl ši nuostata taip pat turėtų būti taikoma tik išanalizavus kiekvieną konkretų atvejį ir paprastai ja remiantis negalima įteisinti bet kokio masinio asmens duomenų rinkimo arba tvarkymo. Tokį duomenų tvarkymą, kai jis būtinas, labiau tiktų pagrįsti 7 straipsnio c arba e punktu.

III.2.5. Visuomenės labui atliekama užduotis

7 straipsnio e punkte nustatytas teisinis pagrindas taikomas tais atvejais, kai duomenis „tvarkyti reikia vykdant užduotį, atliekamą visuomenės labui, arba įgyvendinant oficialius įgaliojimus, suteiktus duomenų valdytojui arba trečiajai šaliai, kuriai atskleidžiami duomenys“.

Svarbu pažymėti, kad 7 straipsnio e punkte, kaip ir to paties straipsnio c punkte, turimi omenyje Europos Sąjungos arba jos valstybės narės viešieji interesai. „Oficialūs įgaliojimai“ taip pat reiškia Europos Sąjungos arba jos valstybės narės suteiktus įgaliojimus. Kitaip tariant, ši nuostata netaikoma užduotims, kurios atliekamos siekiant trečiosios valstybės viešojo intereso arba vykdant pagal užsienio teisę suteiktus oficialius įgaliojimus⁴¹.

7 straipsnio e punkte, kuris taikomas tiek viešajam, tiek privačiajam sektoriui, minimi du atvejai. Pirma, jis taikomas tais atvejais, kai pačiam duomenų valdytojui suteikti oficialūs įgaliojimai arba jis atlieka viešojo intereso užduotį (tačiau tai nebūtinai reiškia, kad jis turi teisinę prievolę tvarkyti duomenis) ir duomenis tvarkyti reikia vykdant tuos įgaliojimus arba atliekant tą užduotį. Pavyzdžiui, mokesčių administratorius, siekdamas nustatyti ir patikrinti mokėtinų mokesčių sumą, gali gauti ir tvarkyti asmens mokesčių deklaraciją. Kitu atveju profesinė asociacija, kaip antai advokatų asociacija arba medicinos specialistų draugija, turinti oficialų įgaliojimą, gali skirti drausmines nuobaudas kai kuriems savo nariams. Dar vienas pavyzdys – vietos valdžios institucijai, pavyzdžiui, savivaldybei, patikėta užduotis valdyti teikiamas bibliotekos paslaugas, mokyklą ar vietos baseiną.

Antra, 7 straipsnio e punktas taikomas ir tais atvejais, kai duomenų valdytojas neturi oficialaus įgaliojimo, tačiau tokį įgaliojimą turinti trečioji šalis reikalauja, kad jis atskleistų duomenis. Pavyzdžiui, kompetentingos nusikaltimų tyrimo tarnybos pareigūnas gali paprašyti duomenų valdytojo bendradarbiauti atliekant tyrimą, užuot reikalavęs, kad duomenų valdytojas vykdytų jam perduotą specialų prašymą bendradarbiauti. Be to, 7 straipsnio e punktas gali būti taikomas ir tokiais atvejais, kai duomenų valdytojas savo noru atskleidžia duomenis tokį oficialų įgaliojimą turinčiai trečiajai šaliai. Taip gali būti, pavyzdžiui, kai duomenų valdytojas, pastebėjęs, kad buvo padarytas nusikaltimas, savo iniciatyva pateikia apie tai informaciją kompetentingoms teisėsaugos institucijoms.

Kitaip negu pagal 7 straipsnio c punktą, duomenų valdytojas neprivalo vykdyti teisinės prievolės. Pirmiau pateiktame pavyzdyje nurodytu atveju duomenų valdytojas, atsitiktinai pastebėjęs vagystę ar sukčiavimą, gali ir nebūti teisiškai įpareigotas apie tai pranešti policijai, tačiau tinkamais atvejais vis tiek gali tai padaryti savo noru pagal 7 straipsnio e punktą.

---

⁴¹ Žr. 2005 m. lapkričio 25 d. darbo grupės priimto darbinio dokumento dėl 1995 m. spalio 24 d. Direktyvos 95/46/EB 26 straipsnio 1 dalies vienodo aiškinimo (WP114) 2.4 skirsnį, kuriame panašiai išaiškinta 26 straipsnio 1 dalies d punkte vartojama „svarbių visuomenės interesų“ sąvoka.

Vis dėlto tvarkyti duomenis turi būti reikalinga „vykdant užduotį, atliekamą visuomenės labui“. Kitu atveju duomenų valdytojas (arba trečioji šalis, kuriai duomenų valdytojas atskleidžia duomenis) turi turėti oficialų įgaliojimą ir tvarkyti duomenis todėl, kad tai būtina šiam įgaliojimui vykdyti⁴². Taip pat svarbu pabrėžti, kad šie oficialūs įgaliojimai arba viešojo intereso užduotis paprastai turi būti nustatyti įstatymais arba kitais teisės aktais. Jeigu tvarkant duomenis kišamasi į privatų gyvenimą arba, kitu atveju, tai yra privaloma pagal nacionalinę teisę atitinkamų asmenų apsaugai užtikrinti, taikomas teisinis pagrindas turėtų būti pakankamai konkretus ir tikslus, kad būtų aišku, kaip gali būti leidžiama tvarkyti duomenis.

Tokių situacijų pasitaiko vis dažniau, ir ne tik viešajame sektoriuje, turint omenyje tendenciją perduoti valdžios užduočių vykdymą privačiojo sektoriaus subjektams. Taip gali būti, pavyzdžiui, vykdant duomenų tvarkymo veiklą transporto ar sveikatos sektoriuje (pvz., atliekant epidemiologinius arba mokslinius tyrimus). Šiuo pagrindu, kaip matyti iš pateiktų pavyzdžių, galima remtis ir teisėsaugoje. Tačiau kiek privačiai bendrovei gali būti leidžiama bendradarbiauti su teisėsaugos institucijomis, pavyzdžiui, kovojant su sukčiavimu arba neteisėtu interneto turiniu, reikia nustatyti atliekant analizę ne tik pagal 7 straipsnį, bet ir pagal 6 straipsnį, atsižvelgiant į tikslų apribojimo, teisėtumo ir teisingumo reikalavimus⁴³.

7 straipsnio e punkto taikymo sritis gali būti labai plati, todėl reikėtų jį aiškinti griežtai ir kiekvienu konkrečiu atveju aiškiai nustatyti atitinkamą viešąjį interesą ir oficialų įgaliojimą, kuriuo pagrindžiamas duomenų tvarkymas. Dėl tokios plačios taikymo srities taip pat, kaip ir 7 straipsnio f punkto atveju, 14 straipsnyje numatyta teisė prieštarauti duomenų tvarkymui pagal 7 straipsnio e punktą⁴⁴. Todėl abiem atvejais gali būti taikomos panašios papildomos apsaugos ir kitos priemonės⁴⁵.

7 straipsnio e punktas šiuo požiūriu yra panašus į 7 straipsnio f punktą, o tam tikromis aplinkybėmis visų pirma valdžios institucijos, 7 straipsnio e punktą gali taikyti vietoj 7 straipsnio f punkto.

Vertinant šių nuostatų taikymo viešojo sektoriaus institucijoms sritį, ypač atsižvelgiant į siūlomus duomenų apsaugos teisinės sistemos pakeitimus, vertėtų įsidėmėti, kad šiuo metu galiojančiame Reglamente Nr. 45/2001⁴⁶, kuriame nustatytos Europos Sąjungos institucijoms ir įstaigoms taikomos duomenų apsaugos taisyklės, nėra į 7 straipsnio f punktą panašios nuostatos.

---

⁴² Kitaip tariant, šiais atvejais tokios užduotys tebėra svarbios visuomenei ir atsakomybė už jų vykdymą išlieka net tada, kai atlikti užduotį pavedama kitiems subjektams, įskaitant privačiuosius subjektus.

⁴³ Šiuo klausimu žr. darbo grupės nuomonę dėl SWIFT (nurodyta 39 išnašoje), 2003 m. birželio 13 d. darbo grupės priimtą nuomonę Nr. 4/2003 dėl perduodant keleivių duomenis JAV užtikrinamo apsaugos lygio (WP78) ir 2005 m. sausio 18 d. priimtą darbinį dokumentą dėl su intelektinės nuosavybės teisėmis susijusių duomenų apsaugos klausimų (WP 104).

⁴⁴ Kaip minėta, kai kuriose valstybėse narėse (pvz., Švedijoje) galimybės prieštarauti duomenų tvarkymui pagal 7 straipsnio e punktą nėra.

⁴⁵ Kaip minima toliau, LIBE komiteto pranešimo projekte tuo atveju, kai taikomas 7 straipsnio f punktas, pasiūlyta imtis papildomų apsaugos priemonių, visų pirma didinti skaidrumą.

⁴⁶ 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 8, 2001 1 12, p. 1).

Tačiau šio reglamento 27 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „*visuomenės labui* atliekamas Bendrijos institucijų ir įstaigų asmens duomenų tvarkymas apima asmens duomenų, būtinų šioms institucijoms ir įstaigoms valdyti bei joms dirbti, tvarkymą“. Todėl pagal šią nuostatą leidžiama tvarkyti duomenis vykdant plačiai suprantamą „viešojo intereso užduotį“ labai įvairiais atvejais, kai vietoj to būtų buvę galima taikyti į 7 straipsnio f punktą panašią nuostatą. Keli dalykų, kuriems gali būti taikoma ši plačiai aiškinama nuostata dėl „visuomenės labui atliekamų užduočių“, pavyzdžiai yra patalpų vaizdo stebėjimas saugumo tikslais, elektroninio pašto srautų stebėseną elektroninėmis priemonėmis arba darbuotojų vertinimai.

Žvelgiant į ateitį, svarbu apsvarstyti ir tai, jog siūlomo reglamento 6 straipsnio 1 dalies f punkte konkrečiai nustatyta, kad „teisėtų interesų“ pagrindas „[netaikomas] duomenų tvarkymui, kurį valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo funkcijas“. Jeigu ši nuostata bus priimta ir aiškinama plačiai, o valdžios institucijos visiškai negalės remtis teisėtais interesais kaip duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu, tuomet 7 straipsnio e punkte nustatytus duomenų tvarkymo „visuomenės labui“ ir „oficialių įgaliojimų“ pagrindus reikėtų aiškinti taip, kaip šiuo metu aiškinamas Reglamentas Nr. 45/2001, kad valdžios institucijoms būtų suteikta šiek tiek laisvės, bent jau tiek, kiek reikia tinkamam jų valdymui ir veikimui užtikrinti.

Kitu atveju siūlomo reglamento 6 straipsnio 1 dalies f punkto paskutinį sakinį būtų galima aiškinti taip, kad valdžios institucijos vis dėlto galėtų remtis teisėtais interesais kaip teisiniu pagrindu. Tokiu atveju siūlomo 6 straipsnio 1 dalies f punkto formuluotę „duomenų tvarkymas, kurį valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo funkcijas“ reikėtų aiškinti siaurai. Toks siauras aiškinimas reikštų, kad „duomenų tvarkymo, kurį valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo funkcijas“, sritis neapimtų „duomenų tvarkymo, kuris reikalingas šioms valdžios institucijoms tinkamai valdyti ir jų veiklai vykdyti“, todėl tvarkant duomenis pastaraisiais tikslais vis dar būtų galima remtis „teisėtų interesų“ pagrindu.

III.3. 7 straipsnio f punktas. Teisėti interesai

Pagal 7 straipsnio f punktą⁴⁷ reikia taikyti pusiausvyros kriterijų – teisėtus duomenų valdytojo (arba trečiųjų šalių) interesus reikia palyginti su duomenų subjekto interesais arba jo pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis. Taikant šį pusiausvyros kriterijų gautas rezultatas iš esmės lemia, ar 7 straipsnio f punktu galima remtis kaip duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu.

Iškart reikėtų pažymėti, kad tai nėra vien paprasčiausias pusiausvyros kriterijaus taikymas, t. y. dviejų priešpriešų, kurias lengva kiekybiškai išreikšti ir palyginti, pasvėrimas. Vietoj to, kaip išsamiau rašoma tolesniame tekste, taikant pusiausvyros kriterijų gali reikėti atlikti sudėtingą vertinimą, atsižvelgiant į įvairius veiksnius. Kad vertinimą būtų galima atlikti sistemingiau ir paprasčiau, išskyrėme kelis šio proceso etapus, siekdami padėti užtikrinti, kad pusiausvyros kriterijų būtų galima taikyti sėkmingai.

III.3.1 skirsnyje aptariame pirmąjį iš dalykų, tarp kurių turi būti pusiausvyra – kas yra „teisėti interesai, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečioji šalis, kuriai atskleidžiami duomenys“.

III.3.2 skirsnyje aptariame antrąjį pusiausvyrai svarbų dalyką – kas yra „duomenų subjekto,

---

⁴⁷ Visas 7 straipsnio f punkto tekstas cituojamas p. 4.

kuriam pagal 1 straipsnio 1 dalį reikalinga apsauga, interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės“.

III.3.3 ir III.3.4 skirsniuose pateikiama gairių, kaip reikėtų taikyti pusiausvyros kriterijų. III.3.3 skirsnyje pateikiamas bendras įvadas, kuriame aptariami trys skirtingi scenarijai. Po šio įvado III.3.4 skirsnyje rašoma, į kokius svarbiausius dalykus, įskaitant duomenų valdytojo taikomas apsaugos ir kitas priemones, būtina atsižvelgti taikant pusiausvyros kriterijų.

Galiausiai III.3.5 ir III.3.6 skirsniuose taip pat apžvelgiamos kai kurios konkrečios priemonės, kaip antai atskaitomybė, skaidrumas ir teisė prieštarauti, galinčios padėti užtikrinti tinkamą įvairių galimų interesų pusiausvyrą ir dar geriau juos suderinti.

III.3.1. Teisėti duomenų valdytojo (arba trečiųjų šalių) interesai

Intereso sąvoka

Intereso sąvoka yra glaudžiai susijusi su direktyvos 6 straipsnyje vartojama tikslo sąvoka, tačiau nėra jai tapati. Duomenų apsaugos srityje „tikslas“ reiškia konkrečią priežastį, dėl kurios tvarkomi duomenys – tai duomenų tvarkymo siekis arba paskirtis. Interesas, kita vertus, yra bendras duomenų valdytojo poreikis tvarkyti duomenis arba duomenų tvarkymo nauda duomenų valdytojui ar galima nauda visuomenei.

Pavyzdžiui, bendrovė gali turėti *interesą* užtikrinti savo atominės elektrinės darbuotojų sveikatą ir saugą. Bendrovė gali siekti su tuo susijusio *tikslo* įdiegti konkrečias prieigos kontrolės procedūras, kurio siekiant pateisinamas tam tikrų nustatytų asmens duomenų tvarkymas siekiant padėti užtikrinti darbuotojų sveikatą ir saugą.

Interesas turi būti pakankamai aiškiai išreikštas, kad būtų galima taikyti pusiausvyros kriterijų, palyginant jį su duomenų subjekto interesais ir pagrindinėmis teisėmis. Be to, tai turi būti interesas, kurio duomenų valdytojas „siekia“ – tai reiškia, kad interesas turi būti tikras ir aktualus, susijęs su šiuo metu vykdoma veikla arba nauda, kurią tikimasi gauti netrukus. Kitaip tariant, pernelyg nekonkretūs ar spėjimais pagrįsti interesai nebus pripažinti pakankamais.

Interesai gali būti įvairaus pobūdžio. Kai kurie interesai gali būti įtakingi ir naudingi plačiajai visuomenei, pavyzdžiui, spaudos interesas paskelbti informaciją apie vyriausybės korupciją arba interesas atlikti mokslinius tyrimus (imantis tinkamų apsaugos priemonių). Kiti interesai gali būti mažiau svarbūs plačiajai visuomenei arba tų interesų siekimo poveikis visuomenei gali būti įvairesnis ar prieštaringas. Toks gali būti, pavyzdžiui, bendrovės ekonominis interesas kuo daugiau sužinoti apie galimus klientus, kad galėtų pateikti jiems tinkamesnę savo produktų ir paslaugų reklamą.

Nuo ko priklauso, ar interesas yra „teisėtas“, ar „neteisėtas“?

Šis klausimas keliamas siekiant nustatyti, pagal kokius kriterijus interesas pripažįstamas teisėtu. Jei duomenų valdytojo interesas yra neteisėtas, pusiausvyros kriterijus netaikomas, nes netenkinama pradinė 7 straipsnio f punkto taikymo sąlyga.

Darbo grupės nuomone, teisėto intereso sąvoka gali apimti labai įvairius interesus – ne itin reikšmingus arba labai įtikinamus, paprastus arba prieštaringiau vertinamus. Todėl, siekiant suderinti šiuos interesus su duomenų subjektų interesais ir pagrindinėmis teisėmis, antrame etape reiktų vadovautis griežtesniu požiūriu ir atlikti nuodugnesnę analizę.

Toliau pateiktame neišsamiaame sąrašė išvardytos kai kurios dažniausiai pasitaikančios situacijos, kai gali kilti klausimas dėl teisėto intereso taikant 7 straipsnio f punktą. Jos pateikiamos nedarant jokios prielaidos, ar, taikant pusiausvyros kriterijų, duomenų valdytojo interesai galiausiai bus pripažinti viršesniais už duomenų subjektų interesus ir teises.

- Naudojimasis teise į saviraiškos laisvę arba teise gauti ir skleisti informaciją, be kita ko, žiniasklaidoje ir mene;
- įprasta tiesioginė rinkodara ir kitų rūšių rinkodara arba reklama;
- neužsakyti nekomerciniai pranešimai, be kita ko, per politines kampanijas ar renkant pinigus labdarai;
- teisinių reikalavimų vykdymas, įskaitant skolų susigrąžinimą taikant neteismines procedūras;
- sukčiavimo, netinkamo naudojimosi paslaugomis arba pinigų plovimo prevencija;
- darbuotojų stebėseną darbo saugos arba valdymo tikslais;
- vidaus pažeidimų atskleidimo sistemos;
- fizinis saugumas, IT ir tinklų saugumas;
- duomenų tvarkymas istorijos, mokslo ar statistikos tikslais;
- duomenų tvarkymas mokslinių tyrimų (įskaitant rinkodaros tyrimus) tikslais.

Taigi, interesą galima laikyti teisėtu, jei duomenų valdytojas gali jo siekti nepažeisdamas duomenų apsaugos ir kitų teisės aktų. Kitaip tariant, teisėtas interesas turi būti „priimtinas pagal teisės normas“⁴⁸.

Todėl pagal 7 straipsnio f punktą tinkamas „teisėtas interesas“ turi būti:

- teisėtas (t. y. atitikti taikomus ES ir nacionalinės teisės aktus);
- pakankamai aiškiai išreikštas, kad būtų galima taikyti pusiausvyros kriterijų, palyginant jį su duomenų subjekto interesais ir pagrindinėmis teisėmis (t. y. pakankamai konkretus);
- tikras ir aktualus (t. y. jis neturi būti pagrįstas vien spėjimais).

Net jei duomenų valdytojas turi tokį teisėtą interesą tvarkyti tam tikrus duomenis, tai dar nereiškia, kad jis visada gali remtis 7 straipsnio f punktu kaip duomenų tvarkymo teisiniu

⁴⁸ Darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) III.1.3 skirsnyje pateiktos pastabos dėl „teisėtumo“ sąvokos esmės šiuo atveju taip pat taikomos *mutatis mutandis*. Kaip ir toje nuomonėje (p. 19–20), „teisės“ sąvoka čia vartojama plačiausia prasme ir apima kitus taikomus teisės, kaip antai darbo, sutarčių ar vartotojų apsaugos teisės, aktus. Be to, teisės sąvoka „apima visų rūšių rašytinę ir bendrąją teisę, pirminės ir antrinės teisės aktus, savivaldybių nutarimus, precedentinius teismų sprendimus, konstitucinius principus, pagrindines teises, kitus teisės principus ir teismų praktiką, t. y. kaip tokią teisės sąvoką aiškintų ir į ją atsižvelgtų kompetentingi teismai. Pagal teisės normas nustatant, ar konkretus tikslas yra teisėtas, galima atsižvelgti ir į kitus dalykus, pavyzdžiui, papročius, elgesio ar etikos kodeksus, sutartinius susitarimus ir bendras tiriamo atvejo aplinkybes bei faktus, įskaitant atitinkamų duomenų valdytojo ryšių su duomenų subjektais pobūdį, nesvarbu, ar tai komerciniai, ar kitokie ryšiai“. Be to, teisėto intereso samprata „ilgainiui gali keistis dėl mokslo ir technologijų pažangos, taip pat dėl visuomenės ir kultūros normų kaitos“.

pagrindu. Duomenų valdytojo intereso teisėtumo patvirtinimas tėra tik pradžia, tik vienas iš dalykų, kuriuos reikia išanalizuoti pagal 7 straipsnio f punktą. Ar galima remtis 7 straipsnio f punktu, priklausys nuo tolesnio pusiausvyros kriterijaus taikymo rezultato.

Pavyzdys. Duomenų valdytojai gali turėti teisėtą interesą sužinoti savo klientų pageidavimus, kad galėtų labiau individualizuoti pasiūlą ir galiausiai pasiūlyti klientams labiau jų poreikius ir norus atitinkančių produktų ir paslaugų. Todėl 7 straipsnio f punktas gali būti tinkamas teisinis pagrindas kai kurių rūšių rinkodaros veiklai vykdyti internete ir kitur, jeigu imamasi tinkamų apsaugos priemonių (įskaitant, be kita ko, veiksmingą priemonę, kad būtų galima nesutikti su tokiu duomenų tvarkymu pagal 14 straipsnio b punktą, kaip toliau rašoma III.3.6 skirsnyje „*Teisė nesutikti ir tolesnės priemonės*“).

Tačiau tai nereiškia, kad duomenų valdytojai, remdamiesi 7 straipsnio f punktu, galėtų nederamai stebėti savo klientų veiklą internete arba kitur, kaupti didžiulius iš įvairių šaltinių gautų klientų duomenų, kurie iš pradžių buvo surinkti kitokiomis aplinkybėmis ir kitais tikslais, kiekis, taip pat kurti sudėtingus klientų asmenybes ir pomėgius apibūdinančius profilius (ir, pavyzdžiui, tarpininkaujant duomenų brokeriams, prekiauti šiais profiliais) be jų žinios, nesuteikdami veiksmingos priemonės tam prieštarauti ir juo labiau negavę informuoto duomenų subjekto sutikimo. Tikėtina, kad tokia profiliavimo veikla būtų šurkštus kišimasis į kliento privatų gyvenimą, todėl duomenų subjekto interesai ir teisės būtų viršesni už duomenų valdytojo interesus⁴⁹.

Kitas pavyzdys yra tai, kad darbo grupė savo nuomonėje dėl SWIFT⁵⁰, nors ir pripažino teisėtą šios bendrovės interesą vykdyti oficialius nurodymus pagal JAV įstatymus, kad išvengtų rizikos, jog JAV valdžios institucijos imsis sankcijų, visgi padarė išvadą, kad 7 straipsnio f punktu remtis negalima. Visų pirma, darbo grupės nuomone, kadangi duomenų tvarkymas „paslėptai, sistemingai, dideliu mastu ir ilgą laiką“ gali turėti rimtų padarinių asmenims, „su daugelio duomenų subjektų pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis susiję interesai yra viršesni už SWIFT interesą nebūti JAV nubaustai už oficialių nurodymų nevykdymą“.

Kaip išdėstoma toliau, jeigu interesas, kurio siekia duomenų valdytojas, nėra įtikinamas, tikėtina, kad duomenų subjekto interesai ir teisės bus viršesni už teisėtus, bet mažiau svarbius, duomenų valdytojo interesus. Vis dėlto tai nereiškia, kad mažiau įtikinami duomenų valdytojo interesai negali kartais būti viršesni už duomenų subjektų interesus ir teises: paprastai taip nutinka tada, kai duomenų tvarkymo poveikis duomenų subjektams taip pat yra mažiau reikšmingas.

Teisėtas viešojo sektoriaus interesas

Dabartinės direktyvos tekste nėra konkrečiai nustatyta, kad duomenų valdytojai, kurie yra valdžios institucijos, negali tvarkyti duomenų remdamiesi 7 straipsnio f punktu kaip duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu⁵¹.

⁴⁹ Sekimo technologijų naudojimo klausimas ir sutikimo svarba pagal E. privatumo direktyvos 5 straipsnio 3 dalį aptariami atskirai. Žr. III.3.6 skirsnio b punkto dalį „Pavyzdys. Kaip keitėsi požiūris į tiesioginę rinkodarą“.

⁵⁰ Žr. 39 išnašoje nurodytos nuomonės 4.2.3 skirsnį. Teisėtas duomenų valdytojo interesas šiuo atveju taip pat buvo susijęs su trečiosios valstybės viešuoju interesu, kuriuo negalima remtis pagal Direktyvą 95/46/EB.

⁵¹ Iš pradžių pirmame Komisijos pasiūlyme dėl šios direktyvos atskiros nuostatos buvo skirtos duomenų tvarkymui privačiajame sektoriuje ir viešojo sektoriaus duomenų tvarkymo veiklai. Tačiau iš dalies pakeistame

Tačiau siūlomame reglamente⁵² nenumatyta tokia galimybė taikyti šį pagrindą „duomenų tvarkymui, kurį valdžios institucijos atlieka vykdydamos savo funkcijas“.

Pasiūlyme dėl teisės aktų pakeitimo pabrėžiama, koks svarbus yra bendrasis principas, kad valdžios institucijos apskritai turėtų tvarkyti duomenis tik atlikdamos savo užduotis, jeigu yra įstatymų tinkamai įgaliotos tai daryti. Laikytis šio principo yra itin svarbu ir, kaip nustatyta Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje, aiškiai privaloma tais atvejais, kai kyla grėsmė duomenų subjektų privatumui ir valdžios institucija savo veiksmais kištųsi į jų privatų gyvenimą.

Todėl, kaip ir pagal dabartinę direktyvą, tuo atveju, jeigu valdžios institucijos tvarkydamos duomenis kištųsi į duomenų subjektų privatų gyvenimą, jos privalo turėti įstatymų pakankamai *išsamiai ir konkrečiai nustatytą* įgaliojimą tai daryti. Tai gali būti konkreti teisinė prievolė tvarkyti duomenis, galinti atitikti 7 straipsnio c punktą, arba konkretus įgaliojimas (bet nebūtinai prievolė) tvarkyti duomenis, galintis atitikti 7 straipsnio e arba f punkto reikalavimus⁵³.

Teisėti trečiųjų šalių interesai

Dabartinės direktyvos tekste ne tik minimi „teisėti interesai, kurių siekia duomenų valdytojas“, bet ir leidžiama taikyti 7 straipsnio f punktą tais atvejais, kai teisėto intereso siekia „trečioji šalis (šalys), kurioms atskleidžiami duomenys“⁵⁴. Toliau pateiktuose pavyzdžiuose aptariamos kai kurios aplinkybės, kai gali būti taikoma ši nuostata.

Duomenų paskelbimas skaidrumo ir atskaitomybės tikslais. Vienas svarbus atvejis, kai gali būti taikomas 7 straipsnio f punktas, yra duomenų (pavyzdžiui, apie bendrovės vyresniosios vadovybės atlyginimus) paskelbimas skaidrumo ir atskaitomybės tikslais. Šiuo atveju galima manyti, kad duomenys viešai atskleidžiami visų pirma ne dėl duomenų valdytojo, kuris juos paskelbia, interesų, o todėl, kad tai atitinka kitų suinteresuotųjų subjektų, kuriems tie duomenys atskleidžiami, pavyzdžiui, darbuotojų ar žurnalistų, arba plačiosios visuomenės interesus.

---

pasiūlyme tokių atskirų viešajam ir privačiajam sektoriams nustatytų taisyklių neliko. Tai taip pat galėjo paskatinti skirtingai aiškinti ir įgyvendinti nuostatas įvairiose valstybėse narėse.

⁵² Žr. siūlomo reglamento 6 straipsnio 1 dalies f punktą.

⁵³ Šiuo klausimu taip pat žr. III.2.5 skirsnį dėl visuomenės labai atliekamų užduočių (p. 21–23) ir tolesnius svarstymus dalyje „Teisėti trečiųjų šalių interesai“ (p. 27 ir 28). Taip pat žr. dalyje „Viešieji interesai. Plačiosios visuomenės interesai“, p. 35, pateiktus svarstymus dėl teisės nuostatų „privačiojo vykdymo užtikrinimo“ (angl. *private enforcement*) apribojimų. Visais šiais atvejais itin svarbu užtikrinti, kad būtų griežtai laikomasi 7 straipsnio f ir e punktuose nustatytų ribų.

⁵⁴ Siūlomu reglamentu siekiama apriboti šio pagrindo taikymą, kad jis būtų taikomas tik „siekiant teisėtų duomenų valdytojo interesų“. Vien iš reglamento teksto neaišku, ar tokia siūloma formuluoatė tėra teksto supaprastinimas, ar ja siekiama netaikyti šios nuostatos tais atvejais, kai duomenų valdytojas gali atskleisti duomenis dėl kitų subjektų teisėtų interesų. Vis dėlto tai dar ne galutinis reglamento tekstas; trečiųjų šalių interesai vėl įtraukti į šią nuostatą, pavyzdžiui, LIBE komiteto galutiniame pranešime, pateiktame siekiant balsuoti dėl kompromisinių pakeitimų Europos Parlamento LIBE komitete 2013 m. spalio 21 d. Žr. 100 pakeitimą dėl 6 straipsnio. Darbo grupė pritaria, kad į reglamento pasiūlymą reikėtų vėl įtraukti nuostatą dėl trečiųjų šalių, remiantis tuo, kad ji gali būti toliau taikytina kai kuriais atvejais, įskaitant tuos, kurie aprašyti tolesniame tekste.

Vadovaujantis duomenų apsaugos ir privatumo požiūriu, taip pat siekiant teisinio tikrumo, apskritai patartina atskleisti asmens duomenis visuomenei tik pagal įstatymą, kuriuo leista tuos duomenis paskelbti ir, kai tinka, aiškiai nustatant, kokie duomenys gali būti skelbiami, kokie jų paskelbimo tikslai ir kokios būtinos apsaugos priemonės⁵⁵. Tai taip pat reiškia, kad atskleidžiant asmens duomenis skaidrumo ir atskaitomybės tikslais 7 straipsnio c punktas gali būti tinkamesnis teisinis pagrindas negu 7 straipsnio f punktas⁵⁶.

Tačiau net ir nesant konkrečios teisinės prievolės arba neturint leidimo paskelbti duomenis, vis tiek būtų įmanoma atskleisti asmens duomenis atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams. Tinkamais atvejais taip pat būtų įmanoma viešai paskelbti asmens duomenis skaidrumo ir atskaitomybės tikslais.

Abiem atvejais, t. y. nepriklausomai nuo to, ar asmens duomenys atskleidžiami pagal įstatymą, kuriuo leista tai daryti, ar ne, jų atskleidimas tiesiogiai priklauso nuo to, koks rezultatas gautas taikant 7 straipsnio f punkte nustatytą pusiausvyros kriterijų, ir nuo tinkamų apsaugos bei kitų priemonių įgyvendinimo⁵⁷.

Be to, jau paskelbtus asmens duomenis gali tekti toliau naudoti siekiant dar didesnio skaidrumo (pavyzdžiui, duomenys pakartotinai paskelbiami spaudoje arba nevyriausybinė organizacija pažangesniu ar patogesniu vartotojui būdu toliau platina pirmiau paskelbtų duomenų rinkinį). Ar bus galima taip pakartotinai paskelbti ir naudoti duomenis, priklausys ir nuo to, koks rezultatas bus gautas taikant pusiausvyros kriterijų, kurį taikant reikėtų atsižvelgti, be kita ko, ir į atitinkamos informacijos pobūdį bei į tai, kaip pakartotinis jos paskelbimas arba naudojimas paveiktų atitinkamus asmenis⁵⁸.

Istorijos arba kitų sričių moksliniai tyrimai. Kita svarbi aplinkybė, kai gali tekti atskleisti duomenis dėl trečiųjų šalių teisėtų interesų, yra istorijos arba kitų sričių moksliniai tyrimai, ypač tokiais atvejais, kai reikia gauti prieigą prie tam tikrų duomenų bazių. Tokia veikla konkrečiai pripažinta direktyvoje su sąlyga, kad būtų taikomos tinkamos apsaugos ir kitos

---

⁵⁵ Ši geriausias patirties rekomendacija neturėtų prieštarauti nacionalinės teisės nuostatomis dėl skaidrumo ir galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais.

⁵⁶ Kai kurių valstybių narių viešojo ir privačiojo sektorių subjektai iš tiesų privalo laikytis skirtingų duomenų tvarkymo taisyklių. Pavyzdžiui, pagal Italijos duomenų apsaugos kodeksą viešajai įstaigai platinti asmens duomenis leidžiama tik tuo atveju, jei tai nustatyta įstatymais arba kitais teisės aktais (19.3 skirsnis).

⁵⁷ Kaip paaiškinta darbo grupės nuomonėje Nr. 6/2013 dėl atvirųjų duomenų (žr. šios nuomonės, nurodytos 88 išnašoje, p. 9), bet kokia valstybių praktika arba nacionalinės teisės aktai dėl skaidrumo „privalo atitikti Europos žmogaus teisių konvencijos <...> 8 straipsnį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos <...> 7 bei 8 straipsnius. Taigi, kaip Europos Teisingumo Teismas konstatavo sprendimuose, priimtuose bylose *Österreichischer Rundfunk* ir *Schecke*, reikia įsitikinti, jog atskleidimas yra būtinas ir atitinka įstatyme nustatytą teisėtą tikslą“. Žr. Teisingumo Teismo 2003 m. gegužės 20 d. sprendimą dėl *Rundfunk*, priimtą sujungtose bylose C-465/00, C-138/01 ir C-139/01, ir 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimą *Volker und Markus Schecke* sujungtose bylose C-92/09 ir C-93/09.

⁵⁸ Šiuo atveju svarbu paisyti ir tikslų apribojimo. Darbo grupės nuomonės Nr. 6/2013 dėl atvirųjų duomenų (nurodyta 88 išnašoje) p. 19 rekomenduojama „kiekviename įstatyme, kuriame nustatyta vieša prieiga prie duomenų, aiškiai nurodyti asmens duomenų atskleidimo tikslus, nes jeigu to nebūtų padaryta arba tai būtų apibrėžta tik neaiškiais plačiomis sąvokomis, nukentėtų teisinis aiškumas ir nuspėjamumas. Visų pirma, kiek tai susiję su bet koku pakartotinio naudojimo prašymu, viešojo sektoriaus institucijai ir potencialiems pakartotiniams naudotojams bus labai sunku apibrėžti, kokie buvo numatyti pradiniai paskelbimo tikslai, o tada – kokie papildomi tikslai atitiktų šiuos pradinius tikslus. Kaip jau minėta, net jeigu asmens duomenys buvo paskelbti internete, negalima daryti prielaidos, kad juos galima toliau tvarkyti bet kokiems galimiems tikslams“.

priemonės⁵⁹, tačiau nereikėtų pamiršti, kad šios veiklos teisėtu pagrindu dažnai bus tinkamai taikomas 7 straipsnio f punktas⁶⁰.

Plačiosios visuomenės interesas arba trečiosios šalies interesas. Galiausiai reikia pridurti, kad teisėti trečiųjų šalių interesai gali būti svarbūs ir kitokiu požiūriu. Tai toks atvejis, kai duomenų valdytojas (kartais raginamas valdžios institucijų) siekia intereso, atitinkančio plačiosios visuomenės arba trečiosios šalies interesą. Tai gali būti tokios situacijos, kai duomenų valdytojas, ne tik vykdydamas įstatymų ir kitų teisės aktų jam konkrečiai nustatytas teises prievoles, bet ir papildomai padeda teisėsaugos tarnyboms arba privatiesiems suinteresuotiesiems subjektams kovoti su neteisėta veikla, pavyzdžiui, pinigų plovimu, vaikų viliojimu arba neteisėtu failų keitimusi internetu. Tačiau šiais atvejais itin svarbu užtikrinti, kad būtų griežtai laikomasi 7 straipsnio f punkto taikymo ribų⁶¹.

Duomenų tvarkymas turi būti reikalingas numatytam tikslui arba tikslams pasiekti

Galiausiai asmens duomenų tvarkymas turi būti reikalingas ir „dėl teisėtų interesų“, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečioji šalis, kuriai atskleidžiami duomenys. Pagal šią sąlygą, taikomą kartu su 6 straipsnio reikalavimu dėl būtinumo, duomenų tvarkymas turi būti susijęs su interesais, kurių siekiama. Šis reikalavimas dėl „būtinumo“ taikomas visais 7 straipsnio b–f punktuose nurodytais atvejais, tačiau yra itin svarbus taikant f punktą, siekiant užtikrinti, kad kai duomenys tvarkomi remiantis teisėtais interesais, būtinumas juos tvarkyti nebūtų suprantamas nepagrįstai plačiai. Todėl kaip ir kitais atvejais reikėtų apsvarstyti, ar nėra kitų, mažiau privatumą ribojančių priemonių tam tikslui pasiekti.

III.3.2. Duomenų subjekto interesai arba teisės

Interesai arba teisės (užuot vartojus „interesai dėl“)

Direktyvos 7 straipsnio f punkte minimos „duomenų subjekto, kuriam pagal 1 straipsnio 1 dalį reikalinga apsauga, [pagrindinės] teisės ir laisvės“ (angl. *the interests for fundamental rights and freedoms of the data subject which require protection under Article 1(1)*).

Tačiau darbo grupė, lygindama direktyvos tekstą įvairiomis kalbomis, pastebėjo, kad teksto anglų kalba frazė „interests for“ į kitas pagrindines kalbas, vartotas tuo metu, kai vyko derybos dėl direktyvos teksto buvo išversta kaip „interesai arba“⁶².

Nuodugnesnė analizė atskleidžia, kad direktyvos tekste anglų kalba paprasčiausiai padaryta rinkimo klaida: vietoj jungtuko „or“ klaidingai įrašyta „for“⁶³. Todėl tikslus tekstas turėtų būti „interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės“.

⁵⁹ Žr., pavyzdžiui, 6 straipsnio 1 dalies b ir e punktus.

⁶⁰ Kaip paaiškinta darbo grupės nuomonėje Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje), tolesnį duomenų naudojimą, kuriuo siekiama papildomų tikslų, reikėtų įvertinti dvejopai. Pirma, reikėtų užtikrinti, kad toks duomenų naudojimas derėtų su pradiniais tikslais. Antra, reikėtų užtikrinti, kad tvarkant duomenis būtų taikomas tinkamas teisinis pagrindas pagal 7 straipsnį.

⁶¹ Šiuo klausimu žr., pavyzdžiui, 2005 m. sausio 18 d. priimtą darbo dokumentą dėl su intelektinės nuosavybės teisėmis susijusių duomenų apsaugos klausimų (WP104).

⁶² Pavyzdžiui, pranc. *l'intérêt ou les droits et libertés fondamentaux de la personne concernée*; ital. *l'interesse o i diritti e le libertà fondamentali della persona interessata*; vok. *das Interesse oder die Grundrechte und Grundfreiheiten der betroffenen Person*.

„Interesus“ ir „teises“ reikėtų aiškinti plačiai

Nuo šios frazės „interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės“ tiesiogiai priklauso atitinkamos nuostatos taikymo sritis. Taip sustiprinama duomenų subjekto apsauga, t. y. reikalaujama atsižvelgti ne tik į duomenų subjekto pagrindines teises ir laisves, bet ir į duomenų subjektų „interesus“. Tačiau nėra pagrindo manyti, kad 7 straipsnio f punkte nustatytas apribojimas – jis taikomas tik toms pagrindinėms teisėms, kurioms „pagal 1 straipsnio 1 dalį reikalinga apsauga“, taigi darant aiškią nuorodą į direktyvos paskirtį⁶⁴ – nebūtų taikomas ir „interesų“ sąvokai. Vis dėlto aiški nuostata yra tai, kad reikėtų atsižvelgti į visus svarbius duomenų subjekto interesus.

Toks teksto aiškinimas yra ne tik gramatiškai taisyklingas, bet ir tinkamas, turint omenyje tai, kaip plačiai aiškinama duomenų valdytojo „teisėtų interesų“ sąvoka. Jeigu duomenų valdytojas (arba trečioji šalis, kuriai atskleidžiami duomenys) gali siekti bet kokių interesų, kurie nėra neteisėti, tuomet duomenų subjektas taip pat turėtų turėti teisę į tai, kad būtų atsižvelgta į visus jo interesus, kurie yra svarbūs taikant šią direktyvą, ir jie būtų palyginti su duomenų valdytojo interesais.

Šiuo metu didėjant „informacinės galios“ disbalansui, kai vyriausybės ir verslo organizacijos masiškai kaupia iki tol neregėto dydžio duomenų apie asmenis kiekius ir vis labiau geba kurti išsamius profilius, iš kurių galima prognozuoti atitinkamų asmenų elgesį (taip dar labiau iškreipiant informacijos pusiausvyrą ir mažinant tų asmenų savarankiškumą), tampa vis svarbiau užtikrinti asmenų interesų apsaugą, kad jie galėtų išsaugoti savo privatumą ir savarankiškumą.

Galiausiai svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad kitaip negu duomenų valdytojo interesų atveju, prieš duomenų subjektų „interesų“ sąvoką nėra būdvardžio „teisėti“. Iš to galima numanyti apie platesnį asmenų interesų ir teisių apsaugos mastą. Net ir neteisėta veikla užsiimančių asmenų teisės ir interesai neturėtų būti neproporcingai ribojami⁶⁵. Pavyzdžiui, asmens, kuris galbūt įvykdė vagystę prekybos centre, interesai galėtų būti viršesni už parduotuvės savininko norą pavišinti jo nuotrauką ir privatų adresą skelbimuose ant prekybos centro sienų ir (arba) internete.

III.3.3. Pusiausvyros kriterijaus taikymas. Įvadas

---

⁶³ Darbo grupė pažymi, kad jeigu iš tiesų būtų norėta pasakyti „interesai dėl...“, gramatiškai taisyklinga anglų k. formuluotė būtų „interests in“, o ne „interests for“. Be to, frazė „interests for“ arba „interest in“ atrodo visiškai nereikalinga, nes iš tiesų būtų pakakę žodžių „pagrindinės teisės ir laisvės“ (angl. *fundamental rights and freedoms*), jei būtų norėta tik tiek pasakyti. Prielaidą, kad renkant tekstą buvo padaryta klaida, patvirtina ir tai, kad 1995 m. vasario 20 d. Tarybos priimtoje bendrojoje pozicijoje (EB) Nr. 1/95 taip pat minimi „interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės“. Galiausiai darbo grupė taip pat pažymi, kad Komisija numatė ištaisyti šią teksto rinkimo klaidą siūlomame reglamente: jo 6 straipsnio 1 dalies f punkte minimi „duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, kuriems turi būti taikoma asmens duomenų apsauga“, o ne „interesai dėl“ šių teisių.

⁶⁴ Žr. 1 straipsnio 1 dalį: „Pagal šią direktyvą valstybės narės saugo fizinį asmenų pagrindines teises ir laisves, o ypač jų privatumo teisę tvarkant asmens duomenis“.

⁶⁵ Žinoma, kovojant su nusikalstamumu gali reikėti rinkti ir galbūt viešai paskelbti nusikaltėlių ir įtariamųjų asmens duomenis, tačiau tai darant būtina laikytis griežtų sąlygų ir imtis apsaugos priemonių.

Tiek teisėtus duomenų valdytojo interesus, tiek poveikį duomenų subjekto interesams ir teisėms pravartu įsivaizduoti kaip išdėstytus tam tikroje skalėje. Teisėti interesai gali būti nevienodai svarbūs, nuo nereikšmingų iki gana svarbių ir įtikinamų, o poveikis duomenų subjektų interesams ir teisėms taip pat gali būti daugiau arba mažiau svarbus, nuo visai nežymaus iki labai didelio.

Teisėti, tačiau nereikšmingi ir nelabai įtikinami duomenų valdytojo interesai už duomenų subjektų interesus ir teises apskritai gali būti viršesni tik tais atvejais, kai jų poveikis šioms teisėms ir interesams yra dar mažiau reikšmingas. Kita vertus, dėl svarbių ir įtikinamų teisėtų interesų kai kuriais atvejais, taikant tinkamas apsaugos ir kitas priemones, galima pateisinti net ir didelį privatumo pažeidimą ar kitokį reikšmingą poveikį duomenų subjektų interesams arba teisėms⁶⁶.

Apie tai kalbant, reikia pabrėžti, kad apsaugos priemonės gali būti itin svarbios⁶⁷ mažinant netinkamą poveikį duomenų subjektams, taigi jomis galima taip pakeisti teisių ir interesų pusiausvyrą, kad išliktų duomenų valdytojo teisėtų interesų viršenybė. Vien taikomų apsaugos priemonių, žinoma, nepakanka bet kokiam duomenų tvarkymui visais atvejais pateisinti. Be to, taikomos apsaugos priemonės turi būti tinkamos, jų turi būti pakankamai ir jomis turi būti neabejotinai ir labai sumažintas poveikis duomenų subjektams.

Įžanginiai scenarijai

Prieš pateikiant gairių, kaip reikėtų taikyti pusiausvyros kriterijų, toliau pateikiami trys įžanginiai scenarijai, iš kurių galima susidaryti pirmą įspūdį apie tai, kaip įvairūs interesai ir teisės gali būti derinami realiame gyvenime. Visi trys pavyzdžiai parengti remiantis paprasta ir „nekalta“ situacija, kai gaunamas specialus pasiūlymas nusipirkti itališkų patiekalų išsinešti. Toliau šie pavyzdžiai papildyti naujais elementais, iš kurių matyti, kaip, didėjant poveikiui duomenų subjektams, keičiasi pusiausvyrą.

1 scenarijus. Specialus picerijų tinklo pasiūlymas

Klaudija užsisako picą naudodamasi išmaniojo telefono programėle, tačiau picerijos interneto svetainėje nenurodo, kad nenori gauti rinkodaros pasiūlymų. Jos adreso ir kredito kortelės duomenys išsaugomi pristatant picą. Po kelių dienų Klaudija į savo namų pašto dėžutę gauna nuolaidų kuponų panašiams šio picerijų tinklo produktams pirkti.

⁶⁶ Žr., pavyzdžiui, keliose darbo grupėse nuomonėse ir darbo dokumentuose pateiktus argumentus:

– 2006 m. birželio 14 d. priimtą nuomonę Nr. 4/2006 dėl JAV sveikatos ir socialinių reikalų departamento 2005 m. lapkričio 20 d. pranešimo apie siūlomas nustatyti užkrečiamųjų ligų kontrolės ir informacijos apie keleivius rinkimo taisykles (angl. *Control of Communicable Disease Proposed 42 CFR Parts 70 and 71*) (WP 121) dėl atvejų, kai kyla didelė konkreti grėsmė visuomenės sveikatai;

– Nuomonę Nr. 1/2006 dėl vidaus pažeidimų atskleidimo sistemų (nurodyta 39 išnašoje), kurioje įtariamo pažeidimo dydis nurodytas kaip vienas iš pusiausvyros kriterijaus aspektų;

– 2002 m. gegužės 29 d. priimtą darbinį dokumentą dėl elektroninių ryšių sekimo darbo vietoje (WP 55), kuriame darbdavio teisė veiksmingai valdyti verslą derinama su žmogaus (darbuotojo) orumu ir teise į susirašinėjimo slaptumą.

⁶⁷ Apsaugos priemonės gali būti, be kita ko, griežti renkamų duomenų kiekio apribojimai, panaudotų duomenų ištrynimasis nedelsiant, užtikrintas įvairių funkcijų atskyrimas techninėmis ir organizacinėmis priemonėmis, tinkamas duomenų nuasmeninimo metodų taikymas, duomenų apibendrinimas ir privatumo didinimo technologijos, taip pat didesnis skaidrumas, atskaitomybė ir galimybė atsisakyti duomenų tvarkymo. Daugiau apie tai skaitykite III.3.4 skirsnio d punkte ir tolesniame tekste.

Trumpa analizė. Picerijų tinklas turi teisėtą, bet ne itin įtikinamą interesą bandyti parduoti daugiau produktų savo klientams. Kita vertus, neatrodo, kad būtų labai kišamasi į Klaudijos privatų gyvenimą ar daromas koks nors kitoks netinkamas poveikis jos interesams ir teisėms. Renkami duomenys (apie picos vartojimą) ir jų rinkimo aplinkybės yra gana „nekalti“. Picerijų tinklas taiko kelias apsaugos priemones: informacijos naudojama palyginti nedaug (kontaktiniai duomenys), kuponai siunčiami įprastu paštu. Be to, rinkodaros pasiūlymų lengva atsisakyti apsilankius picerijos interneto svetainėje.

Viską įvertinus, taip pat atsižvelgiant į taikomas apsaugos ir kitas priemones (įskaitant priemonę, kuria naudojantis galima lengvai atsisakyti pasiūlymų), neatrodo, kad duomenų subjekto interesai ir teisės būtų viršesni už teisėtus picerijų tinklo interesus tvarkyti šiuos duomenis, kurių naudojama labai nedaug.

2 scenarijus. To paties specialaus pasiūlymo tikslinė reklama

Tokiomis pačiomis aplinkybėmis, kaip ir pirmuoju atveju, picerijų tinklas išsaugo ne tik Klaudijos adreso ir kredito kortelės duomenis, bet ir jos nesenu (pastarųjų trejų metų) užsakymų istoriją. Be to, ši informacija apie ankstesnius jos pirkinius sujungiamą su tai pačiai bendrovei, kaip ir picerijų tinklas, priklausančio prekybos centro, kuriame Klaudija apsiperka internetu, turimais duomenimis. Picerijų tinklas teikia Klaudijai specialius pasiūlymus ir tikslinę reklamą remdamasis jos užsakymų, pateiktų naudojantis abiem skirtingomis paslaugomis, istorija. Ji gauna reklamą ir specialius pasiūlymus internetu ir ne internetu, įprastu ir elektroniniu paštu, jai teikiami pasiūlymai šios bendrovės interneto svetainėje ir kelių jos partnerių svetainėse (kai Klaudija jose lankosi naudodamasi savo kompiuteriu arba mobiliuoju telefonu). Taip pat sekama jos naršymo internete istorija (pagal tai, ką ji renka spragtelėdama pele). Be to, per mobilių telefoną sekami jos buvimo vietos duomenys. Naudojant analitinę programinę įrangą, analizuojant šiuos duomenis, prognozuojami jos pageidavimai ir koku laiku bei kokiose vietose ji, tikėtina, gali norėti nupirkti daugiau, sutikti mokėti didesnę kainą ar susigundyti ypatinga nuolaida, arba kada ji labiausiai trokšta savo mėgstamo deserto ar greito maisto⁶⁸. Klaudiją labai erzina įkyri reklama, pasirodanti jos mobiliojo telefono ekrane kaskart, kai ji pakeliui į namus tikrina autobusų transporto tvarkaraštį, – taip jai reklamuojami naujais pasiūlymai nusipirkti maisto išsinešti, kuriems ji bando atsispirti. Jai nepavyko rasti patogiai pateiktos informacijos ar paprasto būdo, kaip išjungti šiuos reklaminius pranešimus, nors bendrovė tvirtina, kad jų galima atsisakyti naudojantis visai bendrovei bendra sistema. Klaudiją taip pat nustebino tai, kad persikėlusį gyventi į mažiau pasiturintį rajoną, įprastų specialių pasiūlymų ji nebegavo, todėl maždaug 10 proc. išsaugo jos mėnesio išlaidos maistui. Geriau technologijas išmananti draugė parodė jai interneto tinklaraštyje užrašytus spėjimus, kad šis prekybos centras užsakymams iš „prastų rajonų“ nustato didesnes kainas, nes tokiais atvejais, remiantis statistika, yra didesnė sukčiavimo kredito kortelėmis rizika. Bendrovė atsisakė tai komentuoti ir tvirtino, kad jos nuolaidų politika ir algoritmas, pagal kurį nustatomos kainos, yra privati verslo informacija, kurios atskleisti ji negali.

Trumpa analizė. Tvarkomi duomenys ir jų tvarkymo aplinkybės tebėra palyginti „nekalti“, tačiau, vertinant duomenų tvarkymo poveikį, reikia atsižvelgti į tokius veiksnius kaip duomenų rinkimo mastas ir metodai, kuriais daromas poveikis Klaudijai (įskaitant įvairias sekimo priemones, prognozavimą, koku metu ir kokiose vietose jai labiausiai norisi tam tikro maisto, ir tai, kad tuo metu Klaudijai yra sunkiausia atsispirti pagundai). Dėl nepakankamai skaidrių bendrovės duomenų tvarkymo principų, galinčių lemti faktinę kainų diskriminaciją dėl užsakymo pateikimo vietos, ir potencialaus didelio finansinio poveikio klientams galiausiai iškraipoma pusiausvyra net ir gana „nekaltomis“ aplinkybėmis, perkant maistą išsinešti ir apsiperkant maisto prekių parduotuvėje. Tokiu atveju nepakanka tik suteikti galimybę atsisakyti tokio pobūdžio profiliavimo ir tikslinės reklamos – būtina gauti duomenų subjekto sutikimą, prieš tai deramai jį informavus, ne tik pagal 7 straipsnio a punktą, bet ir pagal E. privatumo direktyvos 5 straipsnio 3 dalį. Todėl 7 straipsnio f punktas neturėtų būti tinkamas duomenų tvarkymo teisinis pagrindas.

⁶⁸ Žr., pavyzdžiui, <http://www.stanfordlawreview.org/online/privacy-and-big-data/consumer-subject-review-boards>: „Naujausių tyrimų duomenimis, žmogaus valios jėga yra baigtinis išteklius – laikui bėgant ji tai išsenka, tai vėl sustiprėja.[10] Tarkime, kad dėl nutukimo nerimaujanti vartotoja stengiasi atsisakyti mėgstamo nesveiko maisto. Tačiau tam tikru laiku ir tam tikrose vietose ji to padaryti negali. Turėdami didelius duomenų rinkinius, rinkodaros specialistai gali tiksliai sužinoti, kaip ir kada galima paveikti šią vartotoją, kai jai yra sunkiausia

3 scenarijus. Sveikatos draudimo įmokų dydžio nustatymas atsižvelgiant į maisto užsakymų duomenis

Turimus duomenis apie Klaudijos picų valgymo įpročius, įskaitant maisto užsakymų laiką ir pobūdį, picerijų tinklas parduoda draudimo bendrovei, kuri į juos atsižvelgia nustatydamą Klaudijos sveikatos draudimo įmokų dydį.

Trumpa analizė. Sveikatos draudimo bendrovė gali turėti teisėtą interesą (tiek, kiek tai leidžiama pagal taikomus teisės aktus) vertinti klientų sveikatos sutrikimų riziką ir, atsižvelgdama į įvairių riziką, nustatyti skirtingo dydžio draudimo įmokas. Tačiau šiuo atveju duomenų rinkimo būdas ir mastas iš esmės yra neproporcingi. Kitas protaujantis žmogus, patekęs į tokią, kaip Klaudijos, situaciją, tikriausiai nesitikėtų, kad informacija apie jo suvalgytas picas galėtų būti panaudota jo sveikatos draudimo įmokoms apskaičiuoti.

Dėl tokio neproporcingo profiliavimo, galimai klaidingų išvadų (picos galėjo būti užsakytos kam nors kitam) ir to, kad iš tariamai „nekaltų“ duomenų (apie užsąkytą maistą išsinešti) gauti neskelbtini duomenys (duomenys apie asmens sveikatą), pusiausvyra krypta duomenų subjekto interesų ir teisių naudai. Galiausiai svarbu ir tai, kad toks duomenų tvarkymas daro didelį finansinį poveikį Klaudijai.

Viską įvertinus, šiuo konkrečiu atveju duomenų subjekto interesai ir teisės yra viršesni už sveikatos draudimo bendrovės teisėtus interesus. Todėl 7 straipsnio f punktas neturėtų būti tinkamas duomenų tvarkymo teisinis pagrindas. Taip pat abejotina, ar 7 straipsnio a punktu galima remtis kaip teisiniu pagrindu, turint omenyje neproporcingai didelį duomenų rinkimo mastą, ir, galbūt, konkrečius papildomus apribojimus pagal nacionalinę teisę.

Iš šių scenarijų, kuriuos galima įvairiai keisti ir papildyti kitais elementais, akivaizdu, kad, siekiant tiksliau atlikti vertinimą, reikia nustatyti kelis svarbiausius veiksnius. Taip pat svarbu vadovautis pragmatišku požiūriu, pagal kurį galima remtis praktinėmis prielaidomis („auksinėmis taisyklėmis“), visų pirma dėl to, kas protaujančiam žmogui atrodytų priimtina tomis konkrečiomis aplinkybėmis (pagrįsti lūkesčiai), ir dėl duomenų tvarkymo veiklos padarinių duomenų subjektams (poveikio).

III.3.4. Svarbiausi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti taikant pusiausvyros kriterijų

Valstybės narės nustatė kai kuriuos veiksnius, į kuriuos pravartu atsižvelgti taikant pusiausvyros kriterijų. Šie veiksniai aptariami keturiuose pagrindinėse šio skirsnio dalyse: a) duomenų valdytojo teisėtų interesų vertinimas; b) poveikis duomenų subjektams; c) preliminariai nustatyta pusiausvyra; d) papildomos apsaugos priemonės, duomenų valdytojo taikomos siekiant išvengti bet kokio netinkamo poveikio duomenų subjektams⁶⁹.

Taikant pusiausvyros kriterijų, svarbu pirmiausia apsvarstyti, viena vertus, teisėtų interesų pobūdį ir kilmę, kita vertus, jų poveikį duomenų subjektams. Atliekant šį vertinimą, reikėtų

---

atsispirti pagundai. Tai ypač paprasta padaryti šiuolaikiniame pasaulyje, kuriame esame nuolat apsupti ekranų ir net mūsų buities prietaisai gali mums siūlyti ką nors nusipirkti“.

⁶⁹ Kai kurie itin svarbūs klausimai dėl apsaugos priemonių išsamiau aptariami atskirose III.3.5 ir III.3.6 skirsniuose dalyse.

atsižvelgti ir į priemones, kuriomis duomenų valdytojas ketina užtikrinti atitiktį direktyvai (pavyzdžiui, užtikrinti tikslų apribojimą ir proporcingumą pagal 6 straipsnį arba informuoti duomenų subjektus pagal 10 ir 11 straipsnius).

Išanalizavus ir palyginus abu vertinamus dalykus, galima preliminariai nustatyti pusiausvyrą tarp jų. Jeigu vertinimo rezultatas vis dar kels abejonių, toliau reikės įvertinti, ar papildomomis apsaugos priemonėmis, sustiprinus duomenų subjekto apsaugą, įmanoma pakreipti pusiausvyrą taip, kad duomenų tvarkymas būtų pripažintas teisėtu.

a) Duomenų valdytojo teisėtų interesų vertinimas

Kadangi teisėtų interesų sąvoka yra gana plati, kaip paaiškinta III.3.1 skirsnyje, į jos esmę itin svarbu atsižvelgti derinant šiuos interesus su duomenų subjektų teisėmis ir interesais. Nors visų galimų teisėtų interesų pagrįstai įvertinti neįmanoma, galima dėl jų pateikti tam tikrų gairių. Kaip jau minėta, tokių interesų gali būti įvairių – nereikšmingų arba įtikinamų, paprastų arba prieštaringiau vertinamų.

i) Naudojimasis pagrindine teise

Kai kurios Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija)⁷⁰ ir Europos žmogaus teisių konvencijoje (EŽTK) įtvirtintos pagrindinės teisės ir laisvės gali prieštarauti teisei į privatų gyvenimą ir teisei į asmens duomenų apsaugą. Tai yra saviraiškos ir informacijos laisvė⁷¹, menų ir mokslo laisvė⁷², teisė susipažinti su dokumentais⁷³, taip pat, pavyzdžiui, teisė į laisvę ir saugumą⁷⁴, minties, sąžinės ir religijos laisvė⁷⁵, laisvė užsiimti verslu⁷⁶, teisė į nuosavybę⁷⁷, teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą⁷⁸ arba nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą⁷⁹.

Duomenų valdytojo teisėto intereso viršenybė pripažįstama, jeigu duomenų tvarkymas, naudojantis atitinkama pagrindine teise, yra „būtinasis“ ir „proporcingasis“.

Pavyzdžiui, atsižvelgiant į konkrečiu atveju žinomus faktus, gali būti būtina ir proporcinga paskelbti laikraštyje tam tikrus duomenis apie aukšto rango vyriausybės pareigūno, patekusio į įtariamą korupcijos skandalą, pinigų leidimo įpročius, iš kurių galima spręsti apie jo kaltę. Kita vertus, nereikėtų apskritai leisti žiniasklaidoje skelbti bet kokių nereikšmingų smulkmenų iš visuomenės veikėjų privataus gyvenimo. Šiais ir kitais panašiais atvejais atliekant vertinimą paprastai kyla sudėtingų klausimų, todėl vertinant gali būti svarbu remtis

⁷⁰ Chartijos nuostatos skirtos ES institucijoms ir įstaigoms, tinkamai atsižvelgiant į [subsidiarumo principą](#), ir nacionalinėms institucijoms tais atvejais, kai šios įgyvendina ES teisę.

⁷¹ Chartijos 11 straipsnis ir EŽTK 10 straipsnis.

⁷² Chartijos 13 straipsnis ir EŽTK 9 ir 10 straipsniai.

⁷³ Chartijos 42 straipsnis. „Kiekvienas Sąjungos pilietis ir kiekvienas fizinis asmuo, kuris gyvena bet kurioje valstybėje narėje, ar juridinis asmuo, kurio registruota buveinė yra valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais“. Kai kuriose valstybėse narėse yra nustatytos panašios teisės susipažinti su jų viešosiose įstaigose saugomais dokumentais.

⁷⁴ Chartijos 6 straipsnis ir EŽTK 5 straipsnis.

⁷⁵ Chartijos 10 straipsnis ir EŽTK 9 straipsnis.

⁷⁶ Chartijos 16 straipsnis.

⁷⁷ Chartijos 17 straipsnis ir EŽTK 1-ojo protokolo 1 straipsnis.

⁷⁸ Chartijos 47 straipsnis ir EŽTK 6 straipsnis.

⁷⁹ Chartijos 48 straipsnis ir EŽTK 6 ir 13 straipsniai.

konkrečiais teisės aktais, teismų praktika, teisėtyra, paskelbtomis gairėmis, elgesio kodeksais ir kitais oficialiai ar neoficialiai nustatytais standartais⁸⁰.

Kai tinka, šiomis aplinkybėmis taip pat gali būti svarbu įvertinti papildomas apsaugos priemonės; tai gali padėti nustatyti pusiausvyrą, dėl kurios apsispręsti kartais būna nelengva.

ii) Viešieji interesai. Plačiosios visuomenės interesai

Kai kuriais atvejais duomenų valdytojas gali norėti pagrįsti duomenų tvarkymą viešuoju interesu arba plačiosios visuomenės interesu (tai gali būti numatyta arba nenumatyta nacionaliniuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose). Pavyzdžiui, labdaros organizacija gali tvarkyti asmens duomenis medicinos mokslinių tyrimų tikslais, o ne pelno organizacija – siekdama informuoti visuomenę apie vyriausybės korupciją.

Gali būti ir taip, kad privatus bendrovės verslo interesas iš dalies sutampa su viešuoju interesu, pavyzdžiui, kai kovojama su finansiniu sukčiavimu ar kitokiu nesąžiningu naudojimu paslaugomis⁸¹. Paslaugų teikėjas gali turėti teisėtą verslo interesą užtikrinti, kad klientai nesinaudotų jo paslauga nesąžiningai (arba negalėtų naudotis paslaugomis už jas nesumokėję), ir kartu tos bendrovės klientai, mokesčių mokėtojai ir plačioji visuomenė turi teisėtą interesą būti tikri, kad nuo nesąžiningos veiklos bus atgrasyta ir jos atvejai nustatyti.

Apskritai, kai duomenų valdytojo veikla atitinka ne tik jo teisėtą (pavyzdžiui, verslo) interesą, bet ir plačiosios visuomenės interesus, toks interesas gali būti pripažintas svarbesniu. Kuo įtikinamesnis yra viešasis interesas arba plačiosios visuomenės interesas ir kuo aiškiau visuomenė ir duomenų subjektai pripažįsta ir tikisi, kad duomenų valdytojas gali imtis veiksmų bei tvarkyti duomenis siekdamas šių interesų, tuo svarbesniu šis teisėtas interesas pripažįstamas vertinant pusiausvyrą.

Kita vertus, teisės aktų „privačiuoju vykdymo užtikrinimu“ nederėtų pateisinti tokios privatumą ribojančios veiklos, kuria užsiimti vyriausybinei organizacijai būtų draudžiama pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, nes tokiais valdžios institucijos veiksmais būtų kišamasi į duomenų subjektų privatą gyvenimą, nepaisant griežtų EŽTK 8 straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų.

iii) Kiti teisėti interesai

Kai kuriais atvejais, kaip jau aptarta III.2 skirsnyje, aplinkybės, kuriomis atsiranda teisėtas interesas, gali būti artimos kurio nors kito teisinio pagrindo, visų pirma 7 straipsnio b punkte (sutartis), 7 straipsnio c punkte (teisinė prievolė) arba 7 straipsnio e punkte (visuomenės labai atliekama užduotis) nustatytų pagrindų taikymo aplinkybėms. Pavyzdžiui, tam tikra duomenų tvarkymo veikla gali būti ne visiškai būtina, bet vis vien svarbi vykdant sutartį, arba tam

---

⁸⁰ Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje taip pat pateikta naudingų gairių dėl kriterijų, taikytinų su saviraiškos laisve susijusiais atvejais. Žr., pavyzdžiui, EŽTT 2012 m. vasario 7 d. sprendimą byloje *Von Hannover prieš Vokietiją* (Nr. 2), ypač jo 95–126 punktus. Būtina atsižvelgti ir į tai, kad pagal direktyvos 9 straipsnį („Asmens duomenų tvarkymas ir laisvė reikšti savo mintis ir įsitikinimus“) valstybės narės gali numatyti „išimtis ir nukrypimus nuo [tam tikrų direktyvos nuostatų], kai asmens duomenys tvarkomi tik žurnalistiniais sumetimais arba meninės ar literatūrinės raiškos tikslais“, jeigu šios išimties „reikalingos, norint privatumo teisę suderinti su laisvę reikšti savo mintis ir įsitikinimus reglamentuojančiomis taisyklėmis“.

⁸¹ Žr., pavyzdžiui, darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) p. 67: „21 pavyzdys. Pažangiojo matavimo duomenų rinkimas nesąžiningam energijos vartojimui nustatyti“.

tikrus duomenis gali būti tik leidžiama, bet ne privaloma, tvarkyti pagal įstatymą. Kaip jau aptarta, galbūt ne visada lengva nubrėžti aiškias ribas, kada tinka taikyti įvairius pagrindus, tačiau dėl to tik dar svarbiau analizuoti, kaip taikomas pusiausvyros kriterijus pagal 7 straipsnio f punktą.

Taip pat ir šiuo atveju, kaip ir visais kitais įmanomais tik dar nepaminėtais atvejais, kuo įtikinamesnis yra duomenų valdytojo interesas ir kuo aiškiau plačioji visuomenė pripažįsta ir tikisi, kad duomenų valdytojas gali imtis veiksmų ir tvarkyti duomenis siekdamas tokio intereso, tuo svarbesniu šis teisėtas interesas pripažįstamas vertinant pusiausvyrą⁸². Toliau aptariamas dar vienas su tuo susijęs bendresnio pobūdžio klausimas.

iv) Interesų teisėtumo pripažinimas teisėje, kultūroje ir visuomenėje

Visomis minėtomis aplinkybėmis išties svarbu ir tai, ar pagal ES teisę arba valstybės narės teisę duomenų valdytojams konkrečiai leidžiama (net jei to nereikalaujama) imtis priemonių siekiant atitinkamo viešojo arba privačiojo intereso. Taip pat svarbu, ar valdžios institucijos, pavyzdžiui, reguliavimo agentūros, yra paskelbusios kokių nors tinkamai patvirtintų neprivalomų gairių, kuriose duomenų valdytojai raginami, siekiant to intereso, tvarkyti duomenis.

Jeigu laikomasi kokių nors duomenų apsaugos institucijų ar kitų atitinkamų įstaigų pateiktų neprivalomų gairių dėl duomenų tvarkymo sąlygų, tai taip pat gali padėti teigiamai įvertinti pusiausvyrą. Kultūros normos ir visuomenės lūkesčiai irgi gali būti svarbūs, net kai jie nėra tiesiogiai įtvirtinti teisės aktais ar reguliavimo priemonėmis, ir nuo jų gali priklausyti pusiausvyros vertinimas.

Kuo aiškiau teisės aktuose arba taikant kitas (duomenų valdytojui privalomas arba neprivalomas) reguliavimo priemonės, ar net apskritai tos visuomenės kultūroje, be jokio konkretaus teisinio pagrindo, pripažįstama, kad duomenų valdytojai gali imtis veiksmų ir tvarkyti duomenis siekdami konkretaus intereso, tuo svarbesniu šis teisėtas interesas pripažįstamas vertinant pusiausvyrą⁸³.

b) Poveikis duomenų subjektams

Kita vertus, vertinant pusiausvyrą, lemiamas kriterijus yra duomenų tvarkymo poveikis duomenų subjekto interesams arba pagrindinėms teisėms ir laisvėms. Toliau pirmajame papunktyje bendrais bruožais aptariama, kaip reikia vertinti poveikį duomenų subjektui.

Tai darant gali būti naudinga atsižvelgti į kelis aspektus, kurie analizuojami tolesniuose papunkčiuose, įskaitant asmens duomenų pobūdį, informacijos tvarkymo būdą, pagrįstus duomenų subjektų lūkesčius ir duomenų valdytojo bei duomenų subjekto statusą. Taip pat glaustai aptariami klausimai, susiję su galimais rizikos veiksniais, galinčiais padaryti poveikį atitinkamiems asmenims, bet kokio poveikio tiems asmenims dydžiu ir tikimybe, kad toks poveikis bus patirtas.

⁸² Žinoma, atliekant vertinimą taip pat būtina apsvaistyti, kokia žala galėtų būti padaryta duomenų valdytojui, trečiosioms šalims arba plačiajai visuomenei, jei duomenys nebūtų tvarkomi.

⁸³ Vis dėlto tokiu interesu negalima pateisinti privatumą ribojančios praktikos, kuri kitaip neatitiktų EŽTK 8 straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų.

i) Poveikio vertinimas

Vertinant duomenų tvarkymo poveikį⁸⁴ reikėtų atsižvelgti ir į teigiamą poveikį, ir į neigiamus padarinius. Tai galėtų būti, pavyzdžiui, galimi būsiami trečiųjų šalių sprendimai arba veiksmai, atvejais, kai asmenys dėl jų duomenų tvarkymo gali patirti socialinę atskirtį ar diskriminaciją, garbės ir orumo įžeidimai arba, apskritai kalbant, tokios situacijos, kai kyla grėsmė duomenų subjekto geram vardui, derybinei galiai ar savarankiškumui.

Kartu su neigiamais padariniais, kuriuos galima konkrečiai numatyti, reikia atsižvelgti ir apskritai į emocinį poveikį (kaip antai susierzinimą, baimę ir kančias), kurį gali patirti duomenų subjektas, netekęs gebėjimo kontroliuoti savo asmeninę informaciją arba supratęs, kad ji buvo arba galėjo būti netinkamai panaudota ar pažeistas jos saugumas, pavyzdžiui, paviešinus ją internete. Taip pat būtina deramai atsižvelgti į galimą nuolatinės stebėsenos ir (arba) sekimo atgrasomą poveikį saugomai elgesio laisvei, kaip antai mokslinių tyrimų arba žodžio laisvei.

Darbo grupė pabrėžia, jog nepaprastai svarbu suprasti, kad tokio „poveikio“ sąvoka apima kur kas daugiau negu vien žalą ar nuostolius, kurie gali būti padaryti vienam arba keliems konkretiems duomenų subjektams. „Poveikio“ samprata šioje nuomonėje reiškia bet kokius įmanomus (galimus patirti arba faktiškai patirtus) duomenų tvarkymo padarinius. Kad būtų aiškiau, taip pat pabrėžiame, kad ši sąvoka yra nesusijusi su duomenų saugumo pažeidimo samprata ir apima kur kas daugiau negu vien poveikį, kuris gali būti patirtas dėl duomenų saugumo pažeidimo. Šioje nuomonėje vartojama poveikio samprata apima įvairius būdus, kuriais asmeniui gali būti padarytas teigiamas arba neigiamas poveikis tvarkant jo asmens duomenis⁸⁵.

Taip pat svarbu suprasti, kad keli tarpusavyje susiję arba nesusiję įvykiai labai dažnai gali visi kartu padaryti neigiamą poveikį duomenų subjektui ir gali būti sunku nustatyti, kuris duomenų valdytojas ir kokia jo duomenų tvarkymo veikla daugiausia lėmė tokį neigiamą poveikį.

Turint omenyje tai, kad duomenų subjektams tokiomis aplinkybėmis dažnai yra sunku rasti argumentų pagrįsti ieškiniui, kad gautų kompensaciją už patirtą žalą arba nuostolius, net kai toks poveikis iš tiesų yra patirtas, dar svarbiau yra sutelkti dėmesį į prevenciją ir užtikrinti, kad duomenų tvarkymo veiklą būtų galima vykdyti tik tada, kai ji nekelia jokios rizikos arba kelia tik labai nedidelę riziką, kad gali būti padarytas netinkamas neigiamas poveikis duomenų subjektų interesams arba pagrindinėms teisėms ir laisvėms.

---

⁸⁴ Turimas omenyje poveikio vertinimas pagal 7 straipsnio f punktą. Kitaip tariant, tai nėra „rizikos analizė“ ar „duomenų apsaugos poveikio įvertinimas“, kaip tai numatyta siūlomame reglamente (33 ir 34 straipsniai) ir įvairiuose LIBE siūlomuose jo pakeitimuose. Šioje nuomonėje nesvarstomas klausimas, pagal kokią metodiką reikėtų atlikti „rizikos analizę“ arba „duomenų apsaugos poveikio įvertinimą“. Kita vertus, reikėtų turėti omenyje, kad poveikio analizė pagal 7 straipsnio f punktą vienaip ar kitaip gali būti svarbi bet kokio „rizikos vertinimo“ arba „duomenų apsaugos poveikio įvertinimo“ dalis ir taip pat gali padėti nustatyti, kokiais atvejais reikėtų pasitarti su duomenų apsaugos institucija.

⁸⁵ Visada (jokiu būdu ne vien tais atvejais, kai taikomas 7 straipsnio f punktas) būtina deramai atsižvelgti į finansinių nuostolių riziką, pavyzdžiui, jeigu, pažeidus duomenų saugumą, paskelbiama finansinė informacija, kuri buvo skirta naudoti tik saugioje aplinkoje, todėl galiausiai įvykdoma tapatybės vagystė ar kitaip sukčiaujama, arba riziką, kad, pavyzdžiui, be leidimo pakeitus paciento medicinos dokumentus ir dėl to vėliau ji netinkamai gydant, jis galiausiai gali patirti kūno sužalojimą, skausmo, kančių ir nepatogumų. Be to, šie rizikos veiksniai nėra vieninteliai, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant poveikį pagal 7 straipsnio f punktą.

Vertinant poveikį gali būti gana naudinga vartoti įprasto rizikos vertinimo terminiją ir taikyti tokio vertinimo metodiką, todėl toliau glaustai aptariami kai kurie šios metodikos elementai. Tačiau šioje nuomonėje nesiekama pateikti išsamios poveikio vertinimo, atliekamo pagal 7 straipsnio f punktą arba vadovaujantis platesniu požiūriu, metodikos.

Šiomis aplinkybėmis, kaip ir kitais atvejais, svarbu nustatyti, kas galėtų padaryti poveikį duomenų subjektams.

Vienas iš dalykų, į kuriuos svarbu atsižvelgti, yra rizikos atsiradimo tikimybė. Pavyzdžiui, dėl priegios prie interneto, keitimosi duomenimis su ne ES interneto svetainėmis, jungčių su kitomis sistemomis ir didelio įvairialytiškumo arba kintamumo sistemos gali būti pažeidžiamos ir tuo gali pasinaudoti programišiai. Dėl šio rizikos veiksnio atsiranda gana didelė duomenų saugumo pažeidimo rizikos tikimybė, ir atvirkščiai, kai sistema yra vienalytė ir stabili, be jungčių su kitomis sistemomis ir ryšio su internetu, tikimybė, kad bus pažeistas duomenų saugumas, yra kur kas mažesnė.

Kitas aspektas, į kurį reikia atsižvelgti vertinant riziką, yra atsiradusios rizikos padarinių dydis. Jos padariniai gali būti nedideli (pavyzdžiui, susierzinimas, kai reikia dar kartą įrašyti duomenų valdytojo prarastus asmens kontaktinius duomenis) arba labai dideli (pavyzdžiui, žmogaus mirtis, kai nusikaltėliai gauna saugomų asmenų buvimo vietos duomenis arba kai, naudojant pažangiuosius matavimo prietaisus, elektros tiekimas nuotoliniu būdu nutraukiamas ekstremalio oro sąlygomis arba asmeniui esant sunkios sveikatos būklės).

Šie du pagrindiniai aspektai – rizikos atsiradimo tikimybė ir jos padarinių dydis – yra svarbūs atliekant bendrą galimo poveikio vertinimą.

Galiausiai, taikant šią metodiką, reikėtų atminti, kad pagal 7 straipsnio f punktą poveikio negalima vertinti mechaniškai ir tik kiekybiškai. Įprasto rizikos vertinimo atvejais, vertinant poveikio „dydį“, galima atsižvelgti į tai, kiek asmenų tą poveikį galėjo patirti. Vis dėlto reikėtų turėti omenyje, jog net ir tada, kai asmens duomenų tvarkymo poveikį patiria nedaug duomenų subjektų ar tik vienas asmuo, vis tiek būtina jį labai kruopščiai išanalizuoti, ypač jeigu toks poveikis kiekvienam atitinkamam asmeniui gali būti reikšmingas.

ii) Duomenų pobūdis

Visų pirma svarbu įvertinti, ar tvarkomi tokie duomenys, kurie yra neskelbtini, nes priskiriami ypatingų kategorijų duomenims pagal direktyvos 8 straipsnį, arba dėl kitų priežasčių, pavyzdžiui, biometriniai duomenys, genetinė informacija, ryšių duomenys, vietos nustatymo duomenys ir kitų rūšių asmeninė informacija, kuriai reikia specialios apsaugos⁸⁶.

Pavyzdžiui, darbo grupės nuomone, biometrinių duomenų naudojimas bendriems su nuosavybės ar asmenų saugumu susijusiems poreikiams paprastai laikomas teisėtu interesu, už kurį būtų viršesni duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės. Kita vertus, tokie biometriniai duomenys, kaip nuskaityti pirštų antspaudai ir (arba) akių rainelės,

---

⁸⁶ Biometriniai duomenys ir genetinė informacija Komisijos pasiūlyme dėl Duomenų apsaugos reglamento, kartu atsižvelgiant į LIBE komiteto siūlomus pakeitimus, pripažinti ypatingų kategorijų duomenimis. Žr. LIBE komiteto galutiniame pranešime pateiktą 103 pakeitimą dėl 9 straipsnio. Apie Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnio ryšį su 8 straipsniu skaitykite II.1.2 skirsnyje, p. 14 ir 15.

gali būti naudojami saugumui užtikrinti didelės rizikos zonose, pavyzdžiui, pavojingų virusų tyrimų laboratorijoje, jeigu duomenų valdytojas pateikė konkrečių įrodymų, kad yra didelė rizika⁸⁷.

Apskritai, kuo labiau neskelbtina yra atitinkama informacija, tuo daugiau padarinių jos tvarkymas gali turėti duomenų subjektui. Tačiau tai nereiškia, kad savaime „nekaltai“ atrodančius duomenis galima laisvai tvarkyti pagal 7 straipsnio f punktą. Iš tiesų net ir tokių duomenų tvarkymas, priklausomai nuo jų tvarkymo būdo, gali turėti didelį poveikį asmenims, kaip toliau paaiškinta iii papunktyje.

Pagal tokį požiūrį gali būti svarbu tai, ar atitinkami duomenys jau yra paties duomenų subjekto arba trečiųjų šalių paviešinti. Šiuo atveju pirmiausia svarbu pabrėžti, kad net ir viešai prieinami asmens duomenys tebėra asmens duomenys, todėl juos tvarkant būtina toliau taikyti tinkamas apsaugos priemonės⁸⁸. Nėra duota bendro leidimo pagal 7 straipsnio f punktą pakartotinai naudoti ir toliau tvarkyti asmens duomenis, kurie yra viešai prieinami.

Vis dėlto tai, kad asmens duomenys yra viešai prieinami, galima laikyti svarbiu veiksniu atliekant vertinimą, ypač jei tie duomenys paskelbti pagrįstai tikintis toliau juos naudoti tam tikrais (pavyzdžiui, mokslinių tyrimų arba su skaidrumu ir atskaitomybe susijusiais) tikslais.

iii) Duomenų tvarkymo būdas

Vertinant poveikį platesniu požiūriu, gali reikėti apsvarstyti, ar duomenys yra viešai atskleidžiami arba kitaip prieinami daugeliui žmonių ir ar tvarkomi arba su kitais duomenimis (pavyzdžiui, profiliavimo, komerciniais, teisėsaugos ar kitais tikslais) sujungiami dideli asmens duomenų kiekiai. Net kai duomenys iš pažiūros atrodo „nekalti“, juos tvarkant dideliais kiekiais arba sujungiant su kitais duomenimis, galima padaryti išvadų apie kitus, mažiau skelbtinus duomenis. Tai parodyta 3 scenarijuje, kuriame pateiktas pavyzdys, kaip nuo picų vartojimo įpročių gali priklausyti sveikatos draudimo įmokų dydis.

Toks duomenų analizavimas gali paskatinti ne tik tvarkyti mažiau skelbtinus duomenis, bet ir daryti neįprastas, netikėtas ir kartais netikslias prognozes, pavyzdžiui, apie atitinkamų asmenų elgesį ar asmenybės bruožus. Darant tokias prognozes, priklausomai nuo jų pobūdžio ir poveikio, gali būti labai kišamasi į privatų asmens gyvenimą⁸⁹.

Ankstesnėje nuomonėje darbo grupė taip pat atkreipė dėmesį į riziką, siejamą su tam tikrais sprendimais dėl saugumo (įskaitant užkardas ir nuo virusų ar nuo brukalų apsaugančios

---

⁸⁷ Žr. 29 straipsnio darbo grupės nuomonę Nr. 3/2012 dėl biometrinių technologijų pokyčių (WP193). Kitas pavyzdys yra tai, kad nuomonėje Nr. 4/2009 dėl Pasaulio antidopingo agentūros (nurodyta 32 išnašoje) darbo grupė pabrėžė, jog 7 straipsnio f punktas dėl „pavojaus asmens privatumui“ nebūtų tinkamas pagrindas medicininiais duomenimis ir su pažeidimais susijusiems duomenimis tvarkyti tiriant dopingo vartojimo atvejus. Duomenų tvarkymas turėtų būti nustatytas įstatymais ir atitikti direktyvos 8 straipsnio 4 arba 5 dalies reikalavimus.

⁸⁸ Žr. darbo grupės nuomonę Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) ir 2013 m. birželio 5 d. priimtą darbo grupės nuomonę Nr. 6/2013 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos (VSI) pakartotinio naudojimo (WP207).

⁸⁹ Žr. nuomonės dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) III.2.5 skirsnį ir 2 priedą („Dideli duomenų rinkiniai ir atvirieji duomenys“).

programinės įrangos naudojimą), dėl kurios gali būti plačiu mastu diegiama išsami duomenų paketo analizė, ir tai gali turėti didelės įtakos vertinant teisių pusiausvyrą⁹⁰.

Apskritai, kuo labiau neigiamas arba neaiškus gali būti duomenų tvarkymo poveikis, tuo mažiau tikėtina, kad įvertinus pusiausvyrą duomenų tvarkymas bus pripažintas teisėtu. Tokiomis aplinkybėmis būtų išties svarbu apsvarstyti, ar duomenų valdytojo tikslų neįmanoma pasiekti kitais, tokio didelio neigiamo poveikio duomenų subjektui nedarančiais metodais. Nustatant, ar įmanoma taikyti kitokius metodus, kai tinka, galima remtis poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimais.

iv) Pagrįsti duomenų subjekto lūkesčiai

Šiuo požiūriu labai svarbūs yra ir pagrįsti duomenų subjekto lūkesčiai dėl jo duomenų naudojimo ir atskleidimo. Kaip jau pabrėžta analizuojant tikslų apribojimo principą⁹¹, „svarbu apsvarstyti, ar dėl duomenų valdytojo statuso⁹², jo santykių su duomenų subjektu ar teikiamos paslaugos pobūdžio⁹³ arba dėl taikomų teisinių ar sutartinių prievolių (ar kitokių renkant duomenis pateiktų pažadų) galima turėti pagrįstų lūkesčių dėl didesnio konfidencialumo ir griežtesnių tolesnio duomenų naudojimo apribojimų“. Apskritai, kuo konkretesnėmis ir griežčiau nustatytomis sąlygomis renkami duomenys, tuo labiau, tikėtina, gali būti ribojamas jų naudojimas. Ir šiuo atveju nepakanka vien remtis smulkiu šriftu sutartyje užrašytais nuostatomis – būtina atsižvelgti į faktines aplinkybes.

v) Duomenų valdytojo ir duomenų subjekto statusas

Duomenų subjekto ir duomenų valdytojo statusas taip pat yra svarbus vertinant duomenų tvarkymo poveikį. Priklausomai nuo to, ar duomenų valdytojas yra fizinis asmuo, ar maža organizacija, didelė daugiašalė bendrovė ar viešojo sektoriaus institucija, ir nuo konkrečių aplinkybių, jis gali užimti daugiau ar mažiau dominuojančią padėtį duomenų subjekto atžvilgiu. Didelė daugiašalė bendrovė gali, pavyzdžiui, turėti daugiau išteklių ir derybinės galios negu pavienis duomenų subjektas, todėl gali būti pajėgi primesti duomenų subjektui tai, ką ji laiko savo „teisėtu interesu“. Tai dar labiau tikėtina tokiais atvejais, kai bendrovė užima dominuojančią padėtį rinkoje. Jei tokia padėtis nekontroliuojama, gali būti padaryta žalos pavieniams duomenų subjektams. Remiantis vartotojų apsaugos ir konkurencijos teisės aktais, užtikrinama, kad šia galia nebūtų piktnaudžiaujama, o duomenų apsaugos teisės aktus taip pat gali būti svarbu taikyti užtikrinant, kad nebūtų nepagrįstai kenkiama duomenų subjektų teisėms ir interesams.

Kita vertus, duomenų subjekto statusas taip pat yra svarbus. Nors taikant pusiausvyros kriterijų iš esmės turėtų būti vertinamas tipinis asmuo, tam tikrais atvejais reikėtų vadovautis konkretesniu požiūriu, atsižvelgiant į aplinkybes; pavyzdžiui, reikėtų atsižvelgti į tai, ar duomenų subjektas yra vaikas⁹⁴ arba priklauso kitai pažeidžiamai visuomenės grupei (tokiai

⁹⁰ Žr. darbo grupės nuomonės Nr. 1/2009 dėl pasiūlymų, kuriais iš dalies keičiama Direktyva 2002/58/EB dėl privatumo ir elektroninių ryšių (E. privatumo direktyva) (WP159), 3.1 skirsnį.

⁹¹ Žr. darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) p. 24 ir 25.

⁹² „Pavyzdžiui, advokatas arba gydytojas“.

⁹³ „Pavyzdžiui, asmeninių dokumentų tvarkymas naudojantis debesijos kompiuterijos paslaugomis, el. pašto paslaugos, dienoraščiai, el. knygų skaityklės su užrašinės funkcijomis ir įvairios taikomosios programos, skirtos gyvenimo akimirkoms įamžinti, kuriose gali būti saugoma labai asmeniška informacija“.

⁹⁴ Žr. 2009 m. vasario 11 d. priimtą darbo grupės nuomonę Nr. 2/2009 dėl vaikų asmens duomenų apsaugos (Bendrosios gairės ir konkretus mokyklų klausimas) (WP160). Šioje nuomonėje tvirtinama, kad vaikai yra itin

kaip, pavyzdžiui, psichikos ligomis sergantys, prašantys prieglobsčio ar pagyvenę žmonės), kuriai reikia specialios apsaugos. Būtina atsižvelgti ir į tai, ar duomenų subjektas yra darbuotojas, studentas arba pacientas ir ar duomenų subjekto bei duomenų valdytojo santykiams būdinga kitokia nelygybė. Svarbu įvertinti faktinio duomenų tvarkymo poveikį konkrečioms asmenims.

Galiausiai svarbu pabrėžti, kad nuo neigiamo poveikio duomenų subjektams pusiausvyra ne visada vienodai sutrikdoma. 7 straipsnio f punkte numatyto pusiausvyros kriterijaus paskirtis nėra neleisti, kad duomenų subjektas patirtų bet kokį neigiamą poveikį – juo siekiama išvengti neproporcingai didelio poveikio. Tai yra esminis skirtumas: pavyzdžiui, laikraštyje paskelbtas kruopščiu tyrimu pagrįstas ir tikslus straipsnis apie įtariamą vyriausybės korupciją gali pakenkti susijusių valdžios pareigūnų reputacijai ir turėti jiems rimtų padarinių, be kita ko, jie gali netekti gero vardo, pralaimėti rinkimus arba jiems gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė, tačiau tokiu atveju vis tiek galima remtis 7 straipsnio f punktu⁹⁵.

c) Preliminariai nustatyta pusiausvyra

Derinant atitinkamus interesus ir teises, kaip aprašyta pirmiau, priemonės, kuriomis duomenų valdytojas siekia vykdyti savo bendruosius įsipareigojimus pagal direktyvą, įskaitant proporcingumo ir skaidrumo reikalavimus, yra labai svarbios užtikrinant duomenų valdytojo veiksmų atitiktį 7 straipsnio f punkto reikalavimams. Visiška atitiktis reikalavimams turėtų reikšti, kad daromas mažesnis poveikis asmenims ir yra *mažiau tikėtina*, kad bus pažeisti duomenų subjektų interesai arba pagrindinės teisės ar laisvės, todėl atitinkamai *labiau tikėtina*, kad duomenų valdytojas gali remtis 7 straipsnio f punktu. Tai turėtų paskatinti duomenų valdytojus geriau laikytis visų horizontaliųjų direktyvos nuostatų⁹⁶.

Tačiau tai nereiškia, jog visada pakanka vien atitikti šiuos horizontaliuosius reikalavimus, kad būtų galima remtis teisiniu pagrindu pagal 7 straipsnio f punktą. Iš tiesų, jei taip būtų, 7 straipsnio f punktas būtų nereikalingas arba taptų nuostatų spraga, dėl kurios prasmės netektų visas 7 straipsnis, pagal kurį būtina nustatyti tinkamą konkretų duomenų tvarkymo teisinį pagrindą.

Dėl šios priežasties, taikant pusiausvyros kriterijų, svarbu atlikti papildomą vertinimą tais atvejais, kai iš pirminės analizės neaišku, kaip reikėtų vertinti pusiausvyrą. Duomenų valdytojas gali apsvarstyti, ar įmanoma ne tik laikytis horizontaliųjų direktyvos nuostatų, bet ir imtis papildomų priemonių siekiant sumažinti netinkamą duomenų tvarkymo poveikį duomenų subjektams.

Tokia papildoma priemonė gali būti, pavyzdžiui, paprasto ir lengvai prieinamo mechanizmo, kuriuo naudodamiesi duomenų subjektai galėtų besąlygiškai atsisakyti duomenų tvarkymo, taikymas. Šios papildomos priemonės kai kuriais atvejais (bet ne visada) gali padėti nustatyti

---

pažeidžiami ir tuo atveju, kai vaikui atstovauja kitas asmuo, reikia atsižvelgti į paties vaiko, o ne jo atstovo interesus.

⁹⁵ Kaip pirmiau paaiškinta, taip pat būtina atsižvelgti į bet kokias nukrypti leidžiančias nuostatas, taikomas duomenų tvarkymui žurnalistikos tikslais pagal direktyvos 9 straipsnį.

⁹⁶ Apie „atitikties horizontaliosioms nuostatoms“ svarbą taip pat skaitykite darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) p. 54.

tinkamą pusiausvyrą ir užtikrinti, kad duomenų tvarkymą būtų galima pagrįsti 7 straipsnio f punktu, kartu apsaugant duomenų subjektų teises ir interesus.

d) Papildomos duomenų valdytojo taikomos apsaugos priemonės

Kaip pirmiau paaiškinta, tai, koku būdu duomenų valdytojas taikytų tinkamas priemones, kai kuriais atvejais galėtų padėti pakeisti pusiausvyrą. Ar gautas rezultatas bus priimtinas, priklausys nuo viso vertinimo. Kuo didesnę poveikį patirtų duomenų subjektas, tuo daugiau dėmesio reikėtų skirti atitinkamoms apsaugos priemonėms.

Atitinkamų priemonių pavyzdžiai gali būti, be kita ko, griežtas renkamų duomenų kiekio ribojimas arba panaudotų duomenų ištrynimasis nedelsiant. Nors kai kurias iš šių priemonių jau gali būti privaloma taikyti pagal direktyvą, jas dažnai galima taikyti įvairiu mastu ir duomenų valdytojams paliekama laisvės užtikrinti geresnę duomenų subjektų apsaugą. Pavyzdžiui, duomenų valdytojas gali rinkti mažiau duomenų arba teikti daugiau informacijos, negu konkrečiai nurodyta direktyvos 10 ir 11 straipsniuose.

Kai kuriais kitais atvejais direktyvoje nėra *aiškiai* reikalaujama taikyti apsaugos priemones, tačiau jos gali būti privalomos ateityje pagal siūlomą reglamentą arba jas privaloma taikyti tik konkrečiais atvejais. Tai yra, pavyzdžiui:

- techninės ir organizacinės priemonės, kuriomis užtikrinama, kad duomenų nebūtų galima naudoti priimant sprendimus ar imantis kitokių veiksmų dėl atitinkamų asmenų („funkcijų atskyrimas“, dažnai taikomas atliekant mokslinius tyrimus);
- plačiai taikomi duomenų nuasmeninimo metodai;
- duomenų apibendrinimas;
- privatumo didinimo technologijos, projektuojant numatyta privatumo apsauga, poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimai;
- didesnis skaidrumas;
- visuotinė ir besąlyginė teisė atsisakyti duomenų tvarkymo;
- duomenų perkeliamumas ir susijusios priemonės, kuriomis siekiama duomenų subjektų įgalinimo.

Darbo grupė pažymi, kad gairių kai kuriais svarbiausiais klausimais, įskaitant funkcijų atskyrimą ir nuasmeninimo metodų taikymą, jau pateikta atitinkamose jos nuomonių dėl tikslų apribojimo, atvirųjų duomenų ir duomenų nuasmeninimo metodų⁹⁷ dalyse.

Dėl pseudonimų suteikimo ir šifravimo darbo grupė pabrėžia, jog tai, kad iš duomenų neįmanoma tiesiogiai nustatyti asmens tapatybės, iš esmės neturi įtakos vertinant tų duomenų tvarkymo teisėtumą – nereikėtų manyti, kad neteisėtas duomenų tvarkymas dėl to tampa teisėtu⁹⁸.

⁹⁷ Žr. darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) III.2.3 ir III.2.5 skirsnius ir 2 priedą dėl tolesnio duomenų tvarkymo istorijos, statistikos ir mokslo tikslais ir dėl didelių duomenų rinkinių bei atvirųjų duomenų; taip pat žr. atitinkamas darbo grupės nuomonės Nr. 6/2013 dėl atvirųjų duomenų (nurodyta 88 išnašoje) dalis ir nuomonę Nr. 5/2014 dėl nuasmeninimo metodų.

⁹⁸ Šiuo klausimu žr. LIBE komiteto galutiniame pranešime pateiktus pakeitimus, dėl kurių balsavo LIBE komitetas, ypač 15 pakeitimą dėl 38 konstatuojamosios dalies, kuriame duomenų pavertimas pseudoniminiais siejamas su teisėtais duomenų subjekto lūkesčiais.

Vis dėlto pseudonimų suteikimas ir šifravimas, kaip ir visos kitos asmens duomenų apsaugai skirtos techninės ir organizacinės priemonės, bus svarbūs vertinant galimą duomenų tvarkymo poveikį duomenų subjektui, todėl kai kuriais atvejais gali padėti pakreipti pusiausvyrą duomenų valdytojo naudai. Kai asmens duomenys tvarkomi mažiau rizikingais būdais (pavyzdžiui, saugomi ar perduodami šifruoti asmens duomenys arba asmens duomenys, pagal kuriuos yra sunkiau tiesiogiai nustatyti asmens tapatybę), paprastai turėtų būti mažiau tikėtina, kad gali būti pažeisti duomenų subjektų interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės.

Svarstydamas šias apsaugos priemones ir bendrą pusiausvyros vertinimą, darbo grupė atkreipia dėmesį į tris konkrečius klausimus, kurie dažnai turi lemiamos reikšmės taikant 7 straipsnio f punktą:

- ryšys tarp pusiausvyros kriterijaus, skaidrumo ir atskaitomybės principo taikymo;
- duomenų subjekto teisė nesutikti su jo duomenų tvarkymu ir su tuo nesusijusi galimybė atsisakyti duomenų tvarkymo, neprivariant to niekaip pagrįsti; ir
- duomenų subjektų įgalėjimas: duomenų perkeliamumas ir veiksmingų priemonių taikymas, kad duomenų subjektas galėtų gauti savo duomenis, juos keisti, ištrinti, perduoti ar kitaip toliau tvarkyti (arba leisti juos toliau tvarkyti trečiosioms šalims).

Šios svarbios temos toliau aptariamos atskiruose skirsniuose.

III.3.5. Atskaitomybė ir skaidrumas

Visų pirma, prieš atlikdamas duomenų tvarkymo operaciją pagal 7 straipsnio f punktą, duomenų valdytojas privalo įvertinti, ar jis turi teisėtą interesą tai daryti, ar, siekiant to teisėto intereso, būtina tvarkyti duomenis ir ar už tą interesą tuo konkrečiu atveju nėra viršesni duomenų subjektų interesai ir teisės.

Vadovaujantis tokiu požiūriu, 7 straipsnio f punktas yra pagrįstas atskaitomybės principu. Duomenų valdytojas privalo iš anksto atlikti kruopštų ir veiksmingą vertinimą, remdamasis ne abstrakčiomis prielaidomis, o tuo atveju žinomais konkrečiais faktais ir atsižvelgdamas į pagrįstus duomenų subjektų lūkesčius. Atsižvelgiant į gerą patirtį, kai tinka, atliktą vertinimą reikėtų pakankamai išsamiai ir skaidriai patvirtinti dokumentais, kad atitinkami suinteresuotieji subjektai, tarp jų duomenų subjektai ir duomenų apsaugos institucijos, ir galiausiai teismai prireikus galėtų įsitikinti, kad vertinimas atliktas išsamiai ir tinkamai.

Duomenų valdytojas pirmiausia nustato savo teisėtą interesą ir taiko pusiausvyros kriterijų, tačiau šis vertinimas ne visada yra galutinis ir nekintamas: jeigu iš tikrųjų siekiama ne to intereso, kurį nurodė duomenų valdytojas, arba jeigu duomenų valdytojas nepakankamai išsamiai apibrėžė savo interesą, pusiausvyrą reikia įvertinti pakartotinai, remiantis tikroju interesu, kurį nustato duomenų apsaugos institucija arba teismas⁹⁹. Kaip ir tada, kai vertinami kiti pagrindiniai duomenų apsaugos aspektai, pavyzdžiui, nustatant duomenų valdytoją arba duomenų tvarkymo tikslą¹⁰⁰, tikroji padėtis yra svarbesnė už bet kokius duomenų valdytojo pareiškimus.

⁹⁹ Pavyzdžiui, pateikus skundą arba prieštaravimą pagal 14 straipsnį.

¹⁰⁰ Žr. 9 išnašoje nurodytas nuomones.

Atskaitomybės samprata yra glaudžiai susijusi su skaidrumo samprata. Siekiant, kad duomenų subjektai galėtų naudotis savo teisėmis ir kad suinteresuotieji subjektai apskritai galėtų atlikti viešąją priežiūrą, darbo grupė rekomenduoja duomenų valdytojams aiškiai ir suprantamai paaiškinti duomenų subjektams, kodėl jie mano, kad duomenų subjektų interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės nėra viršesni už jų pačių interesus, taip pat paaiškinti, kokių apsaugos priemonių jie imasi asmens duomenims apsaugoti, įskaitant, kai tinka, teisę atsisakyti duomenų tvarkymo¹⁰¹.

Darbo grupė pabrėžia, kad šiuo atveju taip pat labai svarbi yra vartotojų apsaugos teisė, ypač teisės aktai, kuriais užtikrinama vartotojų apsauga nuo nesąžiningos komercinės veiklos.

Jeigu duomenų valdytojas nuslepia svarbią informaciją apie nenumatytą tolesnį duomenų naudojimą, apie tai parašydamas sutartyje smulkiu šriftu ir pernelyg formalia teisine kalba, taip gali būti pažeistos vartotojų apsaugos taisyklės dėl nesąžiningų sutarčių sąlygų (įskaitant draudimą nustatyti „netikėtas sąlygas“), tai taip pat neatitinka 7 straipsnio a punkto reikalavimų gauti galiojantį informuoto asmens sutikimą ir 7 straipsnio f punkto reikalavimų dėl duomenų subjekto pagrįstų lūkesčių ir bendros priimtinos interesų pusiausvyros. Žinoma, abejonių kiltų ir dėl atitikties 6 straipsniui, pagal kurį asmens duomenys turi būti tvarkomi teisingai ir teisėtai.

Pavyzdžiui, kai kuriais atvejais „nemokamų“ interneto paslaugų, kaip antai paieškos, el. pašto, socialinės žiniasklaidos, failų saugyklų ir kitų interneto prietaikų ar mobiliųjų programėlių naudotojai ne visiškai aiškiai suvokia, koku mastu jų veikla registruojama ir analizuojama, nes tai naudinga paslaugų teikėjui, taigi nesirūpina dėl su tuo susijusios rizikos.

Šiais atvejais pirma būtina (tačiau jokia būdu nepakankama) sąlyga¹⁰² siekiant duomenų subjektų įgalinimo yra reikalavimas aiškiai nurodyti, kad paslaugos nėra nemokamos ir kad vartotojai už jas sumoka naudodami savo asmens duomenis. Taip pat kiekvienu atveju, siekiant užtikrinti pagal 7 straipsnio a punktą duoto sutikimo galiojimą arba tinkamą pusiausvyrą pagal 7 straipsnio f punktą, turi būti aiškiai nustatytos leistino duomenų naudojimo sąlygos ir apsaugos priemonės.

III.3.6. Teisė nesutikti ir tolesnės priemonės

a) Teisė nesutikti pagal direktyvos 14 straipsnį

7 straipsnio e ir f punktai yra ypatingi tuo, kad nors pagal juos daugiausia remiamasi objektyviu susijusių interesų ir teisių vertinimu, duomenų subjektui taip pat leidžiama pačiam

---

¹⁰¹ Kaip paaiškinta darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) p. 46, profiliavimo ir automatizuoto sprendimų priėmimo atveju, „siekiant užtikrinti skaidrumą, duomenų subjektams (vartotojams) reikėtų suteikti galimybę susipažinti su savo „profiliais“, taip pat sužinoti, kokia logika (algoritmu) remiantis priimami sprendimai kuriant jų profilius. Kitaip tariant, organizacijos turėtų atskleisti, kokiais kriterijais jos remiasi priimdamos sprendimus. Tai būtina apsaugos priemonė, kuri tapo dar svarbesnė pasaulyje paplitus dideliems duomenų rinkiniams“. Tai, ar organizacija užtikrina tokį skaidrumą, yra labai svarbus veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti ir vertinant pusiausvyrą.

¹⁰² Apie kitas galimas apsaugos priemones, daugėjant atvejų, kai vartotojai sumoka savo asmens duomenimis, skaitykite III.3.6 skirsnyje, visų pirma p. 47 ir 48, „Duomenų apsaugai palankios „nemokamų“ interneto paslaugų alternatyvos“ ir „Duomenų perkeliamumas, „midata“ iniciatyvos ir susiję klausimai“.

apsispręsti, suteikiant teisę nesutikti¹⁰³, kad būtų tvarkomi jo duomenys. Direktyvos 14 straipsnio a punkte nustatyta, kad bent tais atvejais, kai taikomi šie du pagrindai („išskyrus, kai nacionaliniai įstatymai nustato kitaip“), duomenų subjektas gali bet kada „privalomu teisėtu pagrindu, susijusiu su jo konkrečia padėtimi, prieštarauti duomenų apie jį tvarkymui“. Taip pat pridurta, kad kai prieštaraujama pagrįstai, jų duomenų tvarkymą būtina nutraukti.

Todėl pagal galiojančias teisės normas duomenų subjektas iš esmės privalo įrodyti turįs „įtikinamų teisėtų interesų“, kad jo asmens duomenų tvarkymas būtų sustabdytas (14 straipsnio a punktas), išskyrus atvejus, kai vykdoma tiesioginės rinkodaros veikla – šiais atvejais prieštaravimo duomenų tvarkymui pagrįsti nebūtina (14 straipsnio b punktas).

Nereikėtų manyti, kad toks požiūris prieštarauja išankstiniam pusiausvyros kriterijaus taikymui pagal 7 straipsnio f punktą – jis veikia papildoma pusiausvyros vertinimą, nes kai tvarkyti asmens duomenis leidžiama pagrįstai ir objektyviai įvertinus įvairias atitinkamas teises ir interesus, duomenų subjektas vis tiek turi *papildomą* galimybę su tuo nesutikti, pateikdamas su savo konkrečia situacija susijusių argumentų. Tuo remiantis, reikia atlikti naują vertinimą atsižvelgiant į konkrečius duomenų subjekto pateiktus argumentus. Šis naujas vertinimas taip pat iš esmės gali būti patikrintas duomenų apsaugos institucijos arba teismų.

b) Ne tik teisė nesutikti, bet ir galimybė atsisakyti duomenų tvarkymo kaip papildoma apsaugos priemonė

Darbo grupė pabrėžia, kad nors duomenų subjektas, naudodamasis 14 straipsnio a punkte nustatyta savo teise nesutikti su duomenų tvarkymu, privalo tai pagrįsti, niekas nedraudžia duomenų valdytojui suteikti bendresnę galimybę atsisakyti duomenų tvarkymo, taip, kad duomenų subjektui nereikėtų kaip nors papildomai įrodyti savo teisėto (įtikinamo arba nelabai) intereso siekti, kad duomenys nebūtų tvarkomi. Naudojimosi tokia besąlygine teise nebūtų privaloma pagrįsti konkrečia duomenų subjekto padėtimi.

Iš tiesų, ypač ribiniais atvejais, kai sunku nustatyti pusiausvyrą, tinkamai sukurta ir veiksminga priemonė, teikianti galimybę atsisakyti duomenų tvarkymo (nors ir nebūtinai atitinkanti visus kriterijus, pagal kuriuos būtų duotas teisėtas duomenų subjekto sutikimas taikant 7 straipsnio a punktą), galėtų būti svarbi užtikrinant duomenų subjektų teisių ir interesų apsaugą.

Šiuo tikslu reikia vadovautis lanksčiu požiūriu, skiriant atvejus, kai tvarkant duomenis privaloma gauti duomenų subjekto sutikimą pagal 7 straipsnio a punktą, nuo atvejų, kai veiksminga priemonė, teikianti galimybę atsisakyti duomenų tvarkymo (kartu galbūt taikant kitas papildomas priemones), gali padėti apsaugoti duomenų subjektus pagal 7 straipsnio f punktą.

---

¹⁰³ Šios teisės nesutikti nereikėtų painioti su sutikimu pagal 7 straipsnio a punktą, kai duomenų valdytojas negali tvarkyti duomenų, kol nėra gavęs tokio sutikimo. Pagal 7 straipsnio f punktą duomenų valdytojas gali tvarkyti duomenis, laikydamasis nustatytų sąlygų ir taikydamas apsaugos priemones, jeigu duomenų subjektas tam neprieštarauja. Remiantis tokiu požiūriu, teisę nesutikti, kad duomenys būtų tvarkomi, galima laikyti konkrečia atsisakymo forma. Daugiau apie tai skaitykite darbo grupės nuomonėje Nr. 15/2011 dėl sąvokos „sutikimas“ apibrėžties (nurodyta 2 išnašoje).

Kuo plačiau taikoma priemonė, teikianti galimybę atsisakyti duomenų tvarkymo, ir kuo paprasčiau galima ja naudotis, tuo labiau ji padeda pakeisti pusiausvyrą taip, kad būtų galima pasiremti duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu pagal 7 straipsnio f punktą.

Pavyzdys. Kaip keitėsi požiūris į tiesioginę rinkodarą

Siekiant geriau suprasti, kaip tie atvejai, kai reikia gauti sutikimą pagal 7 straipsnio a punktą, skiriasi nuo atvejų, kai galima atsisakyti duomenų tvarkymo, naudojantis tuo kaip apsaugos priemone pagal 7 straipsnio f punktą, pravartu remtis tiesioginės rinkodaros pavyzdžiu. Tiesioginei rinkodarai tradiciškai taikoma konkreti direktyvos 14 straipsnio b punkto nuostata dėl galimybės atsisakyti duomenų tvarkymo. Atsižvelgiant į naujų technologijų pažangą, ši nuostata vėliau papildyta konkrečiomis E. privatumo direktyvos nuostatomis¹⁰⁴.

Pagal E. privatumo direktyvos 13 straipsnį, vykdant kai kurių rūšių tiesioginės rinkodaros veiklą, kai labiau kišamasi į privatą gyvenimą (pavyzdžiui, vykdant rinkodarą el. paštu ir naudojant skambinimo automatų), būtina gauti sutikimą. Išimtis taikoma ryšiams su esamais klientais, kuriems duomenų valdytojas reklamuoja „panašius“ savo produktus arba paslaugas, – šiuo atveju pakanka (besąlygiškai) suteikti galimybę atsisakyti duomenų tvarkymo, nereikalaujant to pagrįsti.

Dėl technologijų pažangos kuriamus naujus rinkodaros metodus tenka reglamentuoti panašiomis gan paprastomis, panašiais argumentais grindžiamomis nuostatomis.

Visų pirma pasikeitė rinkodaros turinio pateikimo būdas: užuot siuntus paprastus el. laiškus į pašto dėžutes, dabar tikslinė vartotojų elgesiu grindžiama reklama taip pat pasirodo išmaniųjų telefonų ir kompiuterių ekranuose. Netolimoje ateityje reklama taip pat galės būti įterpiama į išmaniuosius daiktus, susaistytus tarpusavio ryšiais „daiktų internete“.

Be to, reklama vis tikslingiau pritaikoma konkrečioms vartotojams: užuot rėmusius paprastais klientus apibūdinančiais profiliais, vartotojų veikla internete ir ne internete vis labiau sekama, duomenys apie ją saugomi ir analizuojami vis sudėtingesniais automatizuotais metodais¹⁰⁵.

Dėl šių permainų keičiasi pusiausvyros vertinimo objektas: dabar svarbiausias klausimas – nebe verslo teisė į žodžio laisvę, o visų pirma ekonominiai verslo organizacijų interesai geriau pažinti savo klientus, sekant ir stebint jų veiklą internete ir kitur. Šie interesai turėtų būti derinami su (pagrindinėmis) asmenų teisėmis į privatą gyvenimą ir asmens duomenų apsaugą ir jų interesu nebūti nepagrįstai stebimiems.

Taip keičiantis vyraujantiems verslo modeliams ir didėjant asmens duomenų, kaip verslo organizacijų turto, vertei, neseniai pagal E. privatumo direktyvos 5 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnį pradėta reikalauti gauti duomenų subjekto sutikimą, norint tvarkyti duomenis šiomis aplinkybėmis.

Taigi, yra nustatytos atskiros konkrečios taisyklės įvairių rūšių rinkodarai, be kita ko:

---

¹⁰⁴ Dėl E. privatumo direktyvos 13 straipsnio taip pat žr. darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) III.2.4 skirsnį.

¹⁰⁵ Žr. darbo grupės nuomonės Nr. 3/2013 dėl tikslų apribojimo (nurodyta 9 išnašoje) III.2.5 skirsnį ir 2 priedą (dėl didelių duomenų rinkinių ir atvirųjų duomenų).

- besąlyginė teisė nesutikti su tiesiogine rinkodara (taikoma tradicinei rinkodarai, kai pasiūlymai siunčiami paštu, ir panašių produktų rinkodarai) pagal direktyvos 14 straipsnio b punktą; šiuo atveju 7 straipsnio f punktas gali būti teisinis pagrindas;
- reikalavimas gauti sutikimą pagal E. privatumo direktyvos 13 straipsnį, kai naudojamos automatinio skambinimo sistemos, rinkodaros pasiūlymai siunčiami faksu, tekstinėmis žinutėmis ir el. paštu (yra išimčių)¹⁰⁶, ir Duomenų apsaugos direktyvos 7 straipsnio a punkto faktinis taikymas;
- reikalavimas gauti sutikimą pagal E. privatumo direktyvos 5 straipsnio 3 dalį (ir Duomenų apsaugos direktyvos 7 straipsnio a punktą) dėl vartotojų elgesiu grindžiamos reklamos taikant sekimo metodus, pavyzdžiui, naudojant slapukus informacijai saugoti galiniame naudotojo įrenginyje¹⁰⁷.

Nors taikomi teisiniai pagrindai pagal E. privatumo direktyvos 5 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnį yra aiškūs, jie taikomi ne visų rūšių rinkodarai, todėl patartina parengti gairių dėl to, kokiais atvejais reikia gauti sutikimą pagal 7 straipsnio a punktą ir kokiais atvejais pasiekama pusiausvyra pagal 7 straipsnio f punktą, įskaitant galimybę atsisakyti duomenų tvarkymo.

Šiuo klausimu pravartu prisiminti darbo grupės nuomonę dėl tikslų apribojimo, kurioje konkrečiai nustatyta, kad „kai organizacija konkrečiai siekia analizuoti arba prognozuoti konkrečių klientų asmeninius pageidavimus, elgesį ir pažiūras, kuriais remiantis vėliau bus „taikomos priemonės arba priimami sprendimai“ tų klientų atžvilgiu, <...> beveik visada privaloma gauti savanoriškai duotą, konkretų ir nedviprasmią informuoto asmens sutikimą, kad jo duomenys būtų tvarkomi, antraip tolesnio duomenų naudojimo negalima laikyti leistinu. Svarbu tai, kad gauti tokį sutikimą turėtų būti privaloma, pavyzdžiui, norint sekti asmenis ir kurti jų profilius tiesioginės rinkodaros, vartotojų elgesiu grindžiamos reklamos, prekybos duomenimis, reklamos pagal buvimo vietą arba sekimu grindžiamų skaitmeninės rinkos tyrimų tikslais¹⁰⁸“.

Duomenų apsaugai palankios „nemokamų“ interneto paslaugų alternatyvos

Jeigu tokiomis aplinkybėmis, kai klientai, užsiregistravę naudotis „nemokamomis“ internetu teikiamomis paslaugomis, iš tiesų už jas „sumoka“ leisdami naudoti savo asmens duomenis, duomenų valdytojas pasiūlytų ir kitokią savo teikiamų paslaugų variantą, kuri pasirinkus asmens duomenys nebūtų naudojami rinkodaros tikslais, būtų lengviau teigiamai įvertinti pusiausvyrą arba pripažinti, kad klientui suteikta tikra pasirinkimo laisvė, taigi gautas teisėtas jo sutikimas pagal 7 straipsnio a punktą.

Jeigu tokios alternatyvios paslaugos neteikiamos, sunkiau įrodyti, jog vien tai, kad klientas naudojasi nemokamomis paslaugomis, reiškia teisėtą (savanoriškai duotą) jo sutikimą pagal 7 straipsnio a punktą, arba įvertinti pusiausvyrą pagal 7 straipsnio f punktą duomenų valdytojo naudai.

¹⁰⁶ Taip pat žr. E. privatumo direktyvos 13 straipsnio 3 dalį, pagal kurią valstybėms narėms leidžiama pasirinkti, ar reikalauti gauti duomenų subjekto sutikimą, ar suteikti duomenų subjektui galimybę atsisakyti tiesioginės rinkodaros kitokiomis priemonėmis.

¹⁰⁷ Dėl šios nuostatos taikymo žr. darbo grupės nuomonę Nr. 2/2010 dėl vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos (WP171).

¹⁰⁸ Žr. tos pačios nuomonės (nurodyta 9 išnašoje) II priedą (dėl didelių duomenų rinkinių ir atvirųjų duomenų), p. 45.

Iš to, kas išdėstyta, akivaizdu, kokios svarbios yra papildomos apsaugos priemonės, įskaitant veiksmingą priemonę, kuria naudojantis galima atsisakyti duomenų tvarkymo, nes jas taikant galima pakeisti preliminariai nustatytą pusiausvyrą. Tačiau taip pat galima numanyti, jog kai kuriais atvejais duomenų tvarkymo negalima pagrįsti 7 straipsnio f punktu, todėl duomenų valdytojai, norintys tvarkyti duomenis, privalo gauti teisėtą sutikimą pagal 7 straipsnio a punktą arba atitikti kurias nors kitas direktyvos sąlygas.

Duomenų perkeliamumas, „midata“ iniciatyvos ir susiję klausimai

Svarstant papildomas apsaugos priemones, galinčias padėti pakeisti pusiausvyrą, vertėtų atkreipti dėmesį į duomenų perkeliamumo ir susijusias priemones, kurių reikšmė interneto aplinkoje gali toliau didėti. Darbo grupė primena, jog savo nuomonėje dėl tikslų apribojimo ji pabrėžė, kad „daugeliu atvejų tokios apsaugos priemonės, kurios teikia duomenų subjektams (klientams) galimybę tiesiogiai gauti savo duomenis tokiu formatu, kad juos būtų galima perkelti, patogiai naudoti ir automatizuotai nuskaityti, gali suteikti jiems daugiau galių ir ištaisyti ekonominį disbalansą tarp didelių korporacijų ir duomenų subjektų (vartotojų). Tai taip pat suteiktų galimybę asmenims naudotis didelių duomenų rinkinių teikiamais pranašumais ir paskatintų kūrėjus siūlyti papildomų funkcijų ir prietaikų naudotojams¹⁰⁹.

Jei duomenų subjektams bus suteikta veiksmingų priemonių, kad jie galėtų susipažinti su savo asmens duomenimis, juos keisti, ištrinti, perkelti ar kitaip toliau tvarkyti (arba leisti juos toliau tvarkyti trečiosioms šalims), tai padės jiems įgyti daugiau galių ir gauti daugiau naudos iš skaitmeninių paslaugų. Be to, tai gali padidinti konkurencingumą rinkoje, nes klientams būtų lengviau pakeisti paslaugų teikėją (pvz., internetinės bankininkystės atvejais arba kai energijos tiekėjai tiekia energiją pažangiaisiais tinklais). Galiausiai, tai gali padėti sukurti papildomų pridėtinės vertės turinčių paslaugų trečiosioms šalims, kurios galbūt galėtų gauti klientų duomenis, jiems to prašant, gavusios jų sutikimą. Remiantis tokiu požiūriu, duomenų perkeliamumas yra naudingas ne tik duomenų apsaugai, bet ir konkurencijai bei vartotojų apsaugai¹¹⁰.

IV. Baigiamosios pastabos

Šioje nuomonėje darbo grupė išanalizavo direktyvos 7 straipsnyje nustatytus kriterijus, pagal kuriuos pripažįstamas duomenų tvarkymo teisėtumas. Joje siekiama pateikti ne tik gairių, kaip pagal dabartinę teisinę sistemą praktiškai aiškinti ir taikyti 7 straipsnio f punktą, bet ir politikos rekomendacijų, kuriomis politikai galėtų remtis svarstydami dabartinės duomenų apsaugos teisinės sistemos pakeitimus. Toliau apibendrinamos svarbiausios 7 straipsnio aiškinimo išvados ir galiausiai pateikiamos rekomendacijos.

---

¹⁰⁹ „Pavyzdžiui, tokios iniciatyvos kaip Jungtinės Karalystės „midata“, kurias įgyvendinant vadovaujamasi pagrindiniu principu, kad surinkti duomenys apie vartotojus turėtų būti grąžinami jiems patiems. „Midata“ programoje dalyvaujama savanoriškai ir jos dėka, laikui bėgant, vartotojai turėtų įgyti vis daugiau galimybių gauti savo asmens duomenis perkeliamu elektroniniu formatu. Pagrindinė idėja yra tai, kad vartotojai taip pat turėtų naudotis didelių duomenų rinkinių teikiamais pranašumais – gauti informaciją apie save ir, ja remdamiesi, geriau priimti sprendimus. Taip pat vertos dėmesio yra vadinamosios „green button“ („žaliojo mygtuko“) iniciatyvos, per kurias vartotojai gali gauti informaciją apie energijos suvartojimą.“ Daugiau informacijos apie Jungtinės Karalystės ir Prancūzijos iniciatyvas rasite interneto svetainėse <http://www.midatalab.org.uk/> ir <http://mesinfos.fing.org/>.

¹¹⁰ Dėl teisės į duomenų perkeliamumą žr. siūlomo reglamento 18 straipsnį.

IV.1. Išvados

7 straipsnio apžvalga

7 straipsnyje nustatyta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tik taikant bent vieną iš šešių tame straipsnyje išvardytų teisinių pagrindų.

Pagal pirmąjį 7 straipsnio a punkte nustatytą pagrindą duomenų tvarkymo teisėtumas grindžiamas duomenų subjekto sutikimu. Remiantis visais kitais pagrindais, priešingai, duomenis galima tvarkyti (taikant apsaugos priemones) tam tikromis aplinkybėmis, kai juos tvarkyti yra tinkama ir būtina siekiant konkretaus teisėto intereso, nepaisant to, ar duomenų subjektas yra davęs sutikimą, ar ne.

B, c, d ir e punktuose nustatyti konkretūs atvejai, kada asmens duomenų tvarkymą galima laikyti teisėtu. Ypač daug dėmesio reikėtų skirti kiekvienu iš šių skirtingų atvejų taikomoms sąlygoms, nes nuo jų priklauso įvairių teisėto duomenų tvarkymo pagrindų taikymo sritis. Konkrečiau kalbant, taikant tokius kriterijus, kai duomenis „tvarkyti reikia vykdant sutartį“, „tvarkyti reikia vykdant teisinę prievolę“, „tvarkyti reikia norint apsaugoti gyvybinius duomenų subjekto interesus“ ir „tvarkyti reikia vykdant užduotį, atliekamą visuomenės labui, arba įgyvendinant oficialius įgaliojimus“, reikia laikytis skirtingų reikalavimų, kurie aptarti III.2 skirsnyje.

F punkte daugiau apibendrintai minimi (bet kokio pobūdžio) teisėti duomenų valdytojo interesai (bet kokiomis aplinkybėmis). Tačiau pagal šią bendro pobūdžio nuostatą konkrečiai reikia taikyti papildomą pusiausvyros kriterijų, pagal kurį duomenų valdytojo (arba trečiosios šalies ar šalių, kurioms atskleidžiami duomenys) teisėti interesai palyginami su duomenų subjektų interesais arba pagrindinėmis teisėmis.

7 straipsnio f punkto paskirtis

7 straipsnio f punkto nereikėtų laikyti tokiu teisiniu pagrindu, kuriuo galima remtis tik kaip „paskutine išeitimi“, tinkama tik spragoms užpildyti retais ir nenumatytais atvejais arba kai netinka nė vienas iš kitų pagrindų. Kita vertus, taip pat nereikėtų šiam pagrindui teikti pirmenybės ir taikyti jo nepagrįstai plačiai dėl to, kad jis atrodo esąs mažiau ribojantis laisvę negu kiti pagrindai. Jis yra toks pat tinkamas kaip ir visi kiti pagrindai, kuriais remiantis įteisinamas asmens duomenų tvarkymas.

Tinkamas 7 straipsnio f punkto taikymas tinkamomis aplinkybėmis, imantis pakankamų apsaugos priemonių, gali padėti netaikyti kitų teisinių pagrindų netinkamais būdais ir per daug jais nesiremti. Kai kuriais atvejais tinkamas pusiausvyros vertinimas pagal 7 straipsnio f punktą, dažnai suteikiant galimybę duomenų subjektui atsisakyti duomenų tvarkymo, gali būti pagrįsta alternatyva, užuot netinkamai taikius pagrindą, pagal kurį, pavyzdžiui, reikalingas „sutikimas“ arba duomenis „tvarkyti reikia vykdant sutartį“. Remiantis tokiu požiūriu, pagal 7 straipsnio f punktą suteikiama papildoma apsauga, palyginti su kitais iš anksto nustatytais duomenų tvarkymo pagrindais. Todėl jo nereikėtų laikyti „silpniausia grandimi“ arba patogiu būdu įteisinti visokią duomenų tvarkymo veiklą, kuriai netinka nė vienas kitas teisinis pagrindas.

Duomenų valdytojo teisėtų interesų palyginimas su duomenų subjekto interesais arba pagrindinėmis teisėmis

„Intereso“ sąvoka reiškia bendrą duomenų valdytojo poreikį tvarkyti duomenis arba duomenų tvarkymo naudą duomenų valdytojui ar galimą naudą visuomenei. Interesai gali būti įtikinami, paprasti arba prieštaringiau vertinami. Todėl 7 straipsnio f punktą gali būti taikomas įvairiais atvejais, pradedant naudojimusi pagrindinėmis teisėmis arba svarbių asmeninių ar visuomenės interesų apsauga ir baigiant kitokiomis, ne tokiomis aiškiais ar problemiškesnėmis aplinkybėmis.

Pagal 7 straipsnio f punktą „teisėtu“ ir tinkamu pripažįstamas interesas turi būti teisėtas, t. y. atitikti ES ir nacionalinės teisės aktus. Jis taip pat turi būti pakankamai aiškiai išreikštas ir konkretus, kad būtų galima taikyti pusiausvyros kriterijų, palyginant jį su duomenų subjekto interesais ir pagrindinėmis teisėmis. Be to, interesas turi būti tikras ir aktualus, t. y. jis neturi būti pagrįstas vien spėjimais.

Jeigu duomenų valdytojas arba trečioji šalis, kuriai atskleidžiami duomenys, turi tokį teisėtą interesą, tai dar nereiškia, kad jie visada gali remtis 7 straipsnio f punktu kaip duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu. Ar galima remtis 7 straipsnio f punktu, priklauso nuo tolesnio pusiausvyros kriterijaus taikymo rezultato. Duomenų tvarkymas turi būti reikalingas ir „dėl teisėtų interesų“, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečioji šalis, kuriai atskleidžiami duomenys. Todėl visada reikėtų apsvarstyti, ar to paties tikslo negalima pasiekti kitomis, mažiau privatumą ribojančiomis priemonėmis.

Duomenų subjektų „interesų“ sąvoka apibrėžiama dar plačiau, nes nereikalaujama, kad tokie interesai būtinai būtų „teisėti“. Jeigu duomenų valdytojas arba trečioji šalis gali siekti bet kokių interesų, kurie nėra neteisėti, tuomet duomenų subjektas taip pat turi teisę į tai, kad būtų atsižvelgta į visus jo interesus, kurie yra svarbūs taikant direktyvą, ir jie būtų palyginti su duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesais.

Pusiausvyros kriterijaus taikymas

Aiškindama 7 straipsnio f punkto taikymo sritį darbo grupė siekia vadovautis darniu požiūriu, kad būtų užtikrintas duomenų valdytojams reikalingas lankstumas tais atvejais, kai tai nedaro netinkamo poveikio duomenų subjektams, ir kartu duomenų subjektams būtų suteikta pakankamai teisinio tikrumo ir garantijų, kad ši atviro pobūdžio nuostata nebus netinkamai taikoma.

Taikant šį pusiausvyros kriterijų, svarbu pirmiausia apsvarstyti, viena vertus, teisėtų interesų pobūdį, kilmę ir tai, ar, siekiant tų interesų, būtina tvarkyti duomenis, ir, kita vertus, jų poveikį duomenų subjektams. Atliekant šį pradinį vertinimą reikėtų atsižvelgti ir į priemones, kuriomis duomenų valdytojas ketina užtikrinti atitiktį direktyvai, pavyzdžiui, skaidrumą arba renkamų duomenų kiekio ribojimą.

Išanalizavus ir palyginus abu vertinamus dalykus, galima preliminariai nustatyti pusiausvyrą tarp jų, t. y. padaryti preliminarią išvadą, ar teisėti duomenų valdytojo interesai yra viršesni už duomenų subjektų teises ir interesus. Vis dėlto gali būti atveju, kai pusiausvyros kriterijaus taikymo rezultatas nėra aiškus ir kyla abejonių dėl duomenų valdytojo (arba trečiosios šalies) teisėto intereso viršenybės ir ar duomenų tvarkymą galima pagrįsti 7 straipsnio f punktu.

Todėl nustatant pusiausvyrą svarbu atlikti papildomą vertinimą. Šiame etape duomenų valdytojas gali apsvarstyti, ar jis gali imtis papildomų priemonių, kad būtų ne tik užtikrinta atitiktis kitoms horizontaliosios direktyvos nuostatoms, bet ir dar labiau sustiprinta duomenų subjektų apsauga. Tokia papildoma priemonė gali būti, pavyzdžiui, paprasto ir lengvai prieinamo mechanizmo, kuriuo naudodamiesi duomenų subjektai galėtų besąlygiškai atsisakyti duomenų tvarkymo, taikymas.

Svarbiausi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti taikant pusiausvyros kriterijų

Remiantis tuo, kas išdėstyta, taikant pusiausvyros kriterijų pravartu atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- teisėto intereso pobūdį ir kilmę, be kita ko:
  - ar duomenis tvarkyti reikia naudojantis pagrindine teise, arba
  - ar jų tvarkymas kitaip atitinka viešąjį interesą arba yra kitaip pripažįstamas toje visuomenėje pagal jos socialines, kultūros, teisės ir (arba) reguliavimo normas;
- poveikį duomenų subjektams, įskaitant:
  - duomenų pobūdį, pavyzdžiui, ar tvarkomi duomenys, kurie gali būti laikomi neskelbtiniais arba yra gauti iš viešai prieinamų šaltinių;
  - duomenų tvarkymo būdą, be kita ko, ar duomenys yra viešai atskleidžiami arba kitaip prieinami daugeliui žmonių ir ar tvarkomi arba su kitais duomenimis (pavyzdžiui, profiliavimo, komerciniais, teisėsaugos ar kitais tikslais) sujungiami dideli asmens duomenų kiekiai;
  - pagrįstus duomenų subjekto lūkesčius, ypač dėl jo duomenų naudojimo ir atskleidimo atitinkamomis aplinkybėmis;
  - duomenų valdytojo ir duomenų subjekto statusą, įskaitant duomenų subjekto ir duomenų valdytojo galios santykį arba tai, ar duomenų subjektas yra vaikas arba priklauso kitai pažeidžiamai visuomenės grupei;
- papildomas apsaugos priemonės, taikomas siekiant išvengti netinkamo poveikio duomenų subjektams, įskaitant:
  - duomenų kiekio mažinimą (pvz., griežtus duomenų rinkimo apribojimus arba panaudotų duomenų ištrynimą nedelsiant);
  - technines ir organizacines priemones, kuriomis užtikrinama, kad duomenų nebūtų galima naudoti priimant sprendimus ar imantis kitokių veiksmų dėl atitinkamų asmenų („funkcijų atskyrimas“);
  - plačiai taikomus duomenų nuasmeninimo metodus, duomenų apibendrinimą, privatumo didinimo technologijas, projektuojant numatytą privatumo apsaugą, poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimus;
  - didesnę skaidrumą, visuotinę ir besąlyginę teisę atsisakyti duomenų tvarkymo, duomenų perkeliamumą ir susijusias priemones, kuriomis siekiama duomenų subjektų įgalinimo.

Atskaitomybė, skaidrumas, teisė nesutikti ir kitos nuostatos

Taikant minėtas apsaugos priemonės ir apskritai vertinant pusiausvyrą pagal 7 straipsnio f punktą dažnai lemiamą reikšmę turi trys dalykai, kuriems reikia skirti itin daug dėmesio:

- ar yra kokių nors (ir ar reikėtų imtis papildomų) priemonių skaidrumui ir atskaitomybei padidinti;
- duomenų subjekto teisė nesutikti su tuo, kad būtų tvarkomi jo duomenys, ir papildoma galimybė atsisakyti duomenų tvarkymo, neprivalant to niekaip pagrįsti;
- duomenų subjektų įgalinimas – duomenų perkeliamumas ir veiksmingų priemonių taikymas, kad duomenų subjektas galėtų gauti savo duomenis, juos keisti, ištrinti, perduoti ar kitaip toliau tvarkyti (arba leisti juos toliau tvarkyti trečiosioms šalims).

IV. 2. Rekomendacijos

Dabartinė direktyvos 7 straipsnio f punkto formuluotė yra atvira, todėl jį galima aiškinti labai įvairiai, ir patirtis rodo, jog kartais dėl to trūksta nuspėjamumo ir teisinio tikrumo. Tačiau jeigu 7 straipsnio f punktu remiamasi tinkamomis aplinkybėmis ir taikant tinkamus kriterijus, kaip išdėstyta šioje nuomonėje, jis yra labai svarbus teisėto duomenų tvarkymo teisinis pagrindas.

Todėl darbo grupė pritaria šiuo metu siūlomo reglamento 6 straipsnyje išreikštam požiūriui, kad interesų pusiausvyrą ir toliau turėtų būti atskiras teisinis pagrindas. Vis dėlto patartina pateikti papildomų gairių, siekiant užtikrinti, kad pusiausvyros kriterijus būtų tinkamai taikomas.

Papildomo patikslinimo mastas ir būdas

Iš esmės būtina, kad ši nuostata liktų pakankamai lanksti ir kad ja remiantis būtų atsižvelgiama tiek į duomenų valdytojo, tiek į duomenų subjekto požiūrius ir į susijusių aplinkybių kaitą. Todėl, darbo grupės nuomone, nepatartina siūlomo reglamento tekste arba deleguotuose aktuose pateikti išsamių ir baigtinių sąrašų, kuriuose būtų nustatyta, kokiais atvejais tam tikras interesas būtų faktiškai pripažįstamas teisėtu. Darbo grupė nepritaria ir tam, kad būtų nustatyta, kokiais atvejais vienos šalies interesas ar teisė turėtų būti *iš esmės arba remiantis išankstine prielaida* pripažįstamas viršesniu už kitos šalies interesą arba teisę vien dėl to intereso ar teisės pobūdžio arba remiantis tuo, kad imtasi tam tikrų apsaugos priemonių, pavyzdžiui, duomenų subjekto tapatybė paslėpta nurodant pseudonimą. Toks požiūris galėtų būti ir klaidinantis, ir be reikalo suvaržantis.

Darbo grupė tvirtina, kad užuot griežtai nustačius įvairių teisių ir interesų vertę, *itin svarbu taikyti pusiausvyros kriterijų* atliekant vertinimą pagal 7 straipsnio f punktą. Svarbu šį kriterijų ir toliau taikyti lanksčiai, tačiau jis taip pat turėtų būti veiksmingiau taikomas praktikoje ir pagal jį turėtų būti veiksmingiau užtikrinama atitiktis reikalavimams, taigi duomenų valdytojai turėtų prisiimti *tvirtesnę* įsipareigojimą dėl savo *atskaitomybės* – duomenų valdytojo pareiga būtų *įrodyti*, kad už jo interesą nėra viršesni duomenų subjekto interesai ir teisės.

Gairės ir atskaitomybė

Šiuo tikslu darbo grupė rekomenduoja siūlomame reglamente pateikti gairių taip, kaip nurodyta toliau.

- 1) Būtų naudinga sudaryti ir reglamento konstatuojamojoje dalyje pateikti neišsamų svarbiausių veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti taikant pusiausvyros kriterijų, sąrašą, įskaitant teisėto intereso pobūdį ir kilmę, poveikį duomenų subjektams ir papildomas apsaugos priemones, kurių gali imtis duomenų valdytojas siekdamas, kad duomenų subjektai dėl duomenų tvarkymo nepatirtų jokio netinkamo poveikio. Šios apsaugos priemonės gali būti, be kita ko:
  - įvairių su duomenų naudojimu susijusių funkcijų atskyrimas, tinkamas duomenų nuasmeninimo metodų taikymas, šifravimas ir kitos techninės bei organizacinės priemonės, kuriomis ribojama galima rizika duomenų subjektams;
  - taip pat priemonės, kuriomis užtikrinamas didesnis skaidrumas ir duomenų subjektų pasirinkimo laisvė, pavyzdžiui, kai tinka, galimybė besąlygiškai atsisakyti duomenų tvarkymo, suteikiama nemokamai ir taip, kad ja būtų galima lengvai ir sėkmingai pasinaudoti.
- 2) Darbo grupė taip pat pritaria, kad siūlomame reglamente būtų papildomai paaiškinta, kaip duomenų valdytojas galėtų *pademonstruoti*¹¹¹ didesnę atskaitomybę.

Siūlomo reglamento 19 straipsnyje numatytas sąlygų, pagal kurias duomenų subjektai gali pasinaudoti savo teise nesutikti, pakeitimas jau yra svarbus atskaitomybę didinantis veiksnys. Jeigu duomenų subjektas nesutinka su tuo, kad jo duomenys būtų tvarkomi pagal 7 straipsnio f punktą, pagal siūlomą reglamentą duomenų valdytojas privalės įrodyti savo intereso viršenybę. Darbo grupė labai pritaria tam, kad prievolė tai įrodyti atitektų duomenų valdytojui, nes taip būtų sugriežtinta atskaitomybės prievolė.

Jeigu duomenų valdytojas negali įrodyti duomenų subjektui savo interesų viršenybės konkrečiu atveju, tai gali turėti ir daugiau padarinių ne tik tam duomenų subjektui, kuris nesutiko, kad jo duomenys būtų tvarkomi, bet ir visam duomenų tvarkymo procesui. Todėl, kai tinka, duomenų valdytojas gali suabejoti dėl paties duomenų tvarkymo proceso arba nuspręsti jį pakeisti ne tik to konkretaus duomenų subjekto, bet ir visų kitų duomenų subjektų, kurių padėtis galbūt yra panaši, labai¹¹².

Nustatyti šį reikalavimą būtina, tačiau vien to nepakanka. Siekiant iš pat pradžių užtikrinti apsaugą ir neleisti duomenų valdytojams išvengti prievolės įrodyti savo interesų

---

¹¹¹ Įrodinėjimas turi būti pagrįstas, daugiau dėmesio skiriant ne administracinei procedūrai, o rezultatui.

¹¹² Darbo grupė pritaria ne tik tam, kad prievolė įrodyti atitektų duomenų valdytojui, bet ir tam, kad siūlomame reglamente nebebūtų reikalaujama pagrįsti prieštaravimą duomenų tvarkymui „*privalomu* teisėtu pagrindu, susijusiu su [duomenų subjekto] konkrečia padėtimi“. Pagal siūlomą reglamentą pakaktų nurodyti bet kokias (nebūtinai „įtikinamas“) teisėtas su konkrečia duomenų subjekto padėtimi susijusias priežastis. LIBE komiteto galutiniame pranešime iš tiesų pasiūlyta dar viena galimybė – nebereikalauti susieti prieštaravimą su konkrečia duomenų subjekto padėtimi. Darbo grupė pritaria tokiam požiūriui ir rekomenduoja leisti duomenų subjektams, kai tinka, pasinaudoti kuria nors viena arba abiem iš šių galimybių, t. y. nesutikti su duomenų tvarkymu, remiantis savo konkrečia padėtimi, arba apskritai nesutikti su tuo, kad duomenys būtų tvarkomi, ir pastaruoju atveju jiems nebūtų privaloma to konkrečiai pagrįsti. Šiuo klausimu žr. LIBE komiteto galutiniame pranešime pateiktą 114 pakeitimą dėl siūlomo reglamento 19 straipsnio 1 dalies.

viršenybę¹¹³, svarbu imtis priemonių *dar prieš tai*, kai duomenys pradedami tvarkyti, o ne tik tada, kai vėliau nustatyta tvarka paprieštaraujama jų tvarkymui.

Todėl siūloma, kad duomenų valdytojas, pradėdamas bet kokią duomenų tvarkymo veiklą, atliktų kelis veiksmus, iš kurių pirmus du galima nurodyti siūlomo reglamento konstatuojamojoje dalyje, o trečiąjį – konkrečioje reglamento nuostatoje:

- atlikti vertinimą¹¹⁴, kuris turėtų apimti įvairius šioje nuomonėje aprašytos ir jos I priede apibendrintos analizės etapus. Duomenų valdytojas turėtų aiškiai nurodyti konkretų viršesnę savo interesą arba interesus ir priežastį, kodėl tie interesai yra viršesni už duomenų subjektų interesus. Toks išankstinis vertinimas neturėtų tapti per didele našta ir jį būtų galima atlikti *įvairiu mastu*, apsiribojant tik svarbiausiais kriterijais, jeigu duomenų tvarkymo poveikis duomenų subjektams *prima facie* yra nereikšmingas, arba, kita vertus, atliekant nuodugnesnį vertinimą, jeigu pasiekti pusiausvyrą yra sunku ir reikėtų, pavyzdžiui, imtis kelių papildomų apsaugos priemonių. Kai tinka, t. y. kai duomenų tvarkymo operacija kelia konkrečią grėsmę duomenų subjektų teisėms ir laisvėms, reikėtų atlikti išsamesnį poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimą (pagal siūlomo reglamento 33 straipsnį), kurio svarbi dalis galėtų būti vertinimas pagal 7 straipsnio f punktą;
- atliktą vertinimą patvirtinti dokumentais. Kadangi vertinimą reikėtų atlikti nevienodai išsamiai, *įvairiu mastu*, jam patvirtinti taip pat reikėtų nevienodai daug dokumentų. Vis dėlto kai kurie svarbiausi dokumentai turėtų būti parengiami visais (išskyrus pačius nereikšmingiausius) atvejais, nepriklausomai nuo to, kaip įvertinamas duomenų tvarkymo poveikis atitinkamam asmeniui. Remiantis šiais dokumentais galima papildomai patikrinti ir galbūt užginčyti duomenų valdytojo atliktą vertinimą;
- šią informaciją skaidriai ir matomai pateikti duomenų subjektams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams. Reikėtų užtikrinti skaidrumą duomenų subjektams bei duomenų apsaugos institucijoms ir kai tinka, plačiai visuomenei. Darbo grupė

---

¹¹³ Pavyzdžiui, duomenų valdytojai gali būti suinteresuoti vengti įrodinėti savo intereso viršenybę kiekvienu konkrečiu atveju, vietoj to pateikdami standartinės formos pagrindimą, arba gali kitaip stengtis, kad duomenų subjektui būtų sunkiau pasinaudoti savo teise nesutikti.

¹¹⁴ Kaip nurodyta 84 išnašoje, šio vertinimo nereikėtų painioti su visapusišku poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimu. Kol kas Europos lygmeniu nėra parengta išsamių gairių, kaip reikėtų atlikti poveikio vertinimus, nors kai kuriose (t. y. radijo dažninio atpažinimo ir pažangiojo matavimo) srityse jau padaryta nemaža pažanga nustatant konkrečiam sektoriui skirtą metodiką, sistemą ir (arba) šabloną, kuriuos būtų galima taikyti visoje Europos Sąjungoje. Žr. pramonės atstovų pasiūlymą dėl poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimo sistemos, skirtos radijo dažninio atpažinimo taikomosioms priemonėms (angl. *Industry Proposal for a Privacy and Data Protection Impact Assessment Framework for RFID Applications*), ir poveikio duomenų apsaugai vertinimo šabloną, skirtą pažangiųjų elektros energijos tinklų ir pažangiojo matavimo sistemoms (angl. *Data Protection Impact Assessment Template for Smart Grid and Smart Metering Systems*), kuriuos parengė Komisijos pažangiųjų tinklų darbo grupės antroji ekspertų grupė. 29 straipsnio darbo grupė keliskart paskelbė savo nuomones dėl abiejų metodikų.

Be to, būta iniciatyvų, kuriomis siekta nustatyti bendrą poveikio duomenų apsaugai vertinimo metodiką, kuria vėliau būtų galima remtis konkrečiose srityse. Žr., pavyzdžiui, PIAF (poveikio privatumui vertinimo sistema, taikoma užtikrinant teises į duomenų apsaugą ir privatų gyvenimą) projektą, <http://www.piafproject.eu/>.

Taip pat dėl nacionalinių lygmeniu taikomų gairių žr., pavyzdžiui, CNIL metodiką:

(<http://www.cnil.fr/fileadmin/documents/en/CNIL-ManagingPrivacyRisks-Methodology.pdf>)

ir Jungtinės Karalystės ICO poveikio privatumui vertinimo vadovą:

(http://ico.org.uk/pia_handbook_html_v2/files/PIAhandbookV2.pdf).

pažymi, jog LIBE komiteto pranešimo projekte¹¹⁵ dėl duomenų subjektų nurodyta, kad duomenų valdytojas turėtų informuoti duomenų subjektą, kodėl jis mano, kad už jo interesus nėra viršesni duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės. Šią informaciją, darbo grupės nuomone, reikėtų pateikti duomenų subjektams kartu su informacija, kurią duomenų valdytojas privalo pateikti pagal dabartinės direktyvos 10 ir 11 straipsnius (siūlomo reglamento 11 straipsnį). Taip duomenų subjektas vėlesniame etape galės nesutikti su tuo, kad būtų tvarkomi jo duomenys, ir duomenų valdytojas kiekvienu konkrečiu atveju turės papildomai pagrįsti savo interesų viršenybę. Be to, duomenų apsaugos institucijų prašymu reikėtų pateikti joms dokumentus, kuriais duomenų valdytojas rėmėsi atlikdamas vertinimą, kad prireikus būtų galima atlikti patikrinimą ir užtikrinti reikalavimų vykdymą.

Darbo grupė pritaria tam, kad šie trys veiksmai būtų aiškiai įtraukti į siūlomą reglamentą pirmiau aprašytais būdais. Taip būtų pripažinta konkrečių teisinių pagrindų paskirtis vertinant teisėtumą ir paaiškinta pusiausvyros kriterijaus platesnė reikšmė taikant priemones, kuriomis užtikrinama atskaitomybė, ir vertinant poveikį pagal siūlomą naująją teisinę sistemą.

Darbo grupė mano, kad taip pat reikėtų patikėti Europos duomenų apsaugos valdybai užduotį prireikus pateikti papildomų gairių pagal šią sistemą. Remiantis tokiu požiūriu, būtų galima pakankamai gerai išaiškinti nuostatas ir pakankamai lanksčiai jas įgyvendinti.

---

¹¹⁵ Pranešimo projektas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pasiūlymo (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), (COM(2012)0011 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD)).

1 priedas. Trumpas vadovas, kaip taikyti pusiausvyros kriterijų pagal 7 straipsnio f punktą

1 veiksmas. Įvertinti, kuris teisinis pagrindas galėtų būti taikomas pagal 7 straipsnio a–f punktus

Duomenis galima tvarkyti tik tuo atveju, jeigu taikomas vienas arba daugiau iš šešių 7 straipsnio a–f punktuose nustatytų teisinių pagrindų (skirtingais pagrindais galima remtis įvairiuose tos pačios duomenų tvarkymo veiklos etapuose). Jeigu *prima facie* atrodo, kad 7 straipsnio f punktas galėtų būti tinkamas teisinis pagrindas, atlikite 2 veiksmą.

Naudingi patarimai

- 7 straipsnio a punktas taikomas tik gavus savarankiškai duotą, konkretų ir nedviprasmių informuoto asmens sutikimą; jeigu asmuo nepaprieštaravo jo duomenų tvarkymui pagal 14 straipsnį, to nereikėtų painioti su sutikimu, duodamu pagal 7 straipsnio a punktą. Tačiau nesudėtinga priemonė, kuria naudojantis galima paprieštarauti duomenų tvarkymui, gali būti laikoma svarbia apsaugos priemone pagal 7 straipsnio f punktą.
- 7 straipsnio b punktas taikomas, kai duomenis tvarkyti reikia vykdant sutartį; šis pagrindas nebūtinai taikomas vien todėl, kad duomenų tvarkymas yra susijęs su sutartimi arba numatytas kuriose nors iš sutarties nuostatų ir sąlygų; kai tinka, apvarstykite, ar vietoj jo nereikėtų taikyti 7 straipsnio f punkto.
- 7 straipsnio c punktas taikomas tik tada, kai yra aiškių ir konkrečių teisinių prievolių pagal ES arba valstybės narės teisės aktus; tuo atveju, jeigu yra tik neprivalomų (pavyzdžiui, reguliavimo agentūrų pateiktų) gairių arba teisinė prievolė užsienio valstybei, apvarstykite, ar vietoj jo nereikėtų taikyti 7 straipsnio f punkto.

2 veiksmas. Nustatyti, ar interesas yra „teisėtas“, ar „neteisėtas“

Interesą galima laikyti teisėtu, jei jis atitinka visas šias sąlygas:

- yra teisėtas (t. y. atitinka ES ir nacionalinės teisės aktus);
- yra pakankamai aiškiai išreikštas, kad būtų galima taikyti pusiausvyros kriterijų, palyginant jį su duomenų subjekto interesais ir pagrindinėmis teisėmis (t. y. pakankamai konkretus);
- yra tikras ir aktualus (t. y. jis neturi būti pagrįstas vien spėjimais).

3 veiksmas. Nustatyti, ar, siekiant to intereso, būtina tvarkyti duomenis

Vykdydami šį reikalavimą, apvarstykite, ar nėra kitų, mažiau privatumą ribojančių, priemonių nustatytam duomenų tvarkymo tikslui pasiekti ir teisėtam duomenų valdytojo interesui užtikrinti.

4 veiksmas. Preliminariai nustatyti pusiausvyrą, įvertinant, ar už duomenų valdytojo interesą yra viršesnės duomenų subjektų pagrindinės teisės arba interesai

- Apvarstykite duomenų valdytojo interesų pobūdį (ar tai pagrindinė teisė, ar kitokio tipo interesas, ar viešasis interesas).
- Įvertinkite, kokia žala galėtų būti padaryta duomenų valdytojui, trečiosioms šalims arba plačiajai visuomenei, jei duomenys nebūtų tvarkomi.

- Atsižvelkite į duomenų pobūdį (ar jie yra neskelbtini, kaip tai suprantama siaurąja arba platesne šios sąvokos prasme).
- Apsvarstykite duomenų subjekto statusą (ar jis yra nepilnametis, darbuotojas ar kt.) ir duomenų valdytojo statusą (pavyzdžiui, ar verslo organizacija užima dominuojančią padėtį rinkoje).
- Atsižvelkite į duomenų tvarkymo būdą (tvarkymas dideliu mastu, duomenų gavyba, profiliavimas, atskleidimas didelei žmonių grupei ar viešas paskelbimas).
- Nustatykite, kokioms duomenų subjekto pagrindinėms teisėms ir (arba) interesams tai gali turėti poveikį.
- Apsvarstykite pagrįstus duomenų subjektų lūkesčius.
- Įvertinkite poveikį duomenų subjektui ir palyginkite jį su duomenų tvarkymo nauda, kurią tikisi gauti duomenų valdytojas.

Naudingas patarimas. Apsvarstykite tikrojo duomenų tvarkymo poveikį konkrečioms asmenims – tai neturi būti vien tik abstrakčiomis prielaidomis ar spėjimais pagrįstas vertinimas.

5 veiksmas. Atsižvelgiant į papildomas apsaugos priemones, nustatyti galutinę pusiausvyrą

Nustatykite ir įgyvendinkite tinkamas papildomas apsaugos priemones, kurias reikia taikyti vykdant pareigą veikti atidžiai ir rūpestingai. Tai gali būti:

- duomenų kiekio mažinimas (pavyzdžiui, griežti duomenų rinkimo apribojimai arba panaudotų duomenų ištrynimasis nedelsiant);
- techninės ir organizacinės priemonės, kuriomis užtikrinama, kad duomenų nebūtų galima naudoti priimančiam sprendimui arba imantis kitokių veiksmų dėl atitinkamų asmenų („funkcijų atskyrimas“);
- plačiai taikomi duomenų nuasmeninimo metodai, duomenų apibendrinimas, privatumo didinimo technologijos, projektuojant numatyta privatumo apsauga, poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimai;
- didesnis skaidrumas, visuotinė ir besąlyginė teisė nesutikti su tuo, kad būtų tvarkomi duomenys (atsisakymas), duomenų perkeliamumas ir susijusios priemonės, kuriomis siekiama duomenų subjektų įgalinimo.

Naudingas patarimas. Privatumo didinimo technologijų ir metodų taikymas gali padėti pakreipti pusiausvyrą duomenų valdytojo naudai ir kartu apsaugoti asmenis.

6 veiksmas. Įrodyti atitiktį reikalavimams ir užtikrinti skaidrumą

- Parenkite 1–5 veiksmų vykdymo planą, kad pagrįstumėte duomenų tvarkymą dar iki jo pradžios.
- Duomenų subjektus informuokite, kodėl manote, kad pusiausvyrą turėtų būti duomenų valdytojo naudai.
- Saugokite reikiamus dokumentus ir prireikus pateikite juos duomenų apsaugos institucijoms.

Naudingas patarimas. Šį veiksmažodį galima atlikti įvairiu mastu – įvairius su vertinimu ir dokumentais susijusius aspektus reikėtų derinti prie duomenų tvarkymo pobūdžio ir aplinkybių. Šios priemonės plačiau taikomos tais atvejais, kai tvarkoma daug informacijos apie daugybę asmenų taip, kad tai galėtų turėti reikšmingą poveikį tiems asmenims. Visapusišką poveikio privatumui ir duomenų apsaugai vertinimą (pagal siūlomo reglamento 33 straipsnį) reikės atlikti tik tada, kai duomenų tvarkymo operacija kels konkrečią riziką duomenų subjektų

teisėms ir laisvėms. Šiais atvejais vertinimas pagal 7 straipsnio f punktą gali būti svarbi tokio bendro poveikio vertinimo dalis.

7 veiksmas. Ką daryti, jeigu duomenų subjektas pasinaudoja teise nesutikti, kad jo duomenys būtų tvarkomi?

– Tuo atveju, kai suteikiama tik sąlyginė teisė atsisakyti duomenų tvarkymo, kaip apsaugos priemonė (būtina apsaugos priemonė, kurią taikyti aiškiai reikalaujama 14 straipsnio a punkte), jeigu duomenų subjektas nesutinka, kad jo duomenys būtų tvarkomi, reikėtų užtikrinti, kad, taikant tinkamą ir patogią sistemą, būtų pakartotinai įvertinama pusiausvyra to asmens atžvilgiu ir sustabdomas jo duomenų tvarkymas, jeigu per šį pakartotinį vertinimą nustatoma jo interesų viršenybė.

– Tuo atveju, kai suteikiama besąlyginė teisė atsisakyti duomenų tvarkymo, kaip papildoma apsaugos priemonė (kurią taikyti aiškiai reikalaujama 14 straipsnio b punkte arba kuri kitaip laikoma būtina ar naudinga papildoma apsaugos priemone), jeigu duomenų subjektas nesutinka, kad jo duomenys būtų tvarkomi, reikėtų užtikrinti, kad jo apsisprendimo būtų paisoma ir nereikėtų atlikti jokio papildomo veiksmo ar vertinimo.

2 priedas. 7 straipsnio f punkte numatyto pusiausvyros kriterijaus taikymo praktiniai pavyzdžiai

Šiame priede pateikta kai kurių dažniausiai pasitaikančių situacijų, kai gali kilti klausimas dėl teisėto intereso, kaip tai suprantama pagal 7 straipsnio f punktą, pavyzdžių. Daugeliu atvejų atskirose šio priedo dalyse kartu pateikėme du arba daugiau susijusių pavyzdžių, kuriuos naudinga palyginti. Daugelis iš šių pavyzdžių parengti remiantis tikrais įvairių valstybių narių duomenų apsaugos institucijų nagrinėtais atvejais arba kai kuriais jų bruožais. Vis dėlto kai kuriuos faktus iš dalies pakeitėme, siekdami geriau išaiškinti, kaip turėtų būti taikomas pusiausvyros kriterijus.

Šie pavyzdžiai pateikiami siekiant atskleisti patį *mąstymo procesą* – metodą, pagal kurį, atsižvelgiant į įvairius veiksnius, reikėtų taikyti pusiausvyros kriterijų. Kitaip tariant, šiuose pavyzdžiuose *nesiekiama* pateikti *galutinio* aprašytų atvejų vertinimo. Iš tiesų, daugeliu iš šių atvejų, jeigu kaip nors pasikeistų konkretūs faktai (pavyzdžiui, duomenų valdytojas imtųsi papildomų apsaugos priemonių – labiau nuasmenintų duomenis, sustiprintų saugumą, padidintų skaidrumą ir suteiktų duomenų subjektams tikresnę pasirinkimo laisvę), pusiausvyros kriterijaus taikymo rezultatas taip pat galėtų būti kitoks¹¹⁶.

Tai turėtų paskatinti duomenų valdytojus geriau laikytis visų horizontaliųjų direktyvos nuostatų ir suteikti papildomą apsaugą, kai tinka, remiantis projektuojant numatyta privatumo ir duomenų apsauga. Kuo labiau duomenų valdytojai stengiasi visapusiškai apsaugoti asmens duomenis, tuo labiau tikėtina, kad jie atitiks pusiausvyros kriterijų.

Naudojimasis teise į saviraiškos laisvę arba teise gauti ir skleisti informaciją¹¹⁷, be kita ko, žiniasklaidoje ir mene

1 pavyzdys. Nevyriausybinė organizacija pakartotinai paskelbia informaciją apie parlamento narių išlaidas

Valdžios institucija, vykdydama teisinę prievolę (7 straipsnio c punktas), paskelbia informaciją apie parlamento narių išlaidas. Tada skaidrumo siekianti nevyriausybinė organizacija išanalizuoja ir pakartotinai paskelbia šiuos duomenis tiksliai ir proporcingai, tačiau pateikdama išsamesnės informacijos ir pastabų, taip didindama skaidrumą ir atskaitomybę.

Jeigu nevyriausybinė organizacija pakartotinai paskelbia duomenis kartu su pastabomis tiksliai ir proporcingai, imasi tinkamų apsaugos priemonių ir apskritai paiso atitinkamų asmenų teisių, 7 straipsnio f punktas turėtų būti tinkamas duomenų tvarkymo teisinis pagrindas. Duomenų tvarkymo teisėtumą padeda pripažinti tokie veiksniai kaip teisėto intereso pobūdis (pagrindinė teisė – saviraiškos arba informacijos laisvė), visuomenės

¹¹⁶ Tinkamai taikant 7 straipsnio f punktą, gali kilti sudėtingų klausimų dėl vertinimo, todėl vertinant gali būti svarbu remtis konkrečiais teisės aktais, teismų praktika, teisėtyra, gairėmis, elgesio kodeksais ir kitais oficialiai ar neoficialiai nustatytais standartais.

¹¹⁷ Dėl saviraiškos arba informacijos laisvės žr. šios nuomonės p. 34. Vertinant šiuos pavyzdžius, taip pat būtina atsižvelgti į bet kokias pagal nacionalinę teisę nukrypti leidžiančias nuostatas, taikomas duomenų tvarkymui žurnalistikos tikslais pagal direktyvos 9 straipsnį.

interesas siekti skaidrumo ir atskaitomybės ir tai, kad duomenys jau buvo paskelbti ir yra (palyginti mažiau neskelbtini) asmens duomenys, susiję su asmenų veikla einant valstybės tarnybą¹¹⁸. Jį teigiamai įvertinti padeda ir tai, kad duomenys iš pradžių paskelbti vykdamas reikalavimą pagal įstatymus, taigi atitinkami asmenys turėjo tikėtis, kad jų duomenys bus paskelbti. Kita vertus, vertinant pusiausvyrą svarbu atsižvelgti į tai, kad duomenų tvarkymas gali padaryti didelį poveikį asmeniui, pavyzdžiui, vykdamas tokią viešąją kontrolę gali būti suabejota kai kurių asmenų sąžiningumu, todėl jie gali pralaimėti rinkimus arba dėl jų nesąžiningos veiklos kai kada net gali būti pradėtas baudžiamosios veikos tyrimas. Vis dėlto, įvertinus visus aprašytus veiksnius, galima spręsti, kad duomenų valdytojo interesai (ir visuomenės, kuriai atskleidžiami duomenys, interesai) apskritai yra viršesni už duomenų subjektų interesus.

2 pavyzdys. Vietos tarybos narys specialiaja patarėja paskiria savo dukterį

Žurnalistas vietos interneto laikraštyje paskelbia tikrais faktais ir išsamiu tyrimu pagrįstą straipsnį apie vietos tarybos narį, kuriame atskleidžia, kad šis narys dalyvavo tik viename iš pastarųjų 11 tarybos posėdžių ir tikriausiai nebus perrinktas dėl neseniai kilusio skandalo, kai jis paskyrė specialiaja patarėja savo septyniolikmetę dukterį.

Šiuo atveju atliekama panaši analizė kaip ir *1 pavyzdyje* aprašytu atveju. Remiantis faktais, paskelbti šią informaciją yra teisėtas laikraščio interesas. Nors atskleidžiami tarybos nario asmens duomenys, tarybos nario teisė į privatų gyvenimą nėra viršesnė už pagrindinę teisę į saviraiškos laisvę ir teisę paskelbti šią informaciją laikraštyje. Taip yra todėl, kad visuomenės veikėjų teisės į privatų gyvenimą yra iš dalies apribotos dėl jų visuomeninės veiklos, ir dėl itin svarbios saviraiškos laisvės, ypač kai informacijos paskelbimas atitinka viešąjį interesą.

3 pavyzdys. Atlikus paiešką internete, iš pirmųjų jos rezultatų vis dar galima sužinoti apie praeityje padarytą nesunkų nusikaltimą

Laikraščio internetiniame archyve yra senas straipsnis apie asmenį, kuris praeityje buvo vietos įžymybė, – mažo miestelio mėgėjų futbolo komandos kapitonas. Šiame straipsnyje, kuriame nurodytas tikrasis to asmens vardas ir pavardė, rašoma apie jam iškeltą baudžiamąją bylą dėl gana nesunkaus nusikaltimo (viešosios tvarkos pažeidimo esant neblaiviam). Šiuo metu nebėra jokių įrašų apie šio asmens teistumą ir nebepranešama apie šią ankstesnę nusikalstamą veiką, už kurią jis atliko bausmę prieš kelerius metus. Tačiau šiam asmeniui didžiausią nerimą kelia tai, kad naudojantis įprastomis interneto iešyklėmis, atliekant paiešką pagal jo vardą ir pavardę, vienas iš pirmųjų rezultatų yra nuoroda į šį seną naujienų straipsnį. Laikraštis, nepaisydamas jo prašymo, atsisako imtis techninių priemonių, kuriomis būtų apribota platesnė prieiga prie šio naujienų straipsnio apie duomenų subjektą. Pavyzdžiui, laikraštis atsisako techninėmis ir organizacinėmis priemonėmis (tiek, kiek tai technologiškai įmanoma) apriboti prieigą prie šios informacijos naudojant išorės iešykles, atliekant paiešką pagal šio asmens vardą ir pavardę.

¹¹⁸ Negalima atmesti prielaidos, kad kai kurios išlaidos gali atskleisti labiau neskelbtinus duomenis, pavyzdžiui, apie asmens sveikatą. Tokiu atveju šie duomenys turėtų būti išimti iš skelbiamų duomenų rinkinio dar prieš juos paskelbiant pirmą kartą. Remiantis gerąja patirtimi, reikėtų imtis iniciatyvos ir suteikti asmenims galimybę peržiūrėti duomenis prieš juos paskelbiant, taip pat aiškiai informuoti šiuos asmenis apie jų duomenų paskelbimo galimybes ir sąlygas.

Tai dar vienas atvejis, atskleidžiantis galimą prieštaravimą tarp saviraiškos laisvės ir privatumo. Šis atvejis taip pat rodo, jog kai kuriais atvejais, nustatant tinkamą pusiausvyrą tarp abiejų pagrindinių teisių, labai svarbios gali būti papildomos apsaugos priemonės, pavyzdžiui, tokios, kuriomis užtikrinama, kad bent tuo atveju, kai pateikiamas pagrįstas prieštaravimas pagal direktyvos 14 straipsnio a punktą, atitinkama laikraščio archyvų dalis nebebūtų prieinama naudojantis išorės ieškyklėmis arba informacija būtų pateikiama tokiu formatu, kad jos nebebūtų įmanoma rasti ieškant pagal asmens vardą ir pavardę. Tai netrukdo taikyti ir bet kokių kitų priemonių, kurių gali imtis ieškyklių teikėjai arba kitos trečiosios šalys¹¹⁹.

Įprasta tiesioginė rinkodara ir kitų rūšių rinkodara arba reklama

4 pavyzdys. Kompiuterių parduotuvė savo klientams reklamuoja kitus panašius produktus

Kompiuterių parduotuvė, parduodama produktus savo klientams, gauna jų kontaktinius duomenis ir juos naudoja panašių produktų rinkodarai įprastu paštu. Be to, parduotuvė parduoda produktus internetu ir, gavusi naujos rūšies produktų, apie tai praneša klientams siųsdama reklamą elektroniniu paštu. Renkant klientų kontaktinius duomenis, jiems aiškiai pranešama apie jų galimybę su tuo nesutikti (tai galima padaryti nemokamai ir lengvai); taip pat, jeigu klientas iš pradžių neprieštaravo, apie galimybę tai padaryti jam primenama siunčiant kiekvieną pranešimą.

Duomenų tvarkymo teisėtumą pagrįsti ir asmenų teises apsaugoti padeda duomenų tvarkymo skaidrumas, tai, kad tos parduotuvės klientas gali pagrįstai tikėtis gauti panašių produktų pasiūlymų, ir tai, kad jis turi teisę nesutikti su duomenų tvarkymu. Be to, vertinant pusiausvyrą, atrodo, kad nedaroma neproporcingai didelio poveikio asmens teisei į privatų gyvenimą (šiam pavyzdyje remiamasi prielaida, kad kompiuterių parduotuvė nekuria sudėtingų savo klientų profilių, pavyzdžiui, išsamiai analizuodama duomenis apie kliento spragtelėjimus pele).

5 pavyzdys. Interneto vaistinė vykdo plataus masto profiliavimą

Interneto vaistinė vykdo rinkodarą remdamasi tuo, kokius vaistus ir kitus produktus (įskaitant receptinius vaistus) perka jos klientai. Šią informaciją ji analizuoja kartu su demografinė informacija apie savo klientus, pavyzdžiui, jų amžių ir lytį, kurdama kiekvieno kliento „sveikatą ir gerovę“ apibūdinančius profilius. Taip pat naudojami surinkti duomenys apie klientų spragtelėjimus pele – ne tik apie klientų pirktus produktus, bet ir apie tai, kokius kitus produktus ir informaciją jie peržiūrėjo vaistinės interneto svetainėje. Į klientų profilius įtraukiama informacija arba prognozės, kuriomis remiantis daromos prielaidos, kad, pavyzdžiui, konkreti klientė yra nėščia, serga tam tikromis lėtinėmis ligomis arba tam tikrais metų laikais norėtų įsigyti maisto papildų, įdegio losjono ar kitų odos priežiūros produktų. Interneto vaistinės analitikai, naudodamiesi šia informacija, konkretiems asmenims el. paštu siūlo nereceptinius vaistus, sveikatai gerinti skirtus maisto papildus ir kitus produktus. Šiuo atveju vaistinė, kurdama ir naudodama klientų profilius rinkodaros tikslais, negali remtis savo teisėtais interesais. Dėl minėto profiliavimo kyla kelios problemos. Tai yra itin neskelbtina

¹¹⁹ Taip pat žr. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo šiuo metu nagrinėjamą bylą *Google Spain prieš Agencia Española de Protección de Datos*, C-131/12.

informacija, galinti labai daug atskleisti apie asmeniškumus dalykus, kuriuos daugelis žmonių norėtų laikyti paslapyje¹²⁰. Iš profiliavimo masto ir pobūdžio (naudojami duomenys apie spragtelėjimus pele, prognozuojama remiantis algoritmais) taip pat galima numanyti apie didelį privatumo pažeidimą. Vis dėlto, kai tinka, galima remtis sutikimu, duotu pagal 7 straipsnio a punktą ir 8 straipsnio 2 dalies a punktą (kai tvarkomi neskelbtini duomenys).

Neužsakyti nekomerciniai pranešimai, be kita ko, per politines kampanijas ar renkanti pinigus labdarai

6 pavyzdys. Vietos rinkimų kandidatė tikslingai naudoja rinkėjų sąrašą

Vietos rinkimų kandidatė naudoja rinkėjų sąrašą¹²¹ siųsdama laiškus, kuriuose prisistato kiekvienam potencialiam savo rinkimų apygardos rinkėjui ir reklamuoja savo dalyvavimą būsimuose rinkimuose. Kandidatė naudoja iš šio rinkėjų sąrašo gautus duomenis tik siųsdama laiškus ir nepasilieka jų pasibaigus rinkimų kampanijai.

Toks vietos rinkėjų sąrašo naudojimas priešrinkiminiu laikotarpiu atitinka pagrįstus asmenų lūkesčius, taigi duomenų valdytoja turi aiškų ir teisėtą interesą tvarkyti duomenis. Tai, kad informacija naudojama ribotai ir tikslingai, taip pat padeda įvertinti pusiausvyrą duomenų valdytojos teisėto intereso naudai. Toks rinkėjų sąrašų naudojimas taip pat gali būti reglamentuojamas nacionalinių įstatymų, remiantis viešuoju interesu ir nustatant konkrečias naudojimosi rinkėjų sąrašų taisykles, apribojimus ir apsaugos priemones. Tokiu atveju, užtikrinant, kad duomenys būtų tvarkomi teisėtai, taip pat privaloma laikytis šių konkrečių taisyklių.

7 pavyzdys. Ne pelno organizacija renka informaciją siekdama tikslingai daryti poveikį žmonėms

Žmogaus ir socialinę raida propaguojanti filosofinė organizacija nusprendžia organizuoti labdaros lėšų rinkimo veiklą remdamasi savo narių profiliais. Šiuo tikslu ji, naudodama specialią programinę įrangą, renka duomenis socialinių tinklų svetainėse, atkreipdama dėmesį į asmenis, kuriems „patinka“ šios organizacijos puslapis, kuriems „patinka“ šios organizacijos pranešimai, paskelbti jos puslapyje, arba kurie „pasidalijo“ šiais pranešimais su kitais žmonėmis, kurie reguliariai peržiūri tam tikrus straipsnius arba per *Twitter* pakartotinai paskelbia organizacijos pranešimus. Tada organizacija savo nariams siunčia pranešimus ir naujienlaiškius remdamasi jų profiliais. Pavyzdžiui, pagyvenę žmonės, namuose laikantys šunis, kuriems „patiko“ straipsniai apie gyvūnų prieglaudas, įvairiai raginami aukoti labdarai šeimoms, kuriose yra mažų vaikų; taip pat skirtingus pranešimus gauna įvairių etninių grupių žmonės.

Kadangi tvarkomi ypatingų kategorijų duomenys (apie filosofines pažiūras), privaloma laikytis 8 straipsnio nuostatų; atrodo, kad ši sąlyga tenkinama, nes duomenys tvarkomi

¹²⁰ Taikomi ne tik apribojimai pagal duomenų apsaugos teisės aktus, bet ir receptinių vaistų reklama ES griežtai reglamentuojama, taip pat taikomi tam tikri apribojimai nereceptinių vaistų reklamai. Be to, būtina atsižvelgti į 8 straipsnio reikalavimus dėl ypatingų kategorijų duomenų (įskaitant duomenis apie sveikatą).

¹²¹ Daroma prielaida, kad valstybėje narėje, kuriai skirtas šis pavyzdys, rinkėjų sąrašas sudaromas pagal įstatymus.

organizacijai vykdant savo teisėtą veiklą. Tačiau šiuo atveju tokios sąlygos nepakanka, nes duomenų naudojimo būdas viršija pagrįstus asmenų lūkesčius. Atsižvelgiant į renkamų duomenų kiekį ir į tai, kad nepakankamai skaidriai informuojama apie duomenų, apie kurių rinkimą vienam tikslui buvo iš pradžių paskelbta, rinkimą ir pakartotinį naudojimą kitam tikslui, daroma išvada, kad šiuo atveju 7 straipsnio f punktu remtis negalima. Todėl nereikėtų leisti tvarkyti duomenų, jeigu neįmanoma remtis kitu pagrindu, pavyzdžiui, asmenų sutikimu pagal 7 straipsnio a punktą.

Teisinių reikalavimų vykdymas, įskaitant skolų susigrąžinimą taikant neteismines procedūras

8 pavyzdys. Ginčas dėl atlikto renovacijos darbo kokybės

Klientas yra nepatenkintas atlikto virtuvės renovacijos darbo kokybe ir atsisako už jį sumokėti visą kainą. Su tuo susijusius proporcingus duomenis statybos bendrovė perduoda advokatui, kad jis galėtų priminti klientui apie mokėjimą ir susitarti dėl atsiskaitymo su juo tuo atveju, jei jis ir toliau atsisakytų mokėti.

Šiuo atveju pirmieji veiksmai, kurių imasi statybos bendrovė, naudodama svarbiausią informaciją apie duomenų subjektą (pavyzdžiui, jo vardą ir pavardę, adresą, sutarties numerį) tam, kad nusiųstų priminimą duomenų subjektui (tiesiogiai arba, šiuo atveju, per advokatą), vis dar gali būti pripažinti būtinu duomenų tvarkymu vykdant sutartį (7 straipsnio b punktas). Tačiau tolesnius veiksmus¹²², įskaitant skolų išieškojimo agentūros dalyvavimą, reikėtų vertinti pagal 7 straipsnio f punktą, apsvarstant, be kita ko, su jais susijusį kišimąsi į privatų gyvenimą ir poveikį duomenų subjektui, kaip parodyta tolesniame pavyzdyje.

9 pavyzdys. Klientas dingsta kartu su automobiliu, pirktu iš paskolos lėšų

Klientas, iš paskolos lėšų nusipirkęs brangų sportinį automobilį, nemoka paskolos grąžinimo įmokų ir vėliau „dingsta“. Automobilių pardavėjas kreipiasi į trečiąjį asmenį – skolų išieškotoją. Skolų išieškotojas atlieka privatumą pažeidžiantį tyrimą teisėsaugos metodais, be kita ko, organizuodamas slaptą stebėjimą vaizdo kameromis ir klausydamasis pokalbių.

Nors automobilių pardavėjo ir skolų išieškotojo interesai yra teisėti, pusiausybra įvertinama ne jų naudai todėl, kad informacija renkama privatumą pažeidžiančiais metodais, kai kurie iš jų (pvz., pokalbių klausymasis) yra aiškiai uždrausti įstatymų. Būtų padaryta kitokia išvada, jeigu, pavyzdžiui, automobilių pardavėjas arba skolų išieškotojas atliktų tik ribotas patikras siekdamas patvirtinti duomenų subjekto kontaktinius duomenis, kad galėtų pradėti teismo procesą.

Sukčiavimo, netinkamo naudojimosi paslaugomis arba pinigų plovimo prevencija

10 pavyzdys. Klientų duomenų tikrinimas prieš atidarant banko sąskaitą

¹²² Šiuo metu įvairiose valstybėse narėse gana skirtingai vertinama, kokias priemones galima laikyti būtinomis vykdant sutartį.

Finansų įstaiga, laikydamosi už finansų priežiūrą atsakingos vyriausybės institucijos pateiktų neprivalomų gairių, taiko pagrįstas ir proporcingas procedūras tikrindama kiekvieno asmens, norinčio atidaryti banko sąskaitą, tapatybę ir toliau saugo informacijos, pagal kurią patikrinta asmens tapatybė, įrašus.

Duomenų valdytojas turi teisėtą interesą tvarkyti duomenis, be to, tvarkant duomenis naudojama nedaug informacijos, kuri yra būtina (tai įprasta verslo praktika, atitinkanti pagrįstus duomenų subjektų lūkesčius ir rekomenduojama kompetentingų institucijų). Bet koks neproporcingas ir netinkamas poveikis duomenų subjektams ribojamas tinkamomis apsaugos priemonėmis. Todėl duomenų valdytojas gali remtis 7 straipsnio f punktu. Kitu atveju, jeigu imtis veiksmų yra konkrečiai reikalaujama pagal taikomus teisės aktus, gali būti taikomas 7 straipsnio c punktas.

11 pavyzdys. Keitimasis informacija kovojant su pinigų plovimu

Finansų įstaiga, gavusi kompetentingos duomenų apsaugos institucijos rekomendaciją, taikydama konkrečiais ir apibrėžtais kriterijais pagrįstas procedūras keičiasi duomenimis apie įtariamus pinigų plovimo prevencijos taisyklių pažeidimus su kitomis tos grupės įmonėmis, griežtai ribodama prieigą prie tų duomenų, užtikrindama jų saugumą ir drausdama toliau juos naudoti bet kokiais kitais tikslais.

Dėl priežasčių, panašių į tas, kurios paaiškintos pirmesniame pavyzdyje, ir remiantis šiuo konkrečiu atveju žinomais faktais, duomenų tvarkymą galima pagrįsti 7 straipsnio f punktu. Kitu atveju, jeigu imtis veiksmų yra konkrečiai reikalaujama pagal taikomus teisės aktus, gali būti taikomas 7 straipsnio c punktas.

12 pavyzdys. Nuo narkotikų priklausomų agresyvių asmenų „juodasis sąrašas“

Ligoninių grupė sudaro agresyvių asmenų, kurie stengiasi gauti narkotikų, „juodąjį sąrašą“, siekdama uždrausti jiems patekti į visas tų ligoninių medicininės paskirties patalpas.

Nors duomenų valdytojai turi teisėtą interesą užtikrinti patalpų saugumą ir apsaugą, jį būtina derinti su asmenų pagrindine teise į privatą gyvenimą ir kitais įtakingais poreikiais, kaip antai poreikiu neatimti iš šių asmenų galimybės gydytis. Tai, kad tvarkomi neskelbtini duomenys (pavyzdžiui, duomenys apie asmens sveikatą, susiję su jo priklausomybe nuo narkotikų), taip pat patvirtina išvadą, kad šiuo atveju duomenų tvarkymas tikriausiai nebūtų priimtinas pagal 7 straipsnio f punktą¹²³. Duomenų tvarkymas gali būti priimtinas, jeigu, pavyzdžiui, jį reglamentuoja įstatymas, kuriame numatyta taikyti konkrečias apsaugos priemones (patikras ir kontrolę, skaidrumą, automatizuoto sprendimų priėmimo prevenciją) užtikrinant, kad nebūtų diskriminacijos ir nebūtų pažeidžiamos asmenų pagrindinės teisės¹²⁴. Pastaruoju atveju, priklausomai nuo to, ar pagal šį konkretų įstatymą duomenis tvarkyti privaloma, ar tik leidžiama, teisiniu pagrindu gali būti 7 straipsnio c arba f punktas.

Darbuotojų stebėseną darbo saugos arba valdymo tikslais

¹²³ Taip pat būtina atsižvelgti į 8 straipsnio reikalavimus dėl ypatingų kategorijų duomenų (kaip antai duomenų apie sveikatą).

¹²⁴ Žr. 2002 m. spalio 3 d. priimtą darbinį dokumentą dėl juodųjų sąrašų (WP 65).

13 pavyzdys. Nustatant teisininkų atlyginimą ir skiriant premijas remiamasi jų darbo valandų skaičiumi

Duomenys apie teisės paslaugų įmonės teisininkų mokamo darbo valandų skaičių tvarkomi tiek apskaičiuojant atlyginimus, tiek skiriant metines premijas. Ši sistema skaidriai išaiškinta darbuotojams, kuriems aiškiai suteikta teisė prieštarauti išvadoms dėl jų atlyginimų ir premijų mokėjimo ir dėl to tartis su savo vadovybe.

Atrodo, kad duomenis tvarkyti yra būtina siekiant duomenų valdytojo teisėtų interesų, ir neatrodo, kad būtų koks nors kitas, mažiau privatumą pažeidžiantis būdas pasiekti šį tikslą. Poveikis darbuotojams taip pat ribojamas taikomomis apsaugos priemonėmis ir procesais. Todėl šiuo atveju 7 straipsnio f punktas gali būti tinkamas teisinis pagrindas. Taip pat galima remtis argumentu, kad tvarkyti duomenis, siekiant vieno arba abiejų tikslų, yra būtina vykdant sutartį.

14 pavyzdys. Naudojimosi internetu stebėseną elektroninėmis priemonėmis¹²⁵

Darbdavys stebi, kaip darbuotojai naudojami internetu darbo valandomis, tikrindamas, ar jie per daug nesinaudoja bendrovės informacinėmis technologijomis asmeniniais tikslais. Renkami duomenys apima ir darbuotojų kompiuteriuose sukurtus laikinuosius failus bei slapukus, iš kurių sužinoma, kokiose svetainėse lankytasi ir kokie failai parsisiųsti darbo valandomis. Duomenys tvarkomi prieš tai nepasitarus su duomenų subjektais ir bendrovėje dirbančiais profesinių sąjungų atstovais ar darbo taryba. Be to, asmenims teikiama nepakankamai informacijos apie šią praktiką.

Turint omenyje renkamų duomenų kiekį ir pobūdį, tai yra šiurkštus kišimasis į darbuotojų privatų gyvenimą. Svarbu ne tik apsvaistinti proporcingumo klausimus – dar vienas veiksnys, į kurį svarbu atsižvelgti, yra esamos praktikos skaidrumas, kuris glaudžiai siejasi su pagrįstais duomenų subjektų lūkesčiais. Net jeigu darbdavys turi teisėtą interesą stengtis, kad darbuotojai praleistų mažiau laiko lankydamiesi tiesiogiai su darbu nesusijusiose interneto svetainėse, jo taikomi metodai neatitinka pusiausvyros kriterijaus pagal 7 straipsnio f punktą. Darbdavys turėtų taikyti mažiau privatumą pažeidžiančius metodus (pavyzdžiui, riboti kai kurių interneto svetainių prieinamumą); remiantis geriausia patirtimi, dėl to reikėtų pasitarti ir susitarti su darbuotojų atstovais ir apie tai skaidriai informuoti darbuotojus.

Vidaus pažeidimų atskleidimo sistemos

15 pavyzdys. Vidaus pažeidimų atskleidimo sistemos taikymas vykdant teises prievoles užsienio valstybėms

JAV įmonių grupės ES filialas sukuria ribotu mastu taikomą vidaus pažeidimų atskleidimo sistemą, skirtą pranešti apie didelius su sąskaitomis ir finansais susijusius pažeidimus. Grupės įmonės privalo laikytis gero valdymo kodekso, kuriame raginama sugriežtinti vidaus

¹²⁵ Keliose valstybėse narėse manoma, kad, laikantis tam tikrų apribojimų, gali būti „reikalinga vykdant sutartį“ vykdyti stebėseną elektroninėmis priemonėmis, todėl galima remtis ne 7 straipsnio f punkto, o 7 straipsnio b punkto teisiniu pagrindu.

kontrolės ir rizikos valdymo procedūras. Šis ES filialas veikia tarptautiniu mastu, tad privalo teikti patikimus finansinius duomenis kitiems JAV esantiems grupės nariams. Ši sistema sukurta taip, kad atitiktų tiek JAV įstatymus, tiek ES nacionalinių duomenų apsaugos institucijų pateiktas gaires.

Viena iš apsaugos priemonių yra tai, kad darbuotojams per mokymo kursus ir kitokiais būdais pateikiami aiškūs nurodymai, kokiomis aplinkybėmis turėtų būti taikoma ši sistema. Darbuotojai perspėjami ja nepiktnaudžiauti, pavyzdžiui, neteikti melagingų ar nepagrįstų kaltinimų prieš kitus darbuotojus. Jiems taip pat paaiškinama, kad jie, jeigu nori, gali naudotis šia sistema anonimiškai arba atskleisti savo tapatybę. Pastaruoju atveju darbuotojai informuojami apie tai, kokiomis aplinkybėmis jų tapatybės duomenys bus pranešami jų darbdaviui arba perduodami kitoms agentūroms.

Jeigu tokią sistemą būtų privaloma sukurti pagal ES arba jos valstybės narės teisę, duomenų tvarkymą būtų galima pagrįsti 7 straipsnio c punktu. Tačiau teisinės prievolės užsienio valstybėms nepripažįstamos teisinėmis prievolėmis taikant 7 straipsnio c punktą, todėl duomenų tvarkymo pagal 7 straipsnio c punktą negalima įteisinti remiantis tokia prievole. Tačiau duomenų tvarkymą galima pagrįsti 7 straipsnio f punktu, pavyzdžiui, esant teisėtam interesui užtikrinti finansų rinkų stabilumą arba kovoti su korupcija ir jeigu sistemoje imamasi pakankamai apsaugos priemonių pagal kompetentingų ES reguliavimo institucijų pateiktas gaires.

16 pavyzdys. Vidaus pažeidimų atskleidimo sistemos taikymas vidaus priemonėmis ir nenustačius nuoseklių procedūrų

Finansinių paslaugų bendrovė, kuriai kyla įtarimų dėl paplitusių darbuotojų vagysčių ir korupcijos, nusprendžia sukurti vidaus pažeidimų atskleidimo sistemą ir nori paskatinti darbuotojus vieni kitus įskusti. Siekdama sutaupyti pinigų, bendrovė nusprendžia valdyti šią sistemą vidaus priemonėmis, jai valdyti paskirdama savo žmogiškųjų išteklių skyriaus darbuotojus. Siekdama paskatinti darbuotojus naudotis sistema, ji „be jokių klausimų“ skiria atlygį pinigais tiems darbuotojams, kurie, atskleisdami vidaus pažeidimus, padeda nustatyti netinkamą elgesį ir susigrąžinti prarastas lėšas.

Bendrovė turi teisėtą interesą nustatyti vagystes ir korupciją ir neleisti joms plisti. Tačiau jos vidaus pažeidimų atskleidimo sistema yra taip prastai suplanuota ir taikoma be jokių apsaugos priemonių, kad už jos interesus yra viršesni darbuotojų interesai ir teisė į privatų gyvenimą, ypač tų darbuotojų, kurie gali tapti melagingų pranešimų aukomis siekiant vien pasipelnyti. Kitos problemos yra tai, kad sistema valdoma vidaus priemonėmis ir nėra nepriklausoma, taip pat kyla mokymo ja naudotis ir gairių trūkumo problema.

Fizinis saugumas, IT ir tinklų saugumas

17 pavyzdys. Biometrinių duomenų kontrolė mokslinių tyrimų laboratorijoje

Mokslinių tyrimų laboratorija, kurioje dirbama su mirtiniais virusais, naudoja biometrinių duomenų atpažintimi pagrįstą patekimo į patalpas sistemą, nes tuo atveju, jeigu virusai iš šių patalpų patektų į aplinką, kiltų didelis pavojus visuomenės sveikatai. Taikomos tinkamos apsaugos priemonės, be kita ko, biometriniai duomenys saugomi ne centralizuotoje sistemoje, o asmeninėse darbuotojų kortelėse.

Nors šie duomenys yra (plačiaja prasme) neskelbtini, jų tvarkymo tikslas atitinka viešąjį interesą. Dėl šios priežasties ir dėl to, kad tinkamai taikant apsaugos priemones mažinama netinkamo duomenų naudojimo rizika, 7 straipsnio f punktą yra tinkamas duomenų tvarkymo pagrindas.

18 pavyzdys. Rūkantys lankytojai ir darbuotojai nustatomi naudojant slaptas kameras

Bendrovė naudoja slaptas kameras, kad aptiktų darbuotojus ir lankytojus, rūkančius tose pastato dalyse, kuriose rūkyti draudžiama.

Nors duomenų valdytojas turi pagrįstą interesą užtikrinti, kad būtų laikomasi rūkyti draudžiančių taisyklių, jo priemonės, taikomos siekiant šio tikslo, apskritai yra neproporcingos ir jomis nepagrįstai pažeidžiamas privatumas. Tai galima daryti mažiau privatumą pažeidžiančiais ir skaidresniais metodais (pavyzdžiui, naudoti dūmų jutiklius ir aiškiai matomus ženklus). Todėl toks duomenų tvarkymas neatitinka 6 straipsnio, pagal kurį duomenų neturi būti „per daug“ tiems tikslams, kuriems jie renkami arba toliau tvarkomi. Jis taip pat tikriausiai neatitinka pusiausvyros kriterijaus pagal 7 straipsnį.

Moksliniai tyrimai

19 pavyzdys. Tėvų skyrybų ir nedarbo poveikio vaikų mokymosi rezultatams mokslinis tyrimas

Pagal vyriausybės patvirtintą mokslinių tyrimų programą, kurią leido vykdyti kompetentingas etikos komitetas, atliekamas mokslinis tyrimas, kaip tėvų skyrybos ir nedarbas paveikia jų vaikų mokymosi rezultatus. Nors šie duomenys nepriskiriami „ypatingų kategorijų duomenims“, atliekant tyrimą vis vien skiriama dėmesio tokiems dalykams, kurie daugelyje šeimų būtų laikomi itin asmenine informacija. Remiantis šiuo tyrimu, bus galima konkrečiai padėti mokyti tokiems vaikams, kurie kitaip gali pradėti nelankyti mokyklos, gali pablogėti jų mokymosi rezultatai ir galiausiai tai gali nulemti jų nedarbą ir nusikalstamumą jiems užaugus. Šios valstybės narės įstatymai aiškiai leidžia tvarkyti asmens duomenis (išskyrus ypatingų kategorijų duomenis) mokslinių tyrimų tikslais, jeigu tuos tyrimus atlikti būtina dėl svarbių viešųjų interesų ir juos atliekant imamasi pakankamų apsaugos priemonių, išsamiau nustatytų įgyvendinimo teisės aktais. Pagal šią teisinę sistemą taikomi konkretūs reikalavimai ir atskaitomybei užtikrinti skirta sistema, pagal kurią galima kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti mokslinio tyrimo leistinumą (jeigu jis atliekamas negavus tiriamų asmenų sutikimo), taip pat specialios duomenų subjektų apsaugos priemonės.

Tyrėjas dirba patikimai saugomame mokslinių tyrimų centre ir atitinkama informacija jam saugiai teikiama iš gyventojų registro, teismų, įdarbinimo agentūrų bei mokyklų. Tada, tyrimų centre apibendrinus gautą informaciją, nustatoma asmenų tapatybė taip, kad būtų galima susieti skyrybų, nedarbo ir švietimo duomenų įrašus, tačiau neatskleidžiant konkrečių asmenų, kaip piliečių, tapatybės, pavyzdžiui, jų vardų, pavardžių ir adresų. Po to visi pradiniai duomenys negrįžtamai ištrinami. Be to, imamasi papildomų priemonių funkcijų atskyrimui užtikrinti (t. y. kad duomenys būtų naudojami tik mokslinio tyrimo tikslais) ir bet kokiai tolesnei rizikai, kad bus atkurta tų asmenų tapatybė, sumažinti.

Tyrimų centro darbuotojai mokomi griežtai laikytis saugumo taisyklių ir jiems tenka asmeninė atsakomybė, jie gali būti net patraukti baudžiamojon atsakomybėn, už bet kokią padarytą saugumo pažeidimą. Imamasi techninių ir organizacinių priemonių, pavyzdžiui,

siekiant užtikrinti, kad darbuotojai negalėtų išnešti atmintukuose asmens duomenų iš tyrimų centro.

Mokslinių tyrimų centras turi teisėtų interesų atlikti šį tyrimą, kuriuo taip pat siekiama svarbaus viešojo intereso. Šis tyrimas atitinka ir užimtumo, švietimo bei kitų šioje programoje dalyvaujančių įstaigų teisėtus interesus, nes jis padės joms planuoti savo paslaugas ir teikti jas tiems, kam jų labiausiai reikia. Su privatumu susiję šios programos aspektai yra gerai suplanuoti ir, kadangi taikomos apsaugos priemonės, tėvų arba vaikų, kurių duomenų įrašais remiantis atliekamas šis tyrimas, interesai arba teisės į privatų gyvenimą nėra viršesni už organizacijų, dalyvaujančių atliekant tyrimą, teisėtus interesus.

20 pavyzdys. Nutukimo mokslinis tyrimas

Universitetas ketina tirti vaikų nutukimo lygį keliuose miestuose ir kaimų bendruomenėse. Nors reikiamus duomenis iš mokyklų ir kitų įstaigų gauti sunku, universitetui pavyksta įtikinti kelias dešimtis mokyklų mokytojų kurį laiką stebėti savo klasių mokinius, kurie atrodo nutukę, ir užduoti jiems klausimų apie jų mitybą, fizinio aktyvumo lygį, kompiuterinių žaidimų žaidimo įpročius ir t. t. Šie mokyklų mokytojai taip pat užsirašo vaikų, kuriems užduoda klausimus, vardus, pavardes ir adresus, kad būtų galima nusiųsti jiems kvietimą internetu įsigyti muzikos kaip atlygį už dalyvavimą tyrime. Tada tyrėjai sudaro vaikų duomenų bazę, duomenis apie nutukimo lygį susiedami su duomenimis apie fizinį aktyvumą ir kitais veiksniais. Per pokalbius užpildytų klausimynų popieriniai egzemplioriai, kuriuose vis dar nurodyta konkrečių vaikų tapatybė, saugomi universiteto archyvuose neribotą laiką ir nesiimant pakankamų apsaugos priemonių. Visų klausimynų fotokopijos paprašius pateikiamos bet kuriam to universiteto medicinos ar doktorantūros studijų studentui ir jomis dalijamasi su viso pasaulio universitetais partneriais, norinčiais plačiau naudoti šio tyrimo duomenis.

Nors universitetas turi teisėtų interesų atlikti tyrimą, dėl kelių šio tyrimo planavimo aspektų už jo interesus yra viršesni vaikų interesai ir teisės į privatų gyvenimą. Problemų kelia nepakankamai moksliskai tiksli šio tyrimo metodika ir ypač tai, kad trūksta privatumo didinimo priemonių planuojant tyrimą ir leidžiant plačiai naudotis surinktais asmens duomenimis. Vaikų duomenų įrašai niekaip neužšifruojami, neužtikrinamas jų anonimiškumas ir nesiimama jokių kitų priemonių duomenų saugumui užtikrinti arba įvairioms funkcijoms atskirti. Taip pat negauta teisėto sutikimo pagal 7 straipsnio a punktą ir 8 straipsnio 2 dalies a punktą ir neaišku, ar vaikams arba jų tėvams paaiškinta, kokie jų asmens duomenys bus naudojami ir su kuo jais bus dalijamasi.

Teisinė prievolė užsienio valstybei

21 pavyzdys. Trečiosios valstybės mokesčių teisės reikalavimų laikymasis

ES bankai renka ir perduoda kai kuriuos savo klientų duomenis siekdami, kad šie klientai įvykdytų mokesčines prievoles trečiosiose valstybėse. Duomenys renkami ir perduodami nustatyta tvarka ir laikantis sutartų sąlygų bei apsaugos priemonių pagal ES ir užsienio valstybės tarptautinį susitarimą.

Nors pati prievolė užsienio valstybei negali būti laikoma teisėtu duomenų tvarkymo pagrindu pagal 7 straipsnio c punktą, ji juo gali tapti, jei ta prievolė bus patvirtinta tarptautiniu susitarimu. Pastaruoju atveju duomenų tvarkymą galima laikyti būtinu vykdant teisinę

prievolę, kuri yra tarptautiniu susitarimu įtraukta į valstybės teisinę sistemą. Tačiau jeigu tokio susitarimo nėra, duomenų rinkimą ir perdavimą reikia vertinti pagal 7 straipsnio f punkto reikalavimus, ir tai gali būti laikoma leistina tik su sąlyga, kad bus imamasi pakankamų apsaugos priemonių, pavyzdžiui, tokių, kurias patvirtino kompetentinga duomenų apsaugos institucija (taip pat žr. 15 pavyzdį).

22 pavyzdys. Duomenų apie disidentus perdavimas

ES bendrovė prašoma perduoda duomenis apie valstybės gyventojus užsieniečius trečiosios valstybės represiniam režimui, norinčiam gauti duomenų apie disidentus (pavyzdžiui, jų susirašinėjimo el. paštu duomenis, el. laiškų turinį, naršymo internete istoriją ar privačias žinutes socialiniuose tinkluose).

Šiuo atveju, kitaip negu pirmesniame pavyzdyje aprašytu atveju, nėra tarptautinio susitarimo, pagal kurį 7 straipsnio c punktas galėtų būti teisiniu pagrindu. Be to, esama kelių veiksnių, dėl kurių negalima pripažinti 7 straipsnio f punkto tinkamu duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu. Nors duomenų valdytojas gali turėti ekonominį interesą tenkinti užsienio valstybės vyriausybės prašymus (nes kitaip tos trečiosios valstybės vyriausybė gali sudaryti jai mažiau palankias sąlygas negu kitoms bendrovėms), remiantis ES pagrindinių teisių sistema, tokio duomenų perdavimo teisėtumas ir proporcingumas yra labai abejotinas. Tai, kad toks duomenų perdavimas gali turėti labai didelių padarinių asmenims (pavyzdžiui, diskriminacija, įkalinimas ar mirties bausmė), taip pat yra svarus argumentas už tai, kad tų asmenų interesai ir teisės būtų viršesni už duomenų valdytojo interesus.

Viešai prieinamų duomenų pakartotinis naudojimas

23 pavyzdys. Politikų reitingai¹²⁶

Skaidrumo siekianti nevyriausybinė organizacija naudoja viešai prieinamus duomenis apie politikus (duomenis apie jų pažadus, padarytus per rinkimus, ir tikruosius rinkimų protokolus) reitinguodama juos pagal tai, kaip jie tesėjo savo pažadus.

Net jei gali būti padarytas reikšmingas poveikis tiems politikams, pusiausybra įvertinama duomenų valdytojo naudai, kadangi duomenys tvarkomi remiantis vieša informacija ir atsižvelgiant į tų politikų viešas pareigas, turint aiškų tikslą didinti skaidrumą ir atskaitomybę¹²⁷.

Vaikai ir kiti pažeidžiami asmenys

24 pavyzdys. Informacinė interneto svetainė paaugliams

Nevyriausybinė organizacija, savo interneto svetainėje konsultuojanti paauglius tokiais klausimais kaip narkotikų vartojimas, nepageidaujamas nėštumas ar piktnaudžiavimas

¹²⁶ Žr. ir plg. 7 pavyzdį.

¹²⁷ Kaip ir 1 bei 2 pavyzdžiuose, daroma prielaida, kad paskelbti tikslūs ir proporcingi duomenys – atsižvelgiant į konkrečiu atveju žinomus faktus, interesų pusiausybra gali pasikeisti dėl apsaugos priemonių trūkumo ir kitų veiksnių.

alkoholiu, savo serveryje renka duomenis apie svetainės lankytojus. Ji iškart užtikrina surinktų duomenų anonimiškumą ir paverčia juos bendro pobūdžio statistiniais duomenimis apie tai, kurios svetainės dalys yra populiariausios tarp lankytojų iš įvairių geografinių šalies regionų.

Net ir tvarkant duomenis apie pažeidžiamus asmenis, 7 straipsnio f punktas gali būti taikomas kaip teisinis pagrindas, nes jie tvarkomi siekiant viešojo intereso ir laikantis griežtų apsaugos priemonių (iškart užtikrinant duomenų anonimiškumą ir juos naudojant tik statistikai) ir tai padeda įvertinti pusiausvyrą duomenų valdytojo naudai.

Projektuojant numatyta privatumo apsauga pagrįsti sprendimai kaip papildomos apsaugos priemonės

25 pavyzdys. Prieiga prie mobiliosios programėlės naudotojų ir ne naudotojų telefono numerių, siekiant juos „palyginti ir pamiršti“

Konkrečių asmenų duomenys tvarkomi siekiant patikrinti, ar jie jau yra davę nedviprasmi sutikimą tai daryti (t. y. taikoma apsaugos priemonė, pagal kurią duomenis siekiama „palyginti ir pamiršti“).

Mobiliosios programėlės kūrėjas privalo gauti nedviprasmi duomenų subjektų sutikimą, kad būtų tvarkomi jų asmens duomenys. Pavyzdžiui, mobiliosios programėlės kūrėjas nori pasiekti ir gauti visą šios programėlės naudotojo elektroninę adresų knygą, įskaitant joje esančius asmenų, kurie šia programėle nesinaudoja, mobiliųjų telefonų numerius. Kad jis galėtų tai padaryti, pirmiausia gali reikėti įvertinti, ar asmenys, kuriems priklauso programėlės naudotojų adresų knygoje įrašyti mobiliųjų telefonų numeriai, yra davę nedviprasmi sutikimą (pagal 7 straipsnio a punktą), kad būtų tvarkomi jų duomenys.

Taip iš pradžių tvarkydamas duomenis ribotu mastu (t. y. trumpam gaudamas prieigą, kad galėtų nuskaityti visą programėlės naudotojo adresų knygą), mobiliosios programėlės kūrėjas gali remtis 7 straipsnio f punktu kaip teisiniu pagrindu, taikydamas apsaugos priemones. Tai turėtų būti, be kita ko, ir techninės bei organizacinės priemonės, skirtos užtikrinti, kad bendrovė naudotųsi šia prieiga tik tam, kad padėtų naudotojui nustatyti, kurie iš jo adresų knygoje nurodytų asmenų jau naudojami šia programėle, taigi jau pirmiau yra davę nedviprasmi sutikimą, kad ši bendrovė šiuo tikslu rinktų ir tvarkytų jų telefono numerius. Šia mobiliąja programėle nesinaudojančių asmenų mobiliųjų telefonų numeriai gali būti renkami ir naudojami tik siekiant griežtai nustatyto tikslo patikrinti, ar jie davė nedviprasmi sutikimą, kad jų duomenys būtų tvarkomi. Taip panaudotus duomenis reikėtų iškart ištrinti.

Naudojantis įvairiomis interneto paslaugomis surinktų asmens duomenų apibendrinimas

26 pavyzdys. Naudojantis įvairiomis interneto paslaugomis surinktų asmens duomenų apibendrinimas

Interneto bendrovė, teikianti įvairias (be kita ko, ieškyklės, dalijimosi vaizdo įrašais ir socialinės tinklaveikos) paslaugas, nustato privatumo politiką, kurios viena iš sąlygų yra tai, kad ji gali „apibendrinti visus asmens duomenis“, surinktus apie kiekvieną įvairių jos paslaugų naudotoją, ir neribotą laiką juos saugoti. Pasak bendrovės, taip siekiama „garantuoti aukščiausios kokybės paslaugas“.

Įvairių kategorijų naudotojams bendrovė pateikia tam tikrų priemonių, kad jie galėtų pasinaudoti savo teisėmis (pavyzdžiui, išjungti tikslinę reklamą, neleisti naudoti konkrečios rūšies slapukų).

Tačiau net ir taikant šias priemones naudotojai negali veiksmingai kontroliuoti, kaip tvarkomi jų duomenys – jie negali kontroliuoti, kaip konkrečiai apibendrinami jų duomenys, gauti naudojantis įvairiomis paslaugomis, ir negali prieštarauti šių asmens duomenų apibendrinimui. Apskritai tarp bendrovės teisėto intereso ir jos paslaugų naudotojų pagrindinių teisių apsaugos nėra pusiausvyros, o 7 straipsnio f punktas neturėtų būti duomenų tvarkymo teisinis pagrindas. Jeigu būtų tenkinamos sąlygos, pagal kurias galima gauti teisėtą sutikimą, tinkamesnis duomenų tvarkymo pagrindas būtų 7 straipsnio a punktas.